STATVTA
CRIMINALIA
MEDIOLANI
E tenebris in lucem edita:

Varijs in locis Statutorum Ciuilium deſiderata; & ijs,
qui in Foro circa cauſſas Criminales verſantur
apprime neceſſaria.

Poſtrema hac Editione Indice ſingulorum Capitum illuſtrata.

Bergomi, Typis Comini Venturæ, cIɔ Iɔ xciiiI.

Sumptibus Antonij de Antonijs Bibliopolæ Mediolanenſis.

Bartholomęo, & Iulio Areſijs M.Antonij Senatoris F.

Antonius de Antonijs. S.P.D.

QVemadmodum æterna, & perilluſtris memoriæ vir Marcus Antonius Pater veſter, cum à natura didiciſſet indiuidua perpetuari non poſſe, vt immortalem ſe redderet, virtutem et imaginem ſuam ita in vobis expreſsit, vt adhuc iuueneſcere, et inter viuos agere videatur; Ita ego, eam obſeruantiam, quam Ioannes Antonius de Antonijs patruus meus, erga Patrem Veſtrum maximam habuit, ex qua etiam multa, & inſignia humanitatis, et beneuolentiæ ſigna retulit, inter nos cupiens renouari; Nihil hoc tempore commodius me facturum exiſtimaui, quàm ſi huiuſce uoluntatis, & deſiderij mei teſtimonium aliquod edidiſſem. Qua in re ſatis aptè mihi accidit, vt Criminalia Ciuitatis noſtræ Statuta, diu deſiderata, & no-

uis per me Typorum Characteribus illuſtrata, glorioſo nomini veſtro dicarem. Nam quamuis alieno patrocinio indigere non videantur, cum ipſa cæteros ab iniuriis tueantur, hoc tamen illis gloria accedere volui, vt eorum auctoritas præclari nominis veſtri, auſpiciis, confirmaretur. Ego verò id vnum, ex hac uoluntate, ac deſiderio meo præmium peto, ut quemadmodum Veſtris, Marco Antonio. & Iulio Claro, Patri, Auoq; materno (quos pro dignitate commendare meum non eſt) patruus meus carus, & acceptus extitit; ita Vos, ueſtra beneuolentia, me non indignum, exiſtimetis. Valete.

Dat. Mediolani Idibus Iunij. CIↃ IↃ XCIII I.

INDEX EORVM CAPITVM

Quæ in hoc Volumine Statut. Crimin. continentur.

RVbrica generalis de ordine procedendi in criminalib⁹.
De accuſationibus, & denuntiationibus, Cap. 1. fol. 1
De Accuſa, ſeu Denuntiatione danda exemplata.
Cap. 2 fol. eodem, a tergo
Qualiter debeat procedi per officium. Cap. 3. fol. 2 a fronte
In quibus caſibus poteſt inquiri, & procedi per officium. Cap. 4 f. 2 a tergo
Qualiter poſſit procedi cõtra nominatos, uel calumniatos per malefactores.
Cap. 5. fol. 3 a fronte
Qualiter poßit inquiri, procedi, & cognoſci de maleficijs commiſsis ante introitum regiminis Poteſtatis. Cap. 6. fol. eodem
Arbit. Vicariorũ Domini Mediolani procedendi in criminibus. C. 7. f eo.
Qualiter requiſitio in Maleficijs ſit facienda. Cap. 8. fol. eodem
Rub. De Forma Citationis, in Criminalibus, in ſcriptis danda ſeruitori.
Cap 9. fol. eo. a tergo
Quòd Citatio Maleficij fiat in præſentia teſtium. Cap. 10. fol. eodem
De relatione Seruitoris ſcribendi in quaterno. Cap. 11. fol. 4. a fronte
Quòd Bannũ Maleficij portetur Not. Bannorũ in Palatio. Cap. 12. f eo.
Quòd Bannum Maleficij non canzelletur ſine præcepto, & cauſa ſcripta.
Cap. 13. fol eodem
Quòd in Banno Maleficij exprimatur maleficium, propter quod datur Bannum. Cap. 14. fol. eodem
Quòd non poſsit cognoſci de Banno Maleficij prę̨cepto, niſi in certo caſu.
Cap. 15. fol. eodem
Quòd in dilatione, ſeu termino non cõputetur dies termini. C. 16 f. eo. a ter.
Quòd vltima dies termini, ſeu dilationis non computentur in termino.
Cap. 17. fol. eodem
Quando tempora prorogata incipiunt currere. Cap. 18. fol. eodem
Quòd calumniatus teneatur venire perſonaliter. Cap. 19. fol. eodem
Quòd nullus ſatiſdans idonee detineatur. Cap. 20. fol eodem

Quòd

Quòd per ordinarium Iudicem ceſſet extraordinarium. Cap. 21. fol. 5

Quòd Capitula intelligantur admiſſa. Cap. 22. fol. eod. a fron.

De Teſtibus diligenter interrogandis. Cap. 23. fol. eod.

De Tormentis, ſeu quæſtionibus. Cap. 24. & 25. fol eod.

De pœna torquentis aliquem. Cap. 26. fol. eo. a tergo

Quòd dictum tormentatum non recipiatur in Camera, ſeu loco, vbi ſit curſus. Cap 27. fol codem

Quòd Teſtis non poſſit torqueri, niſi vacillet, vel dicat falſa. C. 28 f. eod.

Quòd nullus corporaliter puniatur, niſi lege municipali caueatur. Cap 29 fol. eodem

De deffenſione competenti danda ante condẽnationem. Cap. 30. f. 6. a fr.

Quòd condemnationes fiant puræ, & non ſub conditione. Cap. 31 f. eodem

De condemnationibus, & abſolutionibus duplicandis ante condemnationem. Cap. 32. fol. eodem

De quibus condemnationibus non poteſt cognoſci. Cap. 33. & 34 fol. eodem, a tergo.

A quibus ſententijs criminalibus non poſſit appellari. Cap. 35. f. 7 a fronte

Quòd Bannitus, ſoluta condemnatione, canzelletur de banno. Cap. 36 fol. eodem

Quòd proceſſus, & condemnatio facta contra illum, qui ſoluit, vel paruit, non valeat. Cap. 37. fol. eodem

De tempore, infra quod Poteſtas teneatur punire, vel relaxare Bannitus & captus pro Maleficio. Cap. 38. fol. eodem, a tergo

De arbitrio conceſſo Poteſtati, & qualiter. Cap. 39. fol. eodem

Quòd condemnationes, & abſolutiones fiant in Conſilio, vel in Broleto, vel ad Arengheriam. Cap. 40. fol. 8. a fronte

Quòd in condemnationibus ponatur nomen, & cognomen condemnati, & patris, & fideiuſſoris. Cap. 41. fol. eodem

De condemnationibus, & proceſſibus factis in comitatu Mediolani præſentandis ad Cameram. Cap. 42. fol. codem

Quòd proceſſus, & condemnationes poſſint fieri, licet nomen, vel cognomen rei non ſit in eiſdem. Cap. 43. fol. eodem, a tergo

Quòd ſpoliatus reſtituatur in poſſeſſione, in qua erat tempore ſpoliationis. Cap. 44. fol. eodem

Quòd

Quòd diminuatur medietas pœnæ pecuniarię conſiſtenti delictum. C.45 fol. 8. a tergo

Declarationes certorum verborum in cauſis criminalibus. Cap.46. fol eod.

Rub. generalis De pœnis Criminum, de Homicidijs. Cap.47. fol. eodem

Quòd Parracida capite puniatur. Cap. 48. fol. 9. a fronte

De pœna rapientis Mulierem honeſtam. Cap. 49. fol. eodem

De pœna mulieris, habentis maritum, committentis ſponte ſtuprum, ſeu adulterium. Cap. 50. fol. eodem

Quòd Sodomite igne concrementur. Cap. 51. fol. eodem

De pœna tenentis, ſeu exercentis priuatum carcerem. Cap. 52. f. eo a tergo

De pœna tenentis aliquem incluſum, & qui non fecerit eum redimere. Cap. 53. fol. eodem

De pœna tenentis aliquem ligatum, vel captum, ſi fecerit eum redimere. Cap. 54. fol. eodem

De pœna illius, qui per metum fecerit aliquem redimere, & non tenuerit eum captum. Cap. 55. fol. eodem

De pœna trabutantis aliquem. Cap. 56. fol. 10 a fronte

Quòd Fures, & latrones impune poſſint capi, dum conſignentur. Cap. 57 fol. eodem

Quòd ſcacbum, & robaria idem intelligantur. Cap. 58. fol. eodem

De pœna committentis robariam, vel ſcacbum extra Ciuitatem, & Terras, & domos. Cap. 59. fol. eodem

De robaria, & ſcacho commiſſo in Ciuitate, vel Terra, vel domo cohabitata. Cap. 60. fol. eodem, a tergo

De pœna Plagiarij. Cap. 61. fol. eodem

Quòd non procedatur per officium, nec ſuper accuſa lata de derobatione, ſi docuerit, quòd fecerit ad exequutionem præcepti Iudicis. Cap. 62. fol. eodem

Quòd Venefici Incantatores capite puniantur. Cap. 63. fol. 11. a fronte

Quòd Fur famoſus furchis ſuſpendatur. Cap. 64. fol. eodem

De pœna furis non famoſi committentis furtum. Cap. 65. fol. eodem

Quòd furtum non excedens ſoldos decem tertiolorum, non intelligatur. Cap. 66. fol. eodem

De Aſſaßinis. Cap. 67. fol. eodem

De

De pœna facientis inſultum, & non percuſsionem. Cap. 68. fol. 11 a tergo
De eodem ad domum habitationis. Cap. 69. fol. eodem
De pœna facientis percuſsionem cum gladio vetito, ſi non occiderit. Cap. 70. & 71. fol. eodem
De eodem ſine gladio vetito. Cap. 72. fol. 12. a fronte
De membri amputatione, oculi euulſione, & ſgaratatis. Cap. 74 fol. eodem
Quòd pœna non augeatur pro feritis commiſsis in carceribus. Cap. 74 fol. 12 a tergo
De receptatoribus furtorum, robariarum, & latronum. Cap. 75. fol. eo.
Receptatores ſcienter banniti. Cap. 76. fol. eodem
De moneta falſa, & tonſa. Cap. 77. & 78 fol. eodem
De pœna falſificantis Sigillum, vel Bullatinum Domini Mediolani: Cap. 79. fol. 13. a fronte
De pœna falſificantis ſcripturas exiſtentes ad Canzellariam Domini Mediolani, vel ſcripturas Communis exiſtentes in Broleto, ad Cameram, vel ad banna: Cap: 80: fol. eodem, a tergo
De pœna facientis, vel fieri facientes chartam, vel ſcripturam falſam: Cap: 81 fol. eodem
De pœna ſcienter producentis chartam, uel condemnationem falſam: Cap: 82 fol. eodem
De Falſitate prædicta. Cap. 83 fol. 14. a fronte
De pœna facientis officium Seruitoriæ, qui non ſit ſeruitor. Cap. 84 fol. eodem
De pœna Seruitoris facientis ambaſiatam, vel relationem falſam. Cap. 85 fol. eodem
De pœna illius, qui falſum teſtimonium dixerit, & produxerit. Cap. 86. & 87 fol eodem
De pœna illius, qui dixerit falſum teſtimonium, in cauſa ciuili, & producentis, & vtentis. Cap. 88. & 89. fol. eodem, a tergo
De Imbreuiaturis Notarij infamati gubernandis. Cap. 90. fol. 15. a fronte
De Notario infamato. Cap. 91 fol. eodem
Quòd Bannitus, uel condemnatus de falſo, non poſsit exercere Officium publicum ad Vocationem, nec procurationem. Cap. 92. fol. eodem

De

De pœna committentis falſum, aliter quàm à iure municipali ſit cautum. Cap. 93 fol. 15. a fronte
De Incendio. Cap. 94. fol. eodem
De damno dato. Cap. 95. fol. eodem, a tergo
Qualiter Communia teneantur ad reſtitutionem pro damno dato. Cap. 96 fol. eodem
Quòd nulla domus, uel ſedimen deuaſtetur, niſi in certis caſibus. Cap. 97 fol. 16. a fronte
De pœna iniuriantis Dominum Poteſtatem, vel eius Iudices, vel Collaterales. Cap. 98 fol. eodem
De pœna auferentis bannitum, uel malefactorem, qui conſignari voluerit. Cap. 99 fol. eodem
De pœna defferentis hominem occiſum intra muros Ciuitatis. Cap. 100 fol. eodem, a tergo
Quòd minor annis quattuordecim committens maleficium, non puniatur corporaliter. Cap. 101. fol. eodem
Quòd ius creditorum, & deſcendentium ſit ſaluum, in caſibus, in quibus ſit publicatio bonorum. Cap. 102. & 103. fol. eodem
In quem peruenire debet pœnam propter pacem ruptam. Cap. 104. 105. fol eodem
De pœna Communis, Terræ, in qua banniti Maleficij conuerſari inuenti fuerint. Cap. 106. fol. 17. a fronte
De pœna arbitrio Poteſtatis contra impedientes volentes capere malefactores. Cap. 107. fol. eodem
De pœna Datiarij, & Officiales petentis, vel exigentis vltra quàm ſit conceſſum. Cap. 108 fol. eodem, a tergo
De pœna Officialis communis committentis fraudem, furtum, uel barattariam. Cap. 109 fol. eodem
De arbitrio procedendi contra Datiarios, & eorum Nuncios, & Officiales defferentes falſas accuſas, uel calumnioſas. Cap. 110. fol. eodem
De pœna attemptantis corrumpere Dominum Poteſtatem, uel Officiales. Cap. 111. fol. 18. a fronte
Quòd Vniuerſitates Seprij, Marteſanæ, Bulgariæ, & Bazianæ, non habeant Rectorem, nec Præſidem. Cap. 112. fol. eodem

b Quòd

Quòd Caſtrum Seprium deſtruatur. Cap. 113. fol. 18. a fronte
De pœna facientis pignorationem ſine licentia Iuſdicentis. Cap. 114. fol. 18. a tergo
De pœna tenentis ludum biſclatiæ. Cap. 115. fol. eodem
De pœna ludentis ad Biſclatiam. Cap. 116. fol. eodem
De pœna ludentis in Nundinis, & Mercatis. Cap. 117. fol. 19. a fronte
Quòd obligationes, contractus, & diſtractus facti; occaſione Biſclatiæ, non valeant. Cap. 118. fol. eodem
Quòd non teneantur Betora, niſi in certis partibus. Cap. 119. fol. eodem
Quòd Antiani teneantur denuntiare ludentes, & tenentes ludum. Cap. 120. fol. eodem
De Aueritatoribus. Cap. 121 fol. eodem
De procedendo contra infamatos de Biſclatia. Cap. 122. & 123. fol. eo.
De pœna euntis de nocte ſine lumine, & cum armis. Cap. 124 fol. eodem
Quòd nullus vadat ad ſonandum de nocte cum viola, vel lauto. Cap. 125 fol. 20. a fronte
Quòd requiſitus dicat nomen, & cognomen ſuum Cap. 126. fol. eodem
De pœna portantis arma vetita per Ciuitatem Cap. 127. fol. eodem
De pœna portantis ferrum fraudoloſum. Cap. 128. fol. eo. a tergo
De pœna Stipendiarij, mutantis nomen, vel cognomen. Cap. 129. fol. eodem
De pœna facientis ſocietatem, iuramentum, riſſam, vel ligam improbam. Cap. 130. fol. eodem
De pœna attemptantis, vel procurantis contra iuriſdictiones, honores, & iura Communis Mediolani. Cap. 131 fol. eodem
De pœna damnati de Hæreſi. Cap. 132. fol. 21. a fronte
De Inuitamentis. Cap. 133 & 134. fol. eodem
De non currendo tempore rumoris ad domum alicuius potentis. Cap. 135 fol. 22. a fronte
Quòd foraſterij non intrent in domos hominum. Cap. 136. fol. eodem
De violentijs preteritis. Cap. 137. fol. eodem
De pœna committentis, vel committi facientis ſpoliationem in re mobili. Cap. 138. fol. eodem, a tergo
De vi moleſtatiua, turbatiua, vel inquietatiua poſſeſſionis C. 139 fol. eod.

De

De contractibus ſuper rebus inuaſis. Cap. 140. fol. 23. a fronte
Quòd in violentijs, agnati teneantur pro agnatis non ſuppoſitis. C. 141 fol. eodem
De violentijs notificandis per Antianos, Parochiarum, Rectores, Conſules, Officiales, & Communia terrarum. Cap. 142. fol. eo. a tergo
Quòd calumniatus de violentia, detineatur quouſque ſatiſdederit. Cap. 143. fol. eodem
Quòd in crimine ſpoliationis, poſſeſſionis, inquietationis, vel turbationis, ſummarie procedatur. Cap. 144. fol. 24. a fronte
Quòd Communia teneantur ſoluere fictum pro ſediminibus, & Terris, quæ propter potentiam alicuius non laborentur, vel non habitarentur. Cap. 145. fol. eodem
De Aduocato, & Procuratore dando, deponenti querimoniam in violentijs. Cap. 146. fol. eodem, a tergo
De pœna facientis iniuriam dicto, facto, vel ſcripto. C. 147. fol. eodem
Quòd ſtatuta edita ſuper uiolentijs executioni mandentur. C. 148. fol. eo.
In quos debeat peruenire condemnatio de uiolentia. Cap. 149. fol. eodem
De confirmatione prouiſionum factarum ſub Buletis, & Stipendiarijs ſugientibus. Cap. 150. fol. 25. a fronte
De ratificatione prouiſionum factarum, contra tractantes contra ſtatum Domini. Cap. 151. fol. eodem
Rub. generalis Statutorum extraordinariorum Maleficiorum.
Quando initium regiminis Poteſtatis, & cuiuslibet exercentis iuriſdictionem, intelligatur incipere. Cap. 152. fol. eodem
De non perſequentibus accuſam, ſeu denuntiationem. Cap. 153. fol. eod.
De remuneratione Pedis amputati, & manus amputatę. Cap. 154. fol. 27. a fronte
De remuneratione officialis, ſeu iugularis hominum. Cap. 155. fol. eodem
Quòd damnum, & iniuria commiſſum in perſona, & rebus banniti de Maleficio, remaneat impunitum, & impunita. Cap. 156. fol. eodem
De remuneratione conſignantis Bannitum, vel malefactorem. Cap. 157 fol. eodem, a tergo
De remuneratione conſignantis Bannitum, uel malefactorem, qui puniatur. Cap. 158. fol. eodem

De Maleficijs notificandis. Cap. 159 fol. 26. a tergo
De Robarijs, & captionibus, & earum reſtitutionibus. Cap. 160. fol. 27. a fronte
De menſuratura Milliarij. Cap. 161 fol. eodem, a tergo
Qualiter Communia teneantur pro captis in Terra ſua. Cap. 162. fol. eodem
De Sandalis manutenentibus in Ticino. Cap. 163. fol. 28. a fronte
De ſatiſdatione praeſtanda, & non offendendo. Cap. 164. fol. eodem
Quòd Statuta facta contra Mercatores fugitiuos, ſeruentur, & executioni mandentur. Cap. 165 fol. eodem
Quòd ſuſpenſio banni, & condemnationis habeatur pro abolitione, & cancellatione, durante tempore in ſuſpenſione contento. Cap. 166. fol. eodem
De Bonis Bannitorum Communis Mediolani, de rebellione publicandis. Cap. 167 fol. eodem, a tergo
De ijs, qui intelliguntur eſſe rebelles. Cap. 168 fol. eodem
Quòd tenentes bona bannitorum, vel rebellium, reſtituant ea Communi Mediolani cum fructibus. Cap. 169 fol. eodem
De poena tractantes contra pacificum ſtatum Communis Mediolani. Cap. 170. fol. eodem
Quòd bona Bannitorum perueniant in Commune Mediolani, ſaluo iure creditorum, & deſcendentium, & cetera. Cap. 171. fol. 29. a fronte
De criminibus commiſſis tempore guerrae de Modoetia, criminaliter non poßit cognoſci. Cap. 172 fol. eodem
De reductione multarum condemnationum, & bannorum. Cap. 173. fol. eodem
De poena quarti appoſita in condemnatione non exigenda. Cap. 174. fol. eodem
Quòd condemnationes poenales, & onera, non fiant, nec imponantur, niſi ad monetam paruam tertiolorum. Cap. 175. fol. eodem, a tergo
Rub. generalis de Officio Iudicis ad bona bannit. de rebell. & maleficio,
Qualiter bona bannitorum debeant publicari in totum, vel in parte. Cap. 176 fol. eodem

De

De bonis bannitorum, inquirendis, & faciendis peruenire in Commune Mediolani. Cap 177 fol. 29. a tergo

De bonis Bannitorum manifeſtandis per Antianos, & Conſules. Cap. 178 fol. eodem

Quòd Communia, & Vniuerſitatis, Antiani, Conſules, ſeu Officiales, non grauentur expenſis, occaſione Officij dicti Iudicis. Cap. 179. fol. 30. a fronte

De remuneratione, quę fieri debet Notario ſeruitori, occaſione officij dicti Iudicis. Cap. 180 fol. eodem

De bonis Bannitorum regiſtrandis in libro Maſtro, & ponendis ad Cameram. Cap. 181 fol. eodem

Quòd dictus Iudex debeat procedere ſummarie, dum in diffiniendo ſeruet ius, & Statuta. Cap. 182 fol. eodem, a tergo

De bonis Bannitorum locandis, ſeu inueſtiendis. Cap 183 fol. eodem

De pœnis communium fraudantium Commune Mediolani in conſignatione bonorum bannitorum. Cap 184 fol. eodem

Quòd Iudex faciat exigi fructus bonorum Bannitorum. Cap. 185. fol. 31. a fronte

De remuneratione notificantis bona Bannitorum. Cap. 186. fol. eodem

Quòd de bonis Bannitorum fiant libri conſignandi ad officium ſuum, & ad Cameram Communis. Cap. 187 fol. eodem

Quòd dictus Iudex faciat peruenire in Caneuarios Communis Mediolani quicquid exigit pro fictis bonorum Bannitorum, & faciat fieri duobus libris de exacto. Cap. 188 fol eodem, a tergo

Quòd fiant duo exempla de condemnationibus dicti Iudicis. Cap. 189. fol. eodem

Quòd debentes talibus bannitis, ſi ſoluerint communi, ſint liberati à bannito. Cap. 190. fol. eodem

Quòd aliquis non poſſit eſſe iudex, vel Notarius dicto Officio, niſi elapſis tribus annis. Cap. 191. fol eodem

Quòd nullus alius iuſdicens, ſe intromittat de dicto ufficio bonorum rebellium, & bannitorum. Cap. 192. fol. 192.

Quòd prædicta Statuta non vendicent ſibi locum in eis, qui venerunt, vel venient ad mandata Communis. Cap. 193. fol. eodem

FINIS.

RVBRICA GENERALIS

De ordine procedendi in Criminalibus.

De Accuſationibus, & Denuntiationibus. Cap. 1.

IN omnibus Criminalibus, ſeu Maleficijs, in quibus Accuſator ſeu Denunciator apparuerit, non aliter procedatur, niſi Accuſator vel Denunciator in ſcriptis dederit Accuſam, ſeu Denunciationem, in qua contineatur nomen, & cognomen Accuſantis ſeu Denunciantis, & nomen & cognomen Accuſati vel Denũciati, & Annus & menſis cõmiſsi Criminis, & locus in quo dicatur Maleficium fore cõmiſſum, & Teſtes, & niſi illa Accuſa ſeu Denunciatio in Quaterno Officij Maleficiorum fuerit ſcripta. Et niſi per Accuſantem, ſeu Denunciantem, primo iuratum fuerit Accuſam ſeu Denunciationem veram eſſe, & ea quæ in Accuſa ſeu Denunciatione continentur. Et niſi Accuſator ſeu Denunciator idoneè ſatiſdederit periculo approbantium fideiuſſoris de proſequendo accuſam, ſeu denunciationẽ vſq; ad finem, & de ſoluendo omnem condemnationem, quæ fieret de ipſo accuſatore ſeu denunciatore, occaſione illius accuſę, ſeu denunciationis, & de reſtituendo expenſas accuſato, ſeu denunciato faciendas occaſione illius accuſę, ſeu denunciationis, ſi ille accuſatus, ſeu denunciatus non fuerit condemnatus, de quibus expẽſis ſtetur ſacramẽto accuſati ſeu denunciati, facta prius per Iuſdicentem taxatione legitima. Saluo, quòd hoc Statutum, quo ad ſatiſdationem non vendicet ſibi locum in illis perſonis, quæ iurauerint propter paupertatem ſatisdare non poſſe in caſibus in quibus non ingeratur pęna ſanguinis. Et hoc ſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequantur, tam ſimplici cautione teneatur accuſator ſeu denunciator in eis caſibus cauere, ſub obligatione ſui, & omnium ſuorum bonorum de ſoluendo omnem condemnationem, quæ fieret de ipſo accuſatore ſeu denunciatore occaſione ipſius accuſę, ſeu denunciationis. & de expenſis reſtituendis; Si accuſatus ſeu denunciatus fuerit abſolutus. Si vero accuſa vel denunciatio fuerit talis, quæ contineat crimen ex quo pena ſanguinis ingeratur, Non aliter procedatur niſi accuſator, vel denunciator idoneè ſatiſdederit vt ſupra, vel perſonaliter ſe captum cõſtituerit in carceribus communis Mediolani, in quibus retineatur quouſq; ſoluerit omnem condemnationem, quæ fieret de eo, occaſione dictę accuſa-

tionis, vel denunciationis, & reſtituerit expēſas factas per accuſatum, ſeu denuntiatum vt ſupra, quibus caſibus iudex procedat in dicta accuſa, ſeu denunciatione: hoc adito, quòd vltra teſtes in cauſa nominatos poſsit accuſans, ſeu denuntians infra quindecim dies, & non vltra, a die delatæ accuſæ, ſeu denunciationis adere alios teſtes, teſtibus nominatis in accuſa, & Poteſtas teneatur condemnare accuſantem vel denunciantem, deficiētem in probatione ſecundum formam Statuti, incipientis, Si quis aliqnem accuſauerit, ſeu denunciauerit, & in expenſis factis per accuſantem, vel denunciantem abſoluendum, & ipſum cōdemnatum compellere omnibus iuris remedijs ad reſtitutionem ipſarum expenſarum. Saluo quòd in accuſationibus, vel inquiſitionibus cartę falſę, vel falſæ monetę, vel tonſæ, vel alterius falſitatis, non teneatur ponere locum, menſem, nec annum. Quod autem dictum eſt de nomine, & cognomen accuſati, ſeu denunciati non habeat locum, ſi accuſatus, ſeu denunciatus ſit Foraſterius, vel vagabundus: & accuſator, ſeu denunciator iurauit ſe neſcire eum accuſatum, vel denunciatū aliud nomen, vel cognomen haberę. Ita quòd per prædicta non impediatur, nec tollatur Proceſſus. & quod dictum eſt de accuſatore, vel denunciatore, qui ſe captum cōſtituere debeat, niſi ſatiſdederit vt ſupra, non intelligatur, nec locum habeat in caſu homicidij, quādo accuſator vel denunciator proſequatur iniuriam ſuam, vel ſuorum vſq; ad quartum gradum, ſecundum iura ciuilia computanda. Et prædicta quæ dicta ſunt de denunciatore ñon habeant locum in officiali denunciante.

De Accuſa, ſeu Denunciatione danda Exemplata. Cap. 2.

IVdex Maleficiorum teneatur dare, ſeu dari facere Accuſam, ſeu Denuntiationem Exemplatam, ſine teſtibus contentis in Accuſa, ſeu Denunciatione, denunciato ſeu accuſato, vel ſi pena ſanguinis non ingeratur legitimę perſonæ comparenti pro eo antequam compellatur reſpondere accuſę, vel denunciationi, & dare ſibi terminū deliberandi, & reſpondendi accuſę ſeu denunciationi vnius diei vtilis. quo termino elapſo, ſi nulla exceptio legitima fuerit propoſita, vel ſi fuerit propoſita, & ſi ſatisfactum, vel aut fuerit agiechita, aut pronunciatum fuerit debere prócedi, poſsit procedere iudex ſuper accuſa ſeu denunciatione ad examinandum, & recipiendum dictum accuſati ſeu denunciati, & dicta teſtium, & alias probationes, per quas, & quos veritas poſsit inſtrui, quibus peractis denuncietur ſeu præcipiatur accuſato ſeu denunciato, ſi vellit deffenſionem facere. Et ſi voluerit infra dies triginta facere debeat. Ita quòd ſi per teſtes probare voluerit capitulum parti aduerſę, det, & teneatur iudex in receptione teſtium tàm ad offenſam, quàm ad deffenſam producendorum, diligenter interrogare teſtes de veritate negotij, & de cauſa ſcientiæ, & de loco, & tempore, & de præſentibus, & de alijs circunſtantijs, quibus conſumatis fiat publicatio Proceſſus, & detur exemplum teſtificationum teſtium, & omnium aliorum actorum, & actitatorum cuilibet parti petenti. Quod ſi facere accuſaret dictus iudex condèmnetur in libris viginti quinq; Tertiolorum omni vice. Et audiat allegationes vtriuſque partis, & poſtea procedat ad ſoluendum, vel condemnandum ſingulis tribus menſibus, vel infra illud tempus, quam citius poterit de his accuſationibus, vel denunciationibus quæ

fue-

fuerint conſumatæ. Quod autem ſupradictum eſt de termino triginta dierũ, & infra de termino decem dierum dando ad deffenſionem, non vendicet ſibi locum in furibus latronibus, Scachatoribus, & receptatoribus eorum, vel rerum per eos robatarum, nec in alijs malefactoribus famoſis. Sed Poteſtas, vel iudex eius poſsit ſuo arbitrio terminum deffenſionis dare, qui non ſit minor tribus diebus. Cęterum, ſi quis qui non ſit de prædictis famoſis, confeſſus fuerit aliquod crimen, vel in banno præteritus de illo crimine, vel alias ſit notorium ipſum crimen illud commiſiſſe, Tunc detur deffenſio decem dierum ad minus.

Qualiter debet procedi per Officium. *Cap. 3.*

IN Criminalibus verò vbi proceditur vel procedi debet, ſeu poteſt, per inquiſitionem procedatur, & procedi debeat in hunc modum videlicet, quòd titulus inquiſitionis per iudicem formetur, & in ſcriptis reducatur cum anno, & menſe, & loco commiſsi criminis, & cui titulo inquiſitionis incepta inquiſitione nihil addi vel diminui, vel mutari, vel iniungi poſsit, nec declarari, nec ſuper eodem delicto de nouo formari. Quem titulum inquiſitionis teneatur dare, vel dari facere iudex illi, contra quem inquirere intendit, & terminum vnius diei vtilis ad deliberandum antequam procedat aliquo modo cōtra illum, contra quem procedere intendit. Et deinde dictum illius, contra quem procedere intendit, recipiat, & de eo, ei vel eius Procuratori copia fiat, ſi petatur dicto rei recepto teſtes recipiantur, qui iurent dicere veritatem, & dentur nomina teſtium illi, contra quem ſit inquiſitio, vel procuratori ſuo, ſi petita fuerit, & debeat, & teneatur iudex omnes reſponſiones, quas fecerit ille contra quem inquiritur, ſiue ſint negatiuę, ſiue affirmatiuę, ſiue ſcribi facere, & reſponſiones teſtium, ſiue affirmatiuę, ſiue negatiuę ſint, ſcribere, ſiue ſcribi facere. Et teſtes diligenter interrogare, vt continetur in Statuto incipiente, Iudex Maleficiorum teneatur dare, ſeu dari facere accuſam, & cętera. Vt cauſam ſui teſtimonij dicant, ſeu reddāt, & in ſcriptis reducant. Teſtibus vero receptis debeat dare terminum deffenſionis, quindecim dierum illi vel illis, contra quem vel quos inquiritur, vel eius, ſeu eorum procuratori, & poſtmodum ad tormenta procedere, ſi de iure poterit, & debebit, & eo de tormentis depoſito in actis ſcribatur dictum tormentum, nec ad quęſtionem iterum repeti poſsit, niſi iudicijs alijs ſuperuenientibus, & debeat iuſdicens ſtatuere terminum exemplandi, & notandi teſtes, & acta, & inſtrumenta, & diſputandi, & eligendi pro modo, & qualitate cauſę, quibus ſic peractis teneatur, & debeat iudex procedere ad condemnandum, vel abſoluendum infra dies triginta, ſub pœna librarum quinquaginta tertiolorum Domino Poteſtati, & totidem Iudici, ſub cuius examinatione dicta inquiſitio facta fuerit totiens quotiens contra prædicta, vel aliquod prædictorum fecerint. & nihilominus duret inſtantia cauſæ, ſaluo quòd in illis inquiſitionibus, vbi iudex debet, & teneatur inquirere, de fama alicuius, vel aliquorum antequam faciat inquiſitionem contra eum prędicta non habeant locũ. Et ſaluo, ꝙ prędicta non derogetur in aliquo ſtatutis loquentibus contra facientes, vel tractantes aliquid ex quo turbaretur, vel turbari poſſet Status pacificus Domini Mediolani, vel Communis Mediolani.

In quibus caſibus poteſt inquiri, & procedi per Officium. *Cap. 4.*

Vicarij Domini Mediolani, & Poteſtas, & eius Iudices ad Maleficia tantum, & quilibet eorum poſsint, & debeant inquirere, cognoſcere, & procedere, & condemnare ex Officio, etiam ſine Accuſatore, vel Denunciatore aliquo contra gazaros, hereticos, ſodomitas, quo quo modo turbantes, ſeu turbare procurantes aliquo modo, vel caſu Statũ Domini vel Ciuitatis, & Comitatus Mediolani quoſcunque præſtantes conſilium, auxilium, & iuuamen Rebellibus Domini vel Communis Mediolani homicidas, parricidas, incẽdiarios, veneficos, maleficos, violatoreſq; monetæ, aſſaſsinos, & aſſaſsinari facientes, abſcindentes alicui aliquod membrum, robatores ſtratarum, Schacatores, fures famoſos, raptores virginum, vel mulierum honeſtarum, falſarios, tenentes priuatos carceres facientes aliquos redimi tributantes, aliquos inlicita datia vel gabellas imponentes, exigentes, vel petentes aliter, quàm Domino vel Commune Mediolani ſit permiſſum, & contra quoſcunq;, qui ſub prætextu, vel colore Datij, vel Gabellę, vel Incãtus, vel Bullettę, vel aliter petierint, vel exegerint vltra quam ſit conceſſum ſibi per Dominum, vel Commune Mediolani, & in ordinamentis Communis Mediolani reperiatur facientes inſultum cum armis, contra aliquem ad domum habitationes eius iniuriantes, dicto, vel facto Dominum Mediolani, vel Dominum Poteſtatem, vel eius Iudices militẽ, ſeu eius Collateralem iniuriantes dicto, vel facto aliquos, coram aliquo iuſdicente; damnum dantes per inciſionem vinearum, & gabatores arborum, & deuaſtatores domorum alienarum, Receptatores furtorum robariarum bannitorum de inobediẽtia, & de Maleficio, ex quo pena ſanguinis ingeratur auferentes, ſeu conantes auferre aliquem bannitum, vel malefactorem, vel aliũ quemcunq; captum à familia qui condemnetur, vel conduci vellet per familiam, vel quaſcunq; alias perſonas, vel perſonam in fortiam Communis Mediolani, vel alicuius iuſdicentis: Et impedientes aliquem capi per familiam Domini Poteſtatis Mediolani, vel alicuius iuſdicentis. Et cõmittentes Maleficia in Broleto nouo, vel veteri Communis Mediolani, vel infra Broleti noui. Et contra quoſcunq; furantes, vel fraudantes pecuniam Communis Mediolani, vel ſcripturam, vel ſcripturas Cõmunis Mediolani exiſtentes ad Cameram vel alibi. Et in omnibus Criminibus notorijs, & in miſclãtijs ad quas curreret aliquis ex iudicibus, vel militibus dicti Domini Mediolani, vel Poteſtatis durante miſclantia, vel ſaltem ipſo die in ciuitate, & ipſo die vel ſequẽti in comitatu, & quòd liceat cuilibet prædictorum Vicariorum Domini, & Iudicum procedentium vtſupra, mittere tabellionem pro dicto infirmi recipiendo, & pro vulneribus officij, & rebus malefactoris deſcribendis, & pro dictis teſtium recipiendis. Et intelligatur homicida, qui de ſuis proprijs manibus homicidium fecerit.

Qualiter poſsit procedi contra nominatos, vel calumniatos per maleſactores. Cap. 5.

POteſtas poſsit procedi contra nominatum, vel calumniatum per illum qui fuerit condemnatus ad mortem, eſſe vel fuiſſe ſotium, vel participem illius Maleficij de quo puniatur, vel receptatorem ſcienter rerum robatarum, vel furatarum, pro quibus ipſe puniatur. Et hoc ſi nominas in dicto vel calumnia vſq; ad horam vltimi ſupplicij. Et nominatus videbitur ipſo domino Poteſtati ſuſpectus. Et Notarius Maleficiorum teneatur ſub pęna librarum 25. Terciolorum ipſum condemnatum interrogare ad locum vltimi ſupplicij, ſi perſeuerat, & perſeuerare vult in nominatione, ſeu calumniatione, & reſponſione eiuſdem ſiue negatiua ſiue affirmatiua, & prout fuerit, in publicum inſtrumentum redigere, & ponere in fine proceſſus ipſius condemnati in libro Officij Maleficiorum.

Qualiter poſsit inquiri procedi, & cognoſci de Maleficijs commiſsis ante introitum regiminis Poteſtatis. Cap. 6.

POteſtas, & eius iudices Maleficiorum, & quiſq; eorum poſsint cognoſcere de Maleficijs commiſsis tempore ſui regiminis, & ante per ſex menſes per accuſam, & denunciationem, & etiam per Officium in illis caſibus in quibus poteſt per Officiũ inquiri ſeu procedi ſecundum formam Statutorum Communis Mediolani; De Criminibus verò commiſsis ante ſex menſes ab introitu ſui regiminis poſsit cognoſci per accuſam, accuſatore legitimo exiſtente, qui ſuam vel ſuorum iniuriam proſequatur, & non aliter.

Arbitrium Vicariorum Domini Mediolani procedendi in Criminibus. Cap. 7.

VBicunque reperitur in Statutis, vel ordinamentis Communis Mediolani, data poteſtas Poteſtati Mediolani, vel eius iudicibus, vel alteri eorum inquirendi, vel aliquo modo procedendi contra aliquam perſonam aliqua occaſione ſit. Et intelligatur data poteſtas vel balia cuilibet Vicario Domini Mediolani inquirendi, & procedendi vt ſupra.

Qualiter requiſitio in Maleficijs ſit facienda. Cap. 8.

NVllus de Ciuitate vel diſtrictu Mediolani, vel aliunde delinquens in Ciuitate, comitatu, vel diſtrictu Mediolani requiratur propter Maleficium niſi ad domum, vbi habitat, ſi certam habet habitationem in ciuitate, comitatu, vel iuriſdictione Mediolani, & ſi certã habitationem in Ciuitate co

mitatu vel iuriſdictione Mediolani non habet, requiratur, vbi habitare conſueuit, vel vbi viſus eſt, vel conſueuit vti; Ita quod plures de vicinis, vel aliquis de familia eius, ſi adeſt, audiant. Et ſi certam habitationem non habeat, nec habere conſueuit, Requiratur vbi Maleficium eſſet perpetratum. Et nihilominus cridetur per precones Communis Mediolani ad Lobiam de Oxijs vel ad Scalas Pallatij Cõmunis Mediolani alta voce, quòd talis requiſitus eſt de Maleficio, & facta dicta Crida habeatur pro legitima citatione. Ita tamē, quòd in caſibus in quibus quis certam habitationem non habeat, quòd vltra citationes prædictas, quæ fieri debent ad loca, vt ſupra, nihilominus voce preconia ſono Tubę premiſſo ad Scalas Palatij cridetur, quòd talis requiſitus eſt, & requiritur iterato. Alioquin non valeat requiſito, nec bannum teneat. Et ſi reus taliter requiſitus non venerit, vel ſi venerit, & terminus ſtatutus fuerit, & ad illum terminum non venerit in banno, ponatur octo dierum ſpatio ſibi dato. Et ſi per illos octo dies per requeſtam, vel terminum ſteterit in banno, & venerit, habeatur pro conuicto, & confeſſo, ſiue procedatur per accuſam, ſiue denunciationem, ſiue per Officium.

Rubrica de forma Citationis, in Criminalibus, in ſcriptis danda ſeruitori. *Cap. 9.*

IVdex Maleficiorum, & eius Notarius teneatur, & debeat dare, & dari facere in ſcriptis ſeruitori formā requiſitionis comprehenſam in præcedenti Statuto incipiente, Nullus de ciuitate, & cętera. ſignatam ſuo proprio ſigillo, & ſigno, & diligenter examinare, & ſi ſeruitor, vel preco non ſeruauerit eam, condemnetur ſeruitor, & preco in ſoldis centum tertiolorum pro quolibet ipſorum omni vice. Et ſi dictus Iudex, & Notarius prædicta non ſeruauerint condemnetur iudex in libris decem Tertiolorum omni vice, & eius Notarius in ſoldis centum tertiolorum omni vice. In qua quidem requiſitione ſeu requeſta, vltra ea de quibus fit mentio in dicto Statuto, nullus de ciuitate & cętera, teneatur, & debeat ſub prædicta pœna iudex Maleficiorum, & eius Notarius apponere, ſeu apponi facere totam accuſam, ſeu inquiſitionem, vel denunciationem, ſuper qua procedi intenditur, exceptis tamen nominibus teſtium inſertorum in ea, & dictus ſeruitor ſub dicta pęna teneatur totum exēplum ipſius requiſitionis dimittere vbicunque fecerit ipſam citationem, ſeu requiſitionem.

Quòd Citatio Maleficij fiat in præſentia teſtium. Cap. 10.

NVlla Citatio Maleficij poſsit nec debeat fieri per aliquem ſeruitorē in ciuitate, nec comitatu Mediolani, niſi in præſentia teſtium duorum de nominibus, & cognominibus quorum, & de Parochia, vel contrata, ſeu loco vel terra, in qua ipſa citatio facta fuerit, fiat mentio in relatione dicti ſeruitoris. Et ſi aliter dicta citatio, vel relatio facta fuerit, non valeat, nec teneat, nec ei fides adhibeatur.

De

De relatione ſeruitoris ſcribendi in quaterno. Cap. 11.

NVllum Bannũ Maleficij de cętero detur, niſi relatio ſeruitoris ſcripta fuerit in quaterno actorum iudicis, in qua relatione contineatur certus locus in quo requiſiuit reum, & certa dies qua ipſum requiſiuerit, & nomina, & cognomina teſtium, quibus præſentibus facta fuit ipſa citatio, & ſi aliter datum fuerit non valeat.

Quòd Bannum Maleficij portetur Notarijs Bannorum in Palatio. Cap. 12.

IVdex Maleficiorum ea die qua Bannum Maleficij datum fuerit alicui, ſeu aliquibus, teneatur, & debeat dictum Bannum portari facere Notarijs ad Banna in Palatio. Quod ſi factum non fuerit, iudex componat qualibet vice Communi Mediolani libras quinquaginta tertiolorum, & Notarius componat Communi Mediolani libras vigintiquinq; tertiolorum, & ſeruitor componat Communi Mediolani libras x. tertiolorum, ad quas pęnas compellantur ſine aliqua condemnatione.

Quòd Bannum Maleficij non canzelletur ſine præcepto, et cauſa ſcripta. Cap. 13.

NVllum Bannnm de Maleficio canzelletur, vel pro canzellato habeatur niſi cauſa canzellationis ſcripta fuerit in præcepto, & niſi illud præceptum ſcriptum, vel ſubſcriptum fuerit manu Notarij illius Officij, de cuius mãdato facta fuerit dicta canzellatio, & niſi nomen, & cognomen canzellationis fuerit ſcriptum ſuper ipſo banno. Et niſi ſcriptus fuerit annus, menſis, & dies, quibus ſcripta fuerit dicta cãzellatio, & aliter non valeat. Et quolibet præceptum cãzellandi, vel prorogandi aliquod bannum vel cõdemnationem ponatur in actis per Notarium, qui illud firmauerit, vel ſubſcripſerit pęna Notarij libras xxv. tertiolorum qualibet vice.

Quòd in Banno Maleficij exprimatur Maleficium, propter quod datur Bannum. Cap. 14.

IN quolibet Banno Maleficij exprimatur Maleficium propter quod quis bannitur. Et aliter Bannum datum ipſo iure non valeat.

Quòd non poſsit cognoſci de Banno Maleficij præcepto, niſi in certo caſu. Cap. 15.

POteſtas & eius Iudices, & Cõſules, & quibus alius licet Magiſtratus Cõis Mediolani, nec aliquis eorũ non poſsint nec debeãt cognoſcere, de aliquo banno Maleficij dato ſecũdum formã in ſuperioribus capitulis deſcriptã in quo aliquis ſit pteritũ, niſi illud datũ eſſet tẽpore ſui regiminis vel Officij, quo caſu poſsit cognoſci de falſitate illius bãni, ſi dicat̃ falſum, vel falſo datũ.

Quòd

Quòd in Dilatione, ſeu termino non computetur dies termini. Cap. 16.

IN qualibet Dilatione, ſeu termino hominis, vel iuris, in qua, ſeu in quo occurreret pluralitas dierum integrorum, vel inceptorum dies termini, ſeu Dilationis non computetur in termino, ſeu dilatione. Ea tamen die qua ſtatuitur ab homine, vel à iure, terminis, ſiue Dilatio poſsint agitari contenta in ea Dilatione, ſeu termino. Et prædicta locum habeant, tàm in ciuili, quàm in criminali.

Quòd vltima dies termini, ſeu Dilationis non computetur in termino. Cap. 17.

SI vltima dies alicuius termini, ſiue Dilationis iuris, vel hominis inciderit in diem feriatam, Sequens dies non feriata pro illa reputetur, & prædicta habeant locum, tàm in ciuili, quàm in criminali.

Quando tempora Prorogata incipiunt currere. Cap. 18.

SI contingerit Tempus inſtantiæ banni termini, ſiue dilationis, vel aliud tempus Prorogari, tunc tempus Prorogationis incipiat currere finito termino ipſius inſtantiæ banni, termini, vel dilationis, vel alterius temporis. Et prædicta habeant locum, tàm in ciuili, quàm in criminali.

Quòd Calumniatus teneatur venire perſonaliter. Cap. 19.

SI aliquis Calumniatus fuerit, vel accuſatus, vel contra eum per Officium occaſione alicuius Maleficij, vnde ingeratur pęna ſanguinis quomodo procedatur, & ea occaſione requiſitionis fuerit, teneatur veniri coram illo Iudice, cuius occaſione requiſitionis fuerit perſonaliter, & non per Procuratorem. Et hoc non obſtante, quòd allegaretur partem offenſam eſſe bannitam de Maleficio, vel alia exceptione, per quam diceretur debere impediri proceſſus. Sed ſaluis ſuis exceptionibus veniat, & poſtquam venerit poſsit vti omnibus ſuis iuribus, & exceptionibus.

Quòd nullus ſatiſdans idoneè detineatur. Cap. 20.

NVllus occaſione alicuius Maleficij, ex quo non ingeratur pęna ſanguinis detineatur ſi paratus fuerit præſtare idoneam ſatiſdationem, & intelligatur ſatiſdatio eſſe idonea, ſi fiat de tanta quantitate, ſeu extimatione rei, de qua ſeu de quanta poſſet condemnari, ſi probatum eſſet Maleficium.

Quòd

Quòd per ordinarium iudicem ceſſet extraordinarium. Cap. 21.

SI paſſus iniuriam vel aliquis ex aſcendentibus, vel deſcendentibus, vel ex altero venientibus, tam ex maſchulino, quàm ex fęminino ſexu vſq; ad quartum gradum, & vir,& vxor,& ſocer, & gener paſsi iniuriam,comparuerit coram Poteſtate,vel iudice Maleficiorum defferens accuſam, ſeu denũciationem ſimiliter, ante abſolutionem, vel condemnationem per Officium factam audiatur.Et eſſet Officium Poteſtatis ſeu iudicis, & ſuper ipſa accuſa, ſeu denunciatione procedatur actis, & actitatis prius per Officium factis nihilominus valituris.

Quòd capitula intelligantur admiſſa. Cap. 22.

SI dari voluerit capitula ad probandum, ſiue ad offenſam, ſiue ad deffenſam,teneatur Iudex ea admittere, & admiſſa intelligantur ipſo iure. Saluo iure impertinentium, & non admittendorum tempore diſputationis in fine.

De teſtibus diligenter interrogandis. Cap. 23.

TEneatur Iudex vbicunq; contingerit eum recipere teſtem, vel teſtes,diligenter interrogare teſtem de veritate negotij, & loco, & tempore, & quibus præſentibus,& de alijs circumſtantijs negotij ſub pęna librarum xxv. Tertiolorum.

De Tormentis ſeu quæſtionibus. Cap. 24.

NVllus ſubijciatur Tormentis, ſeu Quæſtionibus,niſi fuerit infamatus de Crimine, quo obijcitur,& inditia præcedãt: quo caſu poſsit ſubici Tormentis ſeu Quæſtionibus in caſibus infraſcriptis videlicet. In Crimine hęreſis,ſodomię, turbationis pacifici Status Domini noſtri, ſeu Ciuitatis Mediolani, crimine homicidij, aſſaſsinanti, adulteri, ſeu ſtupri, venefici, priuati carceris falſitatis,ſchachi,ſeu robarię,furti,incendij,redemptionis tributationis, vel in caſu, quo aliquis fuerit depræhenſus cum furto, vel gariboldellis, vel alijs inſtrumentis aptis ad furtum faciendum, vel ſi ſit campſor, vel mercator fugitiuus, vel ſi fuerit præſtans ſcienter auxilium, & conſilium campſoribus, vel mercatoribus ad fugam faciendam, & generaliter in quocunq; crimine,ex quo pęna ſanguinis ingeratur ſecundum formam præſentium Statutorum, vel in alijs caſibus,in quibus iure noſtro municipali eſt cautum, & non aliter.

De Eodem. Cap. 25.

Nullus Iuſdicens in Ciuitate, vel Comitatu Mediolani, preterquam Dominus Mediolani, & eius Vicarius, & Dominus Poteſtas, & eius Iudices ad Maleficia poſſit ſubicere aliquem tormentis in aliquo caſu. Et hoc ſub pena librarum quingentarum tertiolorum, in quam pœnam incurrat ipſo facto, & quo caſu ſufficiat probatio facta per vnum teſtem fidedignum.

De pœna Torquentis aliquem. Cap. 26.

Quicunq; torſerit, ſeu torqueri fecerit, vel tormentauerit, ſeu tormentari fecerit aliquem contra formam Statutorum Cõmunis Mediolani puniatur, ſi fuerit Poteſtas in libris quingentis tertiolorũ, & quilibet Iudex in libris tricentis tertiolorum qualibet vice, & ꝙ de fortia Communis Mediolani non relaxetur, donec ſoluerit Medietas, quarum pœnarum perueniat in Commune Mediolani, & alia medietas in tortum, ſeu tormentatum, vel eius hæredes, & ſi contingerit tortum, vel aliter tormentatum mori, occaſione torture, ſeu tormenti factæ, ſeu facti contra formam prædictorum Statutorum, ꝙ ille, qui eum torqueri fecerit, moriatur, & in prædictis caſibus ſufficiat probatio vnius teſtis fidedigni, vt in præcedenti Statuto dictum eſt.

Quòd dictum tormentatum non recipiatur in Camera, ſeu loco, vbi ſit curſus. Cap. 27.

Dictum alicuius accuſati, vel contra quem inquiratur, vel alicuius teſtis, vel alicuius alterius perſonæ non recipiatur in Camera, ſeu loco, in qua, ſeu quo ſit curſus, niſi in caſibus, in quibus quis torquendus eſſet ſecundum prædictorum formam Statutorum Communis Mediolani. Et ſi contrafactum fuerit, contrafaciens condemnetur in libris viginti quinq; tertiolorum, qualibet vice.

Quòd teſtis non poſſit torqueri, niſi vacillet, vel dicat falſa. Cap. 28.

Nullus teſtis poſſit per aliquem torqueri, vel tormentari, niſi dicat ſe interfuiſſe facto, & vacillet in dicto ſuo, vel dicat falſa.

Quòd nullus corporaliter puniatur, niſi legè municipali caueatur. Cap. 29.

Nullus corporaliter puniatur, niſi lege municipali caueatur. Sed alias puniatur pecunialiter arbitrio Poteſtatis, inſpectis condictione perſonæ, & qualitate delicti, & intelligatur lege municipali cautum de puniendo,

quem

quem pœna corporali. Etiam vbi lege municipali cautum ſit de puniendo arbitrio Poteſtatis, quem in auere, & perſona, & etiam vbi dictum ſit per hæc verba, in auere, vel perſona.

De deffenſione cōpetenti danda, ante condemnationē. *Cap. 30.*

Poteſtas Mediolani, nec eius Iudices, nec aliquis alius Magiſtratus exercens iuriſdictionem, non poſsint, nec debeant aliquem Criminaliter condemnare, aliqua occaſione, niſi primo data deffenſione competenti, quæ non ſit minor trium dierum, perſonaliter vel eo perſonaliter citato, vel ad domum, ſecundum qualitatem, & magnitudinem negotij illi, quem condemnare voluerit, quæ deſenſio reperiatur ſcripta in actis, & ſi qua condemnatio Criminalis non data deffenſione competenti, vt ſupra, non valeat, nec teneat, nec exigi poſsit; ſed ipſo iure nulla ſit, non obſtante Statuto, quod loquitur, quòd de condemnationibus nō cognoſcatur poſtquam fuerint ad Cameram, nec alio Statuto in contrarium loquente. Et Poteſtas, & quilibet alius Magiſtratus, qui fecerit aliquam condemnationem Criminalem, niſi primo data deffenſione ſupra, & ſcripta in actis vt ſupra, condemnetur, & pro condemnato habeatur ipſo iure in libris centum tertiolorum, compēſandis in feudo Poteſtatis, vel alterius Iuſdicentis, qui illam condemnationem fecerit qualibet vice. Quod Statutum non habeat locum in condemnationibus, quæ fient ſuper banno, ſeu bannis. 21.

Quòd condēnationes fiant pure, et non ſub conditione. *Cap. 31.*

Omnes condemnationes Criminales fiant pure, & non ſub conditione, & aliter non valeāt, nec exigi poſsint niſi aliter iure municipali cautum reperiatur. Et prædicta non intelligantur in condemnationibus, quæ fierent ſuper bannis. Ro.

De condemnationibus, & abſolutionibus duplicandis ante publicationem. *Cap. 32.*

Omnes condemnationes, & abſolutiones fiant in quaternis, & non in liſtis, ita quòd de prædictis condemnationibus fiāt duo quaterni, & de abſolutionibus duo alij antequam legantur vnus, quorum ſtet penes Caneuarios Communis Mediolani, & alius penes Poteſtatem Mediolani, vel Iudicem, qui præerit exactioni pecuniæ Communis Mediolani, ita quòd quilibet poſsit habere copiam ipſarum abſolutionum, & condemnationum. Et quòd vnus ex Canauarijs Communis Mediolani interſit, quando abſolutiones, vel condemnationes legentur. Ita, quòd in continenti, antequam fuerit lectus vnus Quaternus ipſarum condemnationum, & vnus abſolutionum, ſit penes dictos Caneuarios, & de eis præcisè per ſacramentum teneatur, & quòd Ro.

RVBRICA GENERALIS

De ordine procedendi in Criminalibus.

De Accuſationibus, & Denuntiationibus. *Cap. 1.*

IN omnibus Criminalibus, ſeu Maleficijs, in quibus Accuſator ſeu Denunciator apparuerit, non aliter procedatur, niſi Accuſator vel Denunciator in ſcriptis dederit Accuſam, ſeu Denunciationem, in qua contineatur nomen, & cognomen Accuſantis ſeu Denunciantis, & nomen & cognomen Accuſati vel Denũciati, & Annus & menſis cõmiſsi Criminis, & locus in quo dicatur Maleficium fore cõmiſſum, & Teſtes, & niſi illa Accuſa ſeu Denunciatio in Quaterno Officij Maleficiorum fuerit ſcripta. Et niſi per Accuſantem, ſeu Denunciantem, primo iuratum fuerit Accuſam ſeu Denunciationem veram eſſe, & ea quæ in Accuſa ſeu Denunciatione continentur. Et niſi Accuſator ſeu Denunciator idoneè ſatisdederit periculo approbantium fideiuſſoris de proſequendo accuſam, ſeu denunciationẽ vſq; ad finem, & de ſoluendo omnem condemnationem, quæ fieret de ipſo accuſatore ſeu denunciatore, occaſione illius accuſę, ſeu denunciationis, & de reſtituendo expenſas accuſato, ſeu denunciato faciendas occaſione illius accuſę, ſeu denunciationis, ſi ille accuſatus, ſeu denunciatus non fuerit condemnatus, de quibus expẽſis ſtetur ſacramẽto accuſati ſeu denunciati, facta prius per Iuſdicentem taxatione legitima. Saluo, quòd hoc Statutum, quo ad ſatiſdationem non vendicet ſibi locum in illis perſonis, quæ iurauerint propter paupertatem ſatisdare non poſſe in caſibus in quibus non ingeratur pęna ſanguinis. Et hoc ſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequantur, tam ſimplici cautione teneatur accuſator ſeu denunciator in eis caſibus cauere, ſub obligatione ſui, & omnium ſuorum bonorum de ſoluendo omnem condemnationem, quæ fieret de ipſo accuſatore ſeu denunciatore occaſione ipſius accuſę, ſeu denunciationis. & de expenſis reſtituendis; Si accuſatus ſeu denunciatus fuerit abſolutus. Si vero accuſa vel denunciatio fuerit talis, quæ contineat crimen ex quo pena ſanguinis ingeratur, Non aliter procedatur niſi accuſator, vel denunciator idoneè ſatiſdederit vt ſupra, vel perſonaliter ſe captum cõſtituerit in carceribus communis Mediolani, in quibus retineatur quouſq; ſoluerit omnem condemnationem, quæ fieret de eo, occaſione dictę accuſa-

tionis, vel denunciationis, & reſtituerit expẽſas factas per accuſatum, ſeu denuntiatum vt ſupra, quibus caſibus iudex procedat in dicta accuſa, ſeu denunciatione: hoc adito, quòd vltra teſtes in cauſa nominatos poſsit accuſans, ſeu denuntians infra quindecim dies, & non vltra, a die delatæ accuſæ, ſeu denunciationis adere alios teſtes, teſtibus nominatis in accuſa, & Poteſtas teneatur condemnare accuſantem vel denunciantem, deficiẽtem in probatione ſecundum formam Statuti, incipientis, Si quis aliquem accuſauerit, ſeu denunciauerit, & in expenſis factis per accuſantem, vel denunciantem abſoluendum, & ipſum cõdemnatum compellere omnibus iuris remedijs ad reſtitutionem ipſarum expenſarum. Saluo quòd in accuſationibus, vel inquiſitionibus cartę falſę, vel falſæ monetę, vel conſæ, vel alterius falſitatis, non teneatur ponere locum, menſem, nec annum. Quod autem dictum eſt de nomine, & cognomen accuſati, ſeu denunciati non habeat locum, ſi accuſatus, ſeu denunciatus ſit Foraſterius, vel vagabundus: & accuſator, ſeu denunciator iurauit ſe neſcire eum accuſatum, vel denunciatũ aliud nomen, vel cognomen habere. Ita quòd per prædicta non impediatur, nec tollatur Proceſſus. & quod dictum eſt de accuſatore, vel denunciatore, qui ſe captum cõſtituere debeat, niſi ſatiſdederit vt ſupra, non intelligatur, nec locum habeat in caſu homicidij, quãdo accuſator vel denunciator proſequatur iniuriam ſuam, vel ſuorum vſq; ad quartum gradum, ſecundum iura ciuilia computanda. Et prædicta quæ dicta ſunt de denunciatore ñon habeant locum in officiali denunciante.

De Accuſa, ſeu Denunciatione danda Exemplata. Cap. 2.

IVdex Maleficiorum teneatur dare, ſeu dari facere Accuſam, ſeu Denunciationem Exemplatam, ſine teſtibus contentis in Accuſa, ſeu Denunciatione, denunciato ſeu accuſato, vel ſi pena ſanguinis non ingeratur legitimę perſonæ comparenti pro eo antequam compellatur reſpondere accuſę, vel denunciationi, & date ſibi terminũ deliberandi, & reſpondendi accuſę ſeu denunciationi vnius diei vtilis, quo termino elapſo, ſi nulla exceptio legitima fuerit propoſita, vel ſi fuerit propoſita, & ſi ſatisfactum, vel aut fuerit agiechita, aut pronunciatum fuerit debere procedi, poſsit procedere iudex ſuper accuſa ſeu denunciatione ad examinandum, & recipiendum dictum accuſati ſeu denunciati, & dicta teſtium, & alias probationes, per quas, & quos veritas poſsit inſtrui, quibus peractis denuncietur ſeu præcipiatur accuſato ſeu denunciato, ſi vellit deffenſionem facere. Et ſi voluerit infra dies triginta facere debeat. Ita quòd ſi per teſtes probare voluerit capitulum parti aduerſę, det, & teneatur iudex in receptione teſtium tàm ad offenſam, quàm ad deffenſam producendorum, diligenter interrogare teſtes de veritate negotij, & de cauſa ſcientiæ, & de loco, & tempore, & de præſentibus, & de alijs circunſtantijs, quibus conſumatis fiat publicatio Proceſſus, & detur exemplum teſtificationum teſtium, & omnium aliorum actorum, & actitatorum cuilibet parti petenti. Quod ſi facere recuſaret dictus iudex condẽmnetur in libris viginti quinq; Tertiolorum omni vice. Et audiat allegationes vtriuſque partis, & poſtea procedat ad ſoluendum, vel condemnandum ſingulis tribus menſibus, vel infra illud tempus, quam citius poterit de his accuſationibus, vel denunciationibus quæ fue-

fuerint conſumatæ. Quod autem ſupradictum eſt de termino triginta dierũ, & infra de termino decem dierum dando ad deffenſionem, non vendicet ſibi locum in furibus latronibus, Scachatoribus, & receptatoribus eorum, vel rerum per eos robatarum, nec in alijs malefactoribus famoſis. Sed Poteſtas, vel iudex eius poſsit ſuo arbitrio terminum deffenſionis dare, qui non ſit minor tribus diebus. Cęterum, ſi quis qui non ſit de prædictis famoſis, confeſſus fuerit aliquod crimen, vel in banno præteritus de illo crimine, vel alias ſit notorium ipſum crimen illud commiſiſſe, Tunc detur deffenſio decem dierum ad minus.

Qualiter debet procedi per Officium. *Cap. 3.*

IN Criminalibus verò vbi proceditur vel procedi debet, ſeu poteſt, per inquiſitionem procedatur, & procedi debeat in hunc modum videlicet, quòd titulus inquiſitionis per iudicem formetur, & in ſcriptis reducatur cum anno, & menſe, & loco commiſsi criminis, & cui titulo inquiſitionis incepta inquiſitione nihil addi vel diminui, vel mutari, vel iniungi poſsit, nec declarari, nec ſuper eodem delicto de nouo formari. Quem titulum inquiſitionis teneatur dare, vel dari facere iudex illi, contra quem inquirere intendit, & terminum vnius diei vtilis ad deliberandum antequam procedat aliquo modo cõtra illum, contra quem procedere intendit. Et deinde dictum illius, contra quem procedere intendit, recipiat, & de eo, ei vel eius Procuratori copia fiat, ſi petatur dicto rei recepto teſtes recipiantur, qui iurent dicere veritatem, & dentur nomina teſtium illi, contra quem fit inquiſitio, vel procuratori ſuo, ſi petita fuerit, & debeat, & teneatur iudex omnes reſponſiones, quas fecerit ille contra quem inquiritur, ſiue ſint negatiuę, ſiue affirmatiuę, ſiue ſcribi facere, & reſponſiones teſtium, ſiue affirmatiuę, ſiue negatiuę ſint, ſcribere, ſiue ſcribi facere. Et teſtes diligenter interrogare, vt continetur in Statuto incipiente, Iudex Maleficiorum teneatur dare, ſeu dari facere accuſam, & cętera. Vt cauſam ſui teſtimonij dicant, ſeu reddãt, & in ſcriptis reducant. Teſtibus vero receptis debeat dare terminum deffenſionis, quindecim dierum illi vel illis, contra quem vel quos inquiritur, vel eius, ſeu eorum procuratori, & poſtmodum ad tormenta procedere, ſi de iure poterit, & debebit, & eo de tormentis depoſito in actis ſcribatur dictum tormentum, nec ad quęſtionem iterum repeti poſsit, niſi iudicijs alijs ſuperuenientibus, & debeat iuſdicens ſtatuere terminum exemplandi, & notandi teſtes, & acta, & inſtrumenta, & diſputandi, & eligendi pro modo, & qualitate cauſę, quibus ſic peractis teneatur, & debeat iudex procedere ad condemnandum, vel abſoluendum infra dies triginta, ſub pœna librarum quinquaginta tertiolorum Domino Poteſtati, & totidem Iudici, ſub cuius examinatione dicta inquiſitio facta fuerit totiens quotiens contra prædicta, vel aliquod prædictorum fecerint. & nihilominus duret inſtantia cauſæ, ſaluo quòd in illis inquiſitionibus, vbi iudex debet, & teneatur inquirere, de fama alicuius, vel aliquorum antequam faciat inquiſitionem contra eum prędicta non habeant locũ. Et ſaluo, ꝙ prædicta non derogetur in aliquo ſtatutis loquentibus contra facientes, vel tractantes aliquid ex quo turbaretur, vel turbari poſſet Status pacificus Domini Mediolani, vel Communis Mediolani.

In quibus caſibus poteſt inquiri, & procedi per Officium. Cap. 4.

VIcarij Domini Mediolani, & Poteſtas, & eius Iudices ad Maleficia tantum, & quilibet eorum poſsint, & debeant inquirere, cognoſcere, & procedere, & condemnare ex Officio, etiam ſine Accuſatore, vel Denunciatore aliquo contra gazaros, hereticos, ſodomitas, quo quo modo turbantes, ſeu turbare procurantes aliquo modo, vel caſu Statũ Domini vel Ciuitatis, & Comitatus Mediolani quoſcunque præſtantes conſilium, auxilium, & iuuamen Rebellibus Domini vel Communis Mediolani homicidas, parricidas, incẽdiarios, veneficos, maleficos, violatoreſq; monetæ, aſſaſsinos, & aſſaſsinari facientes, abſindentes alicui aliquod membrum, robatores ſtratarum, Schacatores, furts famoſos, raptores virginum, vel mulierum honeſtarum, falſarios, tenentes priuatos carceres, facientes aliquos redimi tributantes, aliquos inlicita datia vel gabellas imponentes, exigentes, vel petentes aliter, quàm Domino vel Commune Mediolani ſit permiſſum, & contra quoſcunq;, qui ſub prætextu, vel colore Datij, vel Gabellę, vel Incãtus, vel Bullerę, vel aliter petierint, vel exegerint vltra quam ſit conceſſum ſibi per Dominum, vel Commune Mediolani, & in ordinamentis Communis Mediolani reperiatur facientes inſultum cum armis, contra aliquem ad domum habitationes eius iniuriantes, dicto, vel facto Dominum Mediolani, vel Dominum Poteſtatem, vel eius Iudices militẽ, ſeu eius Collateralem iniuriantes dicto, vel facto aliquos, coram aliquo iuſdicente, damnum dantes per incifionem vinearum, & gabatores arborum, & deuaſtatores domorum alienarum, Receptatores furtorum robariarum bannitorum de inobediẽtia, & de Maleficio, ex quo pena ſanguinis ingeratur auferentes, ſeu conantes auferre aliquem bannitum, vel malefactorem, vel aliũ quemcunq; captum à familia qui condemnetur, vel conduci vellet per familiam, vel quaſcunq; alias perſonas, vel perſonam in fortiam Communis Mediolani, vel alicuius iuſdicentis: Et impedientes aliquem capi per familiam Domini Poteſtatis Mediolani, vel alicuius iuſdicentis. Et cõmittentes Maleficia in Broleto nouo, vel veteri Communis Mediolani, vel infra Broleti noui. Et contra quoſcunq; furantes, vel fraudantes pecuniam Communis Mediolani, vel ſcripturam, vel ſcripturas Cõmunis Mediolani exiſtentes ad Cameram vel alibi. Et in omnibus Criminibus notorijs, & in miſclãtijs ad quas curreret aliquis ex iudicibus, vel militibus dicti Domini Mediolani, vel Poteſtatis durante miſclantia, vel ſaltem ipſo die in ciuitate, & ipſo die vel ſequẽti in comitatu, & quòd liceat cuilibet prædictorum Vicariorum Domini, & Iudicum procedentium vtſupra, mittere tabellionem pro dicto infirmi recipiendo, & pro vulneribus officij, & rebus malefactoris deſcribendis, & pro dictis teſtium recipiendis. Et intelligatur homicida, qui de ſuis proprijs manibus homicidium fecerit.

Qualiter poſsit procedi contra nominatos, vel calumniatos per maleſactores. Cap. 5.

POteſtas poſsit procedi contra nominatum, vel calumniatum per illum qui fuerit condemnatus ad mortem, eſſe vel fuiſſe ſotium, vel participem illius Maleficij de quo puniatur, vel receptatorem ſcienter rerum robatarum, vel furatarum, pro quibus ipſe puniatur. Et hoc ſi nominas in dicto vel calumnia vſq; ad horam vltimi ſupplicij. Et nominatus videbitur ipſo domino Poteſtati ſuſpectus. Et Notarius Maleficiorum teneatur ſub pena librarum 25. Terciolorum ipſum condemnatum interrogare ad locum vltimi ſupplicij, ſi perſeuerat, & perſeuerare vult in nominatione, ſeu calumniatione, & reſponſione eiuſdem ſiue negatiua ſiue affirmatiua, & prout fuerit, in publicum inſtrumentum redigere, & ponere in fine proceſſus ipſius condemnati in libro Officij Maleficiorum.

Qualiter poſsit inquiri procedi, & cognoſci de Maleficijs commiſsis ante introitum regiminis Poteſtatis. Cap. 6.

POteſtas, & eius iudices Maleficiorum, & quiſq; eorum poſsint cognoſcere de Maleficijs commiſsjs tempore ſui regiminis, & ante per ſex menſes per accuſam, & denunciationem, & etiam per Officium in illis caſibus in quibus poteſt per Officiũ inquiri ſeu procedi ſecundum formam Statutorum Communis Mediolani; De Criminibus verò commiſsis ante ſex menſes ab introitu ſui regiminis poſsit cognoſci per accuſam, accuſatore legitimo exiſtente, qui ſuam vel ſuorum iniuriam proſequatur, & non aliter.

Arbitrium Vicariorum Domini Mediolani procedendi in Criminibus. Cap. 7.

VBicunque reperitur in Statutis, vel ordinamentis Communis Mediolani, data poteſtas Poteſtati Mediolani, vel eius iudicibus, vel alteri eorum inquirendi, vel aliquo modo procedendi contra aliquam perſonam aliqua occaſione ſit. Et intelligatur data poteſtas vel balia cuilibet Vicario Domini Mediolani inquirendi, & procedendi vt ſupra.

Qualiter requiſitio in Maleficijs ſit facienda. Cap. 8.

NVllus de Ciuitate vel diſtrictu Mediolani, vel aliunde delinquens in Ciuitate, comitatu, vel diſtrictu Mediolani requiratur propter Maleficium niſi ad domum, vbi habitat, ſi certam habet habitationem in ciuitatem, comitatu, vel iuriſdictione Mediolani, & ſi certã habitationem in Ciuitate comitatu

mitatu vel iuriſdictione Mediolani non habet, requiratur, vbi habitare conſueuit, vel vbi vſus eſt, vel conſueuit vti; Ita quòd plures de vicinis, vel aliquis de familia eius, ſi adeſt, audiant. Et ſi certam habitationem non habeat, nec habere conſueuit, Requiratur vbi Maleficium eſſet perpetratum. Et nihilominus cridetur per præcones Communis Mediolani ad Lobiam de Oxijs vel ad Scalas Pallatij Cõmunis Mediolani alta voce, quòd talis requiſitus eſt de Maleficio, & facta dicta Crida habeatur pro legitima citatione. Ita tamẽ, quòd in caſibus in quibus quis certam habitationem non habeat, quòd vltra citationes prædictas, quæ fieri debent ad loca, vt ſupra, nihilominus voce præconia ſono Tubę pręmiſſo ad Scalas Palatij cridetur, quòd talis requiſitus eſt, & requiritur iterato. Alioquin non valeat requiſito, nec bannum teneat. Et ſi reus taliter requiſitus non venerit, vel ſi venerit, & terminus ſtatutus fuerit, & ad illum terminum non venerit in banno, ponatur octo dierum ſpatio ſibi dato. Et ſi per illos octo dies per requeſtam, vel terminum ſteterit in banno, & venerit, habeatur pro conuicto, & confeſſo, ſiue procedatur per accuſam, ſiue denunciationem, ſiue per Officium.

Rubrica de forma Citationis, in Criminalibus, in ſcriptis danda ſeruitori. *Cap. 9.*

IVdex Maleficiorum, & eius Notarius teneatur, & debeat dare, & dari facere in ſcriptis ſeruitori formã requiſitionis compręhenſam in præcedenti Statuto incipiente, Nullus de ciuitate, & cętera. ſignatam ſuo proprio ſigillo, & ſigno, & diligenter examinare, & ſi ſeruitor, vel pręco non ſeruauerit eam, condemnetur ſeruitor, & pręco in ſoldis centum tertiolorum pro quolibet ipſorum omni vice. Et ſi dictus Iudex, & Notarius prædicta non ſeruauerint condemnetur iudex in libris decem Tertiolorum omni vice, & eius Notarius in ſoldis centum tertiolorum omni vice. In qua quidem requiſitione ſeu requeſta, vltra ea de quibus fit mentio in dicto Statuto, nullus de ciuitate & cętera, teneatur, & debeat ſub prædicta pœna iudex Maleficiorum, & eius Notarius apponere, ſeu apponi facere totam accuſam, ſeu inquiſitionem, vel denunciationem, ſuper qua procedi intenditur, exceptis tamen nominibus teſtium inſertorum in ea, & dictus ſeruitor ſub dicta pęna teneatur totum exẽplum ipſius requiſitionis dimittere vbicunque fecerit ipſam citationem, ſeu requiſitionem.

Quòd Citatio Maleficij fiat in præſentia teſtium. Cap. 10.

NVlla Citatio Maleficij poſſit nec debeat fieri per aliquem ſeruitorẽ in ciuitate, nec comitatu Mediolani, niſi in præſentia teſtium duorum de nominibus, & cognominibus quorum, & de Parochia, vel contrata, ſeu loco vel terra, in qua ipſa citatio facta fuerit, fiat mentio in relatione dicti ſeruitoris. Et ſi aliter dicta citatio, vel relatio facta fuerit, non valeat, nec teneat, nec ei fides adhibeatur.

De

De relatione ſeruitoris ſcribendi in quaterno. Cap. 11.

NVllum Bannũ Maleficij de cętero detur, niſi relatio ſeruitoris ſcripta fuerit in quaterno actorum iudicis, in qua relatione contineatur certus locus in quo requiſiuit reum, & certa dies qua ipſum requiſiuerit, & nomina, & cognomina teſtium, quibus præſentibus facta fuit ipſa citatio, & ſi aliter datum fuerit non valeat.

Quòd Bannum Maleficij portetur Notarijs Bannorum in Palatio. Cap. 12.

IVdex Maleficiorum ea die qua Bannum Maleficij datum fuerit alicui, ſeu aliquibus, teneatur, & debeat dictum Bannum portari facere Notarijs ad Banna in Palatio. Quod ſi factum non fuerit, iudex componat qualibet vice Communi Mediolani libras quinquaginta tertiolorum, & Notarius componat Communi Mediolani libras vigintiquinq; tertiolorum, & ſeruitor componat Communi Mediolani libras x. tertiolorum, ad quas pęnas compellantur ſine aliqua condemnatione.

Quòd Bannum Maleficij non canzelletur ſine præcepto, et cauſa ſcripta. Cap. 13.

NVllum Bannnm de Maleficio canzelletur, vel pro canzellato habeatur niſi cauſa canzellationis ſcripta fuerit in præcepto, & niſi illud præceptum ſcriptum, vel ſubſcriptum fuerit manu Notarij illius Officij, de cuius mãdato facta fuerit dicta canzellatio, & niſi nomen, & cognomen canzellationis fuerit ſcriptum ſuper ipſo banno. Et niſi ſcriptus fuerit annus, menſis, & dies, quibus ſcripta fuerit dicta cãzellatio, & aliter non valeat. Et quolibet præceptum cãzellandi, vel prorogandi aliquod bannum vel cõdemnationem ponatur in actis per Notarium, qui illud firmauerit, vel ſubſcripſerit pęna Notarij libras xxv. tertiolorum qualibet vice.

Quòd in Banno Maleficij exprimatur Maleficium, propter quod datur Bannum. Cap. 14.

IN quolibet Banno Maleficij exprimatur Maleficium propter quod quis bannitur. Et aliter Bannum datum ipſo iure non valeat.

Quòd non poſſit cognoſci de Banno Maleficij præcepto, niſi in certo caſu. Cap. 15.

POteſtas & eius Iudices, & Cõſules, & quibus alius licet Magiſtratus Cõis Mediolani, nec aliquis eorũ non poſſint nec debeãt cognoſcere, de aliquo banno Maleficij dato ſecũdum formã in ſuperioribus capitulis deſcriptã in quo aliquis ſit pteritũ, niſi illud datũ eſſet tẽpore ſui regiminis vel Officij, quo caſu poſſit cognoſci de falſitate illius bãni, ſi dicat̃ falſum, vel falſo datũ.

Quòd

Quòd in Dilatione, ſeu termino non computetur dies termini. Cap. 16.

IN qualibet Dilatione, ſeu termino hominis, vel iuris, in qua, ſeu in quo occurreret pluralitas dierum integrorum, vel inceptorum dies termini, ſeu Dilationis non computetur in termino, ſeu dilatione. Ea tamen die qua ſtatuitur ab homine, vel à iure, terminis, ſiue Dilatio poſsint agitari contenta in ea Dilatione, ſeu termino. Et prædicta locum habeant, tàm in ciuili, quàm in criminali.

Quòd vltima dies termini, ſeu Dilationis non computetur in termino. Cap. 17.

SI vltima dies alicuius termini, ſiue Dilationis iuris, vel hominis inciderit in diem feriatam, Sequens dies non feriata pro illa reputetur, & prædicta habeant locum, tàm in ciuili, quàm in criminali.

Quando tempora Prorogata incipiunt currere. Cap. 18.

SI contingerit Tempus inſtantiæ banni termini, ſiue dilationis, vel aliud tempus Prorogari, tunc tempus Prorogationis incipiat currere finito termino ipſius inſtantiæ banni, termini, vel dilationis, vel alterius temporis. Et prædicta habeant locum, tàm in ciuili, quàm in criminali.

Quòd Calumniatus teneatur venire perſonaliter. Cap. 19.

SI aliquis Calumniatus fuerit, vel accuſatus, vel contra eum per Officium occaſione alicuius Maleficij, vnde ingeratur pęna ſanguinis quomodo procedatur, & ea occaſione requiſitionis fuerit, teneatur veniri coram illo Iudice, cuius occaſione requiſitionis fuerit perſonaliter, & non per Procuratorem. Et hoc non obſtante, quòd allegaretur partem offenſam eſſe bannitam de Maleficio, vel alia exceptione, per quam diceretur debere impediri proceſſus. Sed ſaluis ſuis exceptionibus veniat, & poſtquam venerit poſsit vti omnibus ſuis iuribus, & exceptionibus.

Quòd nullus ſatiſdans idoneè detineatur. Cap. 20.

NVllus occaſione alicuius Maleficij, ex quo non ingeratur pęna ſanguinis detineatur ſi paratus fuerit præſtare idoneam ſatiſdationem, & intelligatur ſatiſdatio eſſe idonea, ſi fiat de tanta quantitate, ſeu extimatione rei, de qua ſeu de quanta poſſet condemnari, ſi probatum eſſet Maleficium.

Quòd

Quòd per ordinarium iudicem ceſſet extraordinarium. *Cap.* *21.*

SI paſſus iniuriam vel aliquis ex aſcendentibus, vel deſcendentibus, vel ex altero venientibus, tam ex maſchulino, quàm ex fœminino ſexu vſq; ad quartum gradum, & vir,& vxor,& ſocer, & gener paſsi iniuriam,comparuerit coram Poteſtate,vel iudice Maleficiorum defferens accuſam, ſeu denũciationem ſimiliter,ante abſolutionem, vel condemnationem per Officium factam audiatur.Et eſſet Officium Poteſtatis ſeu iudicis, & ſuper ipſa accuſa, ſeu denunciatione procedatur actis, & actitatis prius per Officium factis nihilominus valituris.

Quòd capitula intelligantur admiſſa. *Cap. 22.*

SI dari voluerit capitula ad probandum, ſiue ad offenſam, ſiue ad deffenſam,teneatur Iudex ea admittere, & admiſſa intelligantur ipſo iure. Saluo iure impertinentium, & non admittendorum tempore diſputationis in fine.

De teſtibus diligenter interrogandis. *Cap. 23.*

Teneatur Iudex vbicunq; contingerit eum recipere teſtem, vel teſtes,diligenter interrogarę teſtem de veritate negotij, & loco, & tempore, & quibus præſentibus,& de alijs circumſtantijs negotij ſub pęna librarum xxv. Tertiolorum.

De Tormentis ſeu quæſtionibus. *Cap. 24.*

NVllus ſubijciatur Tormentis, ſeu Quæſtionibus,niſi fuerit infamatus de Crimine, quo obijcitur,& inditia præcedãt: quo caſu poſsit ſubici Tormentis ſeu Quæſtionibus in caſibus infraſcriptis videlicet. In Crimine hęreſis,ſodomię, turbationis pacifici Status Domini noſtri, ſeu Ciuitatis Mediolani, crimine homicidij, aſſaſsinanti, adulteri, ſeu ſtupri, venefici, priuati carceris falſitatis,ſchachi,ſeu robarię,furti,incendij,redemptionis tributationis, vel in caſu, quo aliquis fuerit depræhenſus cum furto, vel gariboldellis, vel alijs inſtrumentis aptis ad furtum faciendum, vel ſi ſit campſor, vel mercator fugitiuus, vel ſi fuerit præſtans ſcienter auxilium, & conſilium campſoribus, vel mercatoribus ad fugam faciendam, & generaliter in quocunq; crimine,ex quo pęna ſanguinis ingeratur ſecundum formam præſentium Statutorum, vel in alijs caſibus,in quibus iure noſtro municipali eſt cautum, & non aliter.

De Eodem. Cap. 25.

NVllus Iuſdicens in Ciuitate, vel Comitatu Mediolani, pręterquam Dominus Mediolani, & eius Vicarius, & Dominus Poteſtas, & eius Iudices ad Maleficia poſsit ſubicere aliquem tormentis in aliquo caſu. Et hoc ſub pęna librarum quingentarum tertiolorum, in quam pœnam incurrat ipſo facto, & quo caſu ſufficiat probatio facta per vnum teſtem fidedignum.

De pœna Torquentis aliquem. Cap. 26.

QVicunq; torſerit, ſeu torqueri fecerit, vel tormentauerit, ſeu tormentari fecerit aliquem contra formam Statutorum Cōmunis Mediolani puniatur, ſi fuerit Poteſtas in libris quingentis tertiolorū; & quilibet Iudex in libris tricentis tertiolorum qualibet vice, & ꝙ de fortia Communis Mediolani non relaxetur, donec ſoluerit Medietas, quarum pœnarum perueniat in Commune Mediolani, & alia medietas in tortum, ſeu tormentatum, vel eius hæredes, & ſi contingerit tortum, vel aliter tormentatum mori, occaſione torturę, ſeu tormenti factæ, ſeu facti contra formam prædictorum Statutorum, ꝙ ille, qui eum torqueri fecerit, moriatur, & in prædictis caſibus ſufficiat probatio vnius teſtis fidedigni, vt in præcedenti Statuto dictum eſt.

Quòd dictum tormentatum non recipiatur in Camera, ſeu loco, vbi ſit curſus. Cap. 27.

DIctum alicuius accuſati, vel contra quem inquiratur, vel alicuius teſtis, vel alicuius alterius perſonæ non recipiatur in Camera, ſeu loco, in qua, ſeu quo ſit curſus, niſi in caſibus, in quibus quis torquendus eſſet ſecundum prædictorum formam Statutorum Communis Mediolani. Et ſi contrafactum fuerit, contrafaciens condemnetur in libris viginti quinq; tertiolorum, qualibet vice.

Quòd teſtis non poſsit torqueri, niſi vacillet, vel dicat falſa. Cap. 28.

NVllus teſtis poſsit per aliquem torqueri, vel tormentari, niſi dicat ſe interfuiſſe facto, & vacillet in dicto ſuo, vel dicat falſa.

Quòd nullus corporaliter puniatur, niſi legè municipali caueatur. Cap. 29.

NVllus corporaliter puniatur, niſi lege municipali caueatur. Sed alias puniatur pecunialiter arbitrio Poteſtatis, inſpectis condictione perſonæ, & qualitate delicti, & intelligatur lege municipali cautum de puniendo, quem

quem pœna corporali. Etiam vbi lege municipali cautum ſit de puniendo arbitrio Poteſtatis, quem in auere, & perſona, & etiam vbi dictum ſit per hæc verba, in auere, vel perſona.

De deffenſione cōpetenti danda, ante condemnationē. Cap. 30.

POteſtas Mediolani, nec eius Iudices, nec aliquis alius Magiſtratus exercens iuriſdictionem, non poſsint, nec debeant aliquem Criminaliter condemnare, aliqua occaſione, niſi primo data deffenſione competenti, quæ non ſit minor trium dierum, perſonaliter vel eo perſonaliter citato, vel ad domum, ſecundum qualitatem, & magnitudinem negotij illi, quem condemnare voluerit, quæ deffenſio reperiatur ſcripta in actis, & ſi qua condemnatio Criminalis non data deffenſione competenti, vtſupra, non valeat, nec teneat, nec exigi poſsit; ſed ipſo iure nulla ſit, non obſtante Statuto, quod loquitur, quòd de condemnationibus nō cognoſcatur poſtquam fuerint ad Cameram, nec alio Statuto in contrarium loquente. Et Poteſtas, & quilibet alius Magiſtratus, qui fecerit aliquam condemnationem Criminalem, niſi primo data deffenſione ſupra, & ſcripta in actis vt ſupra, condemnetur, & pro condemnato habeatur ipſo iure in libris centum tertiolorum, compēſandis in feudo Poteſtatis, vel alterius Iuſdicentis, qui illam condemnationem fecerit qualibet vice. Quod Statutum non habeat locum in condemnationibus, quæ fient ſuper banno, ſeu bannis.

Quòd condēnationes fiant pure, et non ſub conditione. Cap. 31.

OMnes condemnationes Criminales fiant pure, & non ſub conditione, & aliter non valeāt, nec exigi poſsint niſi aliter iure municipali cautum reperiatur. Et prædicta non intelligantur in condemnationibus, quæ fieRent ſuper bannis.

De condemnationibus, & abſolutionibus duplicandis ante publicationem. Cap. 32.

OMnes condemnationes, & abſolutiones fiant in quaternis, & non in liſtis, ita quòd de prædictis condemnationibus fiāt duo quaterni, & de abſolutionibus duo alij antequam legantur vnus, quorum ſtet penes Caneuarios Communis Mediolani, & alius penes Poteſtatem Mediolani, vel Iudicem, qui præerit exactioni pecuniæ Communis Mediolani, ita quòd quilibet poſsit habere copiam ipſarum abſolutionum, & condemnationum. Et quòd vnus ex Caneuarijs Communis Mediolani interſit, quando abſolutiones, vel condemnationes legentur. Ita, quòd in continenti, antequam fuerit lectus vnus Quaternus ipſarum condemnationum, & vnus abſolutionum, ſit penes dictos Caneuarios, & de eis præciſè per ſacramentum teneatur, & quòd

vnus ex Canauarijs, vel eorum Officialis, teneatur ſtatim ire ad accipiendum quaternos abſolutionum, & condemnationum, ſub pęna dicto Canauario librarum vigintiquinque tertiolorũ qualibet vice, & Iudex qui prædictas condemnationes fieri fecerit, & eas dicto Canauario non dederit incontinenti poſtquam lectę fuerint, condemnetur in libris viginti quinque tertiolorum, qualibet vice. Et nihilominus tenetur ipſas condemnationes ipſo die mandare ad Cameram Communis Mediolani. Et ſi fuerit condemnatio, quæ in totum, vel pro parte vtilitatem Communis Mediolani reſpiciat, quod ipſo iure non valeat, niſi ipſo die quo facta extiterit fuerit præſentata ad Cameram, & ſcribatur ipſa dies repręſentationis, ea die, qua præſentatio facta fuerit per Notarium Canauariæ, de qua præſentatione, niſi ſcripturæ Notariorum dictorum Canauariarum, vel alicuius eorum non adhibeatur fides, nec probari poſsit, & Iudex teneatur conſeruare Commune Mediolani, indemne, occaſione ipſarum condemnationum, quæ fuerint nullæ propter negligentiam, vel malitiam eius. Idem intelligatur, & fiat in quolibet Officiali, qui habuerit facultatem faciendi condemnationes Criminales. Et ſi Poteſtas, vel alius exercens iuriſdictionem fecerit cõtra prædicta, quod ipſo iure contrafaciens incurrat pœnam librarum centum tertiolorum qualibet vice, & quòd nullę condemnationes Criminales poſsint, nec debeant exigi, niſi conſignatæ, & repertę fuerint ad Cameram Communis Mediolani, vt ſupra. Et hoc ſub pęna prædicta, & banno: ſaluo, quòd hoc Statutum non habeat locum in aliquibus condemnationibus faciendis per aliquos Syndicatores, qui electi fuerint ad ſyndicandum Dominum Poteſtatem, vel aliquem alium, qui habuerint iuriſdictionem in Ciuitate Mediolani.

De quibus condemnationibus non poteſt cognoſci.
Cap. 33.

DE condemnationibus factis, ſecundum formam Statuti incipientis, Poteſtas Mediolani nec eius iudices, nec aliquis alius magiſtratus, & cętera: poſtquam fuerint ad Cameram non poſsit, nec debeat per Dominum Poteſtatem, nec eius Iudices, nec alios exercentes iuriſdictionem in Ciuitate, vel comitatu Mediolani cognoſci, nec aliquid ſuper ipſis ſcribi, per quod ipſę condemnationes lędantur, vel earum exactio tollatur, vel differatur: prædicti tamen Magiſtratus, qui dictas condemnationes fecerint iniuſtè, teneantur, & debeant reſtituere damna, & intereſſe condemnato indebitè, per hoc Statutum intelligatur derogatum Officio exgrauatoris.

De Eodem. Cap. 34.

DE condemnationibus factis, & fiendis per Poteſtatem Communis Mediolani, vel eius Iudices occaſione Maleficij, ſecundum formam ordinamentorum Communis Mediolani, non poſsit cognoſci per Poteſtatẽ, nec eius Iudices, vel ſucceſſores per viã actionis. Et hoc capitulum non poſsit mutari

A qui-

A quibus ſententijs Criminalibus, non poſsit appellari. Cap. 35.

NOn poſsit appellari ab aliqua ſententia, ſeu ſententijs lata, ſeu latis in cauſis Criminalibus criminaliter deciſis.

Quòd Bannitus ſoluta condemnatione canzelletur de banno. Cap. 36.

SI quis fuerit Bannitus, & condemnatus ex aliquo delicto; vnde non ingeratur pœna ſanguinis, quod ipſo ſoluente, ſeu ſatisfaciente dictam condemnationem, exhimatur, & & canzelletur de dictis banno, & condemnatione. Sed ſi fuerit bannitus tantum, & non condemnatus ipſo bannito ſoluente, id quod ſoluere deberet, ſi condemnatus fuiſſet, ſecundum formam Statutorum canzelletur de ipſo banno. Et vlterius non procedatur ad aliquam condemnationem. Quæ canzellationes fiant, & fieri poſsint per Notarios præſidentes ad dicta officia etiam abſq; alterius præcepto, oſtenſa tamen confeſsione ſolutionis. Et Vicarius deputatus ad Officium prouiſionum, ſuper hoc requiſitus, teneatur facere præceptum de canzellatione ipſius banni fiendi. Et quotienſcunq; requiſitus non fecerit dictum præceptum, incidat in pœna librarum centum tertiolorum, pro qualibet vice.

Quòd Proceſſus, & condemnatio facta contra illum, qui ſoluit, vel paruit non valeat. Cap. 37.

OMnis Proceſſus, & condemnatio factus, vel facta, vel qui, vel quæ de cętero fieret contra aliquam ſingularem perſonam, vel vniuerſitatem, pro eo quod ipſa ſingularis perſona, vel vniuerſitas non debuerit ſoluiſſe, quæ reperiatur ſoluiſſe ante condemnationem, & Proceſſum factum, vel factam, ſit nullus, & nulla ipſo iure, & ſine aliqua præſtatione pecuniæ canzelletur de libris, & actis Communis Mediolani, & expenſæ quas feciſſet illa perſona, vel vniuerſitas condemnata, vel contra aliquem Proceſſus factus eſſet poſt ſolutionem factam ſibi omnibus modis reſtituantur in continenti, per illum, vel illos, qui eas expenſas recepiſſe videbit. Et ad reſtitutionem ipſarum expenſarum compellantur per illos Iudices, qui ſunt, vel erunt illi Officio, ſine libelli datione, & ſummariè, & ſine aliquo ſtrepitu iudicij, idem fiat, & obſeruentur de qualibet perſona ſingulari, & vniuerſitate, quæ nihil debeat Communi Mediolani, contra quam fieret aliquis Proceſſus, vel cui aliquæ expenſæ auferrentur. Et ſi aliqua condemnatio facta fuerit per contumaciam, vel per inobedientiam aliquam, eo quòd quis non fecerit, id quod facere debeat, & reperiatur

periatur eum non fuiſſe contumacem: ſed obtemperaſſe ſe feciſſe, quod facere debeat, quòd illa condemnatio ſimiliter non valeat, & ſit nulla ipſo iure, nec exigi poſsit aliquo modo. Et hoc non obſtante Statuto, quod loquitur, quòd de condemnationibus nō cognoſcatur poſtquā fuerint ad Camerā.

De tempore, infra quod Poteſtas teneatur punire, vel relaxare bannitus, & captus pro Maleficio.

Cap. 38.

SI quis Bānitus de Maleficio in fortiam Poteſtatis, & Communis Mediolani peruenerit, Teneatur Poteſtas Communis Mediolani infra menſem vnum condemnare, vel relaxare ipſum bannitum. Si vero aliquis fuerit captus, pro aliquo Maleficio; qui non ſit bannitus de Maleficio, & peruenerit in fortiam Poteſtatis, & Communis Mediolani, teneatur Poteſtas, qui per ipſum fuerit, eum abſoluere, vel condemnare de quo Maleficio, vel Maleficijs, pro quo, vel quibus captus fuerit infra menſes duos ex quo fuerit in ſua fortia, & qui contrafecerit, condemnetur in libris quinquaginta tertiolorum qualibet vice.

De Arbitrio conceſſo Poteſtati, & qualiter. Cap. 39.

COnceſſo Arbitrio Domino Poteſtati Mediolani, vel alicui alij Iudici, ſeu Officiali Communis Mediolani, non intelligatur illud arbitrium eſſe conceſſum, niſi per menſem vnum tantum. Saluo quòd ſi videbitur pro meliori, quòd poſsit prorogari per alium vnum menſem continuum, & ſic de menſe in menſem. Et etiam arbitrio dato, & conceſſo vt ſupra, non intelligatur habere arbitrium quominus teneatur facere copiam inquiſitionis, ſeu accuſę, & dicti accuſati, ſeu illius, contra quem inquiritur, & teſtificationum teſtium ſecundum quòd in Statutis Communis Mediolani continetur, Et quòd non poſsit aliquis ſubijci tormentis, niſi indicijs præcedentibus. Et quòd non poſſit aliquem detinere occaſione Criminis, ex quo pœna ſanguinis non ingeratur, ſi paratus fuerit ſatiſdare ſecundum formam Statutorum Communis Mediolani, & quòd non poſsit punire aliquem corporaliter niſi ſecūdum formā Statutorum Communis Mediolani, & ſi contra prædicta conceſſum, vel contrafactum fuerit, non valeat nec teneat ipſo iure. Et inſuper, qui contra prędicta fecerit prœpoſitam, condemnetur & pro condemnato ipſo iure habeatur in libris quingentis tertiolorum, & Conſules, ſeu Arengans contra prædicta in libris centum tertiolorum. Et quòd non admittatur ad petitionem ſui iuris ex tunc ad annos decem qualibet vice totiens quotiens contra factū fuerit. Et Poteſtas, vel Iudices, vel alij Officiales, qui prædicta, vel aliquod prædictorum non obſeruauerint, cōdemnentur, & pro condemnatis habeantur

tur in libris centum tertiolorum qualibet vice. Saluo, quòd per hoc Statutũ non derogetur alicui Statuto, per quod in ſpecialibus caſibus detur arbitrium Poteſtati Mediolani, vel eius Iudicibus.

Quòd condemnationes, & abſolutiones fiant in Conſilio, vel in Broleto, vel ad Arengheriam. Cap. 40.

OMnes condemnationes, & abſolutiones, quæ fient per Dominum Poteſtatem, & quemlibet iuſdicentem in Ciuitate Mediolani, in caſibus Maleficiorum, fiant in Conſilio publico, vel in Broleto nouo Communis Mediolani ad Arengheriam, ſub pœna librarum quinquaginta tertiolorum, quę non habeant locum in Vicarijs Domini Mediolani reddentibus ius in Curia Domini Mediolani.

Quòd in cõdemnationibus ponatur nomen, & cognomen condemnati, et patris, & fideiuſſoris. Cap. 41.

IN qualibet condemnatione, quæ de cętero fiet per Iudicem, debeat ſcribi nomen, & cognomen condemnati, & patris eius, & fideiuſſoris, & contrafaciens condemnetur in libris vigintiquinque tertiolorum qualibet vice. Et vltra condemnans teneatur conſeruare Commune Mediolani indemne occaſione illius cõdemnationis: quę non habeant locum in foraſterijs, nec in illis de quibus iudex inueſtigauerit, & ſcire non potuerit.

De condemnationibus, & proceſſibus factis in comitatu Mediolani præſentandis ad Cameram. Cap 42.

OMnes condemnationes, & abſolutiones, quæ fient per Officialem, qui præeſt, vel præerit in comitatu ad Officium proſecutionis Maleficiorum, ſeu tenſę comitatus, & prohibitionem, ſeu cuſtodiam victualium, quæ conducerentur contra vetita, vel per quemcunque alium à libris tribus tertiolorum ſupra præſententur ad Cameram Communis Mediolani, infra quintam diem ex quo factæ fuerint, & ita fiat, & obſeruetur, vt de alijs condemnationibus, & abſolutionibus, quæ fiunt per Poteſtatem ſub pęna ipſi Officiali librarum centum tertiolorum, & conſeruandi Commune Mediolani indemne, & quamlibet aliam perſonam indemnem. Item teneatur ſingulis ſex menſibus conſignari facere ad Cameram Communis Mediolani omnes Proceſſus Criminales Gubernatori librorum dicti Communis, vt tenetur Poteſtas. Item teneatur quilibet habens Proceſſus, condemnationes, & abſolutiones prędictorum, vel alicuius eorum temporis præteriti, ipſos, & ipſas conſignare ad Cameram Communis Mediolani Gubernatori librorum, infra menſem vnum, à publicatione præſentiũ Statutorũ, ſub pœna librarum ducẽtarum tertiolorũ, & conſeruandi indẽne Cõe Mediolani, & quamlibet aliam perſonam ea occaſione.

Quòd

Quòd Proceſsus, et condemnationes poſsint fieri, licet nomen vel cognomen rei non ſit in eiſdem. Cap. 43.

Accuſationes, Inquiſitiones, Proceſſus, & condemnationes fieri poſsint, de foraſterijs, & contra ipſos, licet nomen vel cognomen ipſius rei non ſit in eiſdem accuſationibus, inquiſitionibus, Proceſsibus, & condemnationibus, vel aliquo eorum.

Quòd ſpoliatus reſtituatur in poſſeſsione, in qua erat tempore ſpoliationis. Cap. 44.

Qvicunque ſpoliatus reſtituatur in ea poſſeſsione, vel quaſi in qua erat tempore ſpoliationis, ſummariè, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij.

Quòd diminuatur medietas pœna pecuniaria confitenti delictum. Cap. 45.

SI quis ſponte confeſſus fuerit crimen, tempore quo reſpondet accuſationi, vel inquiſitioni, vel infra tres dies à die litis conteſtationis, puniatur tantum in medietate eius, in quo alias puniri deberet ſecundum formam præſentium Statutorum, quod locum habeat tantum in pœnis pecuniarijs.

Declaratione certorum verborum in cauſis Criminalibus. Cap. 46.

SI in accuſa, denunciatione, vel aliqua alia ſcriptura Criminali petatur ſiue dicatur aliquem debere condemnari, vel aliquid aliud fieri ſecundum formam iuris, vel per æquipollentia verba, prædicta verba debeant referri, & intelligi debeant, & declarari, & declaratur, & quod intelligatur peti, ſiue dici ſecundum formam Statutorū Communis Mediolani, niſi expreſſe declaratum ſit, de quo iure intelligatur.

RVBRICA GENERALIS.

De pęnis Criminum, de homicidijs. Cap. 47.

SI quis Homicidium fecerit, & ad rationem venerit, & conuictus, vel confeſſus fuerit, capite puniatur, ita quod moriatur. Si verò ad rationem non venerit, in banno ponatur de homicidio, in quo ſi fuerit præteritus, & poſtmodum in fortiam Communis Mediolani peruenerit, capite puniatur. ita quod moriatur. Et hoc caſu videlicet, quando preteritus eſt in banno bona publicentur, & in Commune Mediolani per-

peruenient. Saluo iure creditorum contra Commune Mediolani,& bona quę fuerint præteriti in banno,& ſaluo iure deſcendentium ipſius præteriti in dicto banno, in debita iure naturæ, ita quòd quilibet deſcendens habeat ſuam legitimam portionem debitam iure naturæ,& de bonis præteriti in dicto banno, quæ debent publicari medietas ſit Communis Mediolani, & alia hæredem occiſi,temperamentum adijcitur prædictis niſi occiſus in banno Maleficij eſſet ex quo pœna mortis veniret ingerenda, vel niſi de nocte in domo,vel curte ſua eum inuenerit ad vxorem, vel ſororem, vel filiam, vel matrem turpiter, vel malo ordine cum eis, vel aliqua earum ſtantem, vel futantem, quibus caſibus, vel aliquo earum impune occidi, & offendi poſsit.

Quòd Paracida capite puniatur. Cap. 48.

PAracida capite puniatur, ita quòd moriatur.

De pœna rapientis mulierem honeſtam. Cap. 49.

SI quis per vim rapuerit mulierem honeſtam, & ipſam adulterauerit, ſeu ſtuprauerit, vel etiam per vim adulterauerit, vel ſtuprauerit capite puniatur. Si vero non per vim rapuerit, nec per vim adulterauerit, nec ſtuprauerit: Sed alio quouis modo mulierem dum non ſit meretrix famoſa, ſeu publica ſtuprauerit, ſeu adulterauerit, puniatur in libris centum tertiolorum.

De pœna mulieris habentis maritum, committentis ſponte ſtuprum, ſeu adulterium. Cap. 50.

SI qua mulier habens maritum, quæ non ſit meretrix publica, vel famoſa, ſponte commiſerit ſtuprum,ſeu adulterium, capite puniatur,ad cuius criminis accuſationem & perſecutionem,non admittantur niſi infra ſcriptę perſonę, Maritus dictæ mulieris, Mariti Pater, mulieris frater, & mulieris Pater, & mulieris Filius, & in tali caſu nullus iuſdicens ex Officio poſsit inquirere, nec procedere etiam quantumcunque arbitrium reperiatur eſſe conceſſum. Si vero mulier non habens maritum, quæ non ſit meretrix publica vel famoſa,ſponte commiſerit ſtuprum, condemnetur in libris centum tertiolorum, ad cuius Criminis accuſationem non admittantur niſi infraſcriptę perſonæ, Auus, Pater, & Filius frater patruus, & conſanguineus germanus, & in tali caſu nullus iuſdicens ex Officio poſsit inquirere, nec procedere etiam quantumcunq; arbitrium reperiatur eſſe conceſſum.

Quòd Sodomitę igne concrementur. Cap. 51.

SI quis inciderit in Crimen Sodomię, igne concremetur, Ita quòd ſtatim in igne moriatur, antequam familia recedat de loco ſupplicij.

De pœna tenentis, ſeu exercentis priuatum carcerem. Cap. 52.

44 TEnens ſeu exercens per ſe, vel per alium, priuatum carcerem, capite puniatur, ita quòd moriatur, & intelligatur tenere, ſeu exercere per ſe, vel per alium priuatum carcerem, qui non ad executionē præcepti alicuius iuſdicentis, ſeu alias non iuridice tenuerit, ſeu exercuerit, ſeu exerceri, ſeu teneri fecerit aliquem contra eius voluntatem incluſum, ſeu ligatum, ſeu captum in aliqua parte per dies duos continuos, & non aliter.

De pœna tenentis aliquem incluſum, & qui non fecerit eum redimere. Cap. 53.

44 SI quis tenuerit, ſeu teneri fecerit aliqnem incluſum, ſeu ligatum, ſeu captum minori ſpatio duorum dierum continuorum, & non fecerit eum redimere in aliquo, puniatur in libris centum tertiolorum, & minus, arbitrio Poteſtatis conſiderata condictione perſonæ, & qualitate delicti.

De pœna tenentis aliquem ligatum, vel captum, ſi fecerit eum redimere. Cap. 54.

44 SI quis tenuerit, ſeu teneri fecerit aliquem incluſum, ſeu ligatum, ſeu captum minori ſpatio duorum dierum continuorum, & fecerit eum redimere in aliqua quantitate, excedente ſummam librarum centum tertiolorum, ſeu in aliqua re, ſeu facto, ſeu iure excedente dictam quantitatem librarum centum tertiolorum, capite puniatur ita quòd moriatur. Si vero fecerit eum redimere in quantitate re, facto, ſeu iure non excedente quantitatem librarum centum tertiolorum, puniatur in auere tantum arbitrio Poteſtatis, inſpectis qualitates perſonæ, & qualitate delicti. Et nihilominus talis redemptio, & quicquid ſecutum fuerit ex ea, vel ob eam nullius ſit valoris, & momenti.

De pœna illius qui per metum fecerit aliquem redimere, & non tenuerit eum captum. Cap. 55.

44 SI quis per vim, vel metum fecerit aliqnem redimere in aliqua quantitate re, facto, ſeu iure, non tamen tenuerit, nec teneri fecerit eum incluſum, nec ligatum, nec captum, puniatur in extimatione eius de quo fecerit ipſum redimere, & vltra in quatruplum, cuius quatrupli medietas applicetur redemptio, & alia Communi Mediolani. Et nihilominus talis redempto, & quicquid ſecutum fuerit ex ea, vel ob eam nullius ſit valoris, & momenti ipſo iure.

De

De pœna trabutantis aliquem. Cap. 56.

SI quis aliquem trabutauerit, puniatur in auere arbitrio Poteſtatis conſiderata condictione perſonæ, & qualitate delicti. Quod ſtatutum locum non habeat in illis caſibus trabutationis, in quibus alias eſſet depoſitum à iure noſtro municipali.

Quòd fures, & latrones impune poſsint capi dum conſignentur. Cap. 57.

QVilibet impune capere poſsit furem, vel latronem, vel malefactorem, & cum cęperit eum, teneatur ipſum Domino Poteſtati Mediolani, vel Iudici Maleficiorum conſignare, & conſignari facere ſub forma infraſcripta videlicet. Si enim cęperit in ciuitate infra vnam diem. Si verò in ſuburbijs, infra duos dies. Si verò in comitatu infra quatuor dies, & ſi reperiatur culpabilis de delicto, pro quo captus, vel detentus erit, ſiue non, & ſiue conſignetur Communi Mediolani, ſiue non, incurrat pœnam Statuti facti contra tenentes priuatum carcerem, nec aliquam aliam pœnam. Sed talis capiens, operam faciat cum effectu ſuo poſſe, quòd talis captus conſignetur in virtute Domini Poteſtatis, ſeu Communis Mediolani. Et ſi in prædictis negligens fuerit, condemnetur pro tali negligentia in auere Domini Poteſtatis, inſpectis condictione perſonæ, & qualitate facti. Si verò cęperit in Ciuitate Mediolani, vel ſuburbijs Mediolani, ſimilem notificationem facere teneatur Domino Poteſtati, vel Iudici Maleficiorum infra vnam diem, quod ſi fecerit non incurrat aliquam pœnam.

Quòd ſchachum, & robaria idem intelligantur. Cap. 58.

IN iure noſtro municipali Schachum, & robaria idem intelligantur.

De pœna cõmittentis robariam, vel ſchachum extra Ciuitatem, & Terras, & Domos. Cap. 59.

SI quis fecerit robariam, vel ſchachum pecuniæ, vel rei valentis a ſoldis centum tertiolorum, ſupra vna vice, vel pluribus coaceruatis extra Ciuitatem Mediolani, vel Burgos, Villas, Caſsinas, & Domos habitatas, & habitata, fulchis ſuſpendatur: ita quod moriatur. Si verò pecuniç, vel rei non excedentis dictam quantitatem centũ ſoldorum tertiolorum robariam, vel ſchachum, quis fecerit extra loca prædicta arbitrio Poteſtatis puniatur in auere, vel perſona, conſiderata qualitate perſonarum, & facti.

De robaria, & ſchacho commiſſo in Ciuitate, vel Terra, vel Domo cohabitata. Cap. 60.

QVicunque fecerit robariam, vel ſchachum, in Ciuitate Mediolani, vel Burgo, vel Villa, vel Caſsina, vel Domo habitata, pecunię vel rei excedẽtis ſummam librarum quinquaginta tertiolorum, furchis ſuſpendatur, ita quòd moriatur. Si verò pecunię, vel rei non excedentis ſummam decem quantitatis librarũ quinquaginta tertiolorum robariam, vel ſchachum, quis commiſerit in aliquo prædictorum locorum, de quibus fit mentio in præſenti Statuto, pro prima vice puniatur arbitrio Poteſtatis in auere tantum: pro pluribus vero vicibus in auere, vel perſona arbitrio Poteſtatis puniatur.

De pœna Plagiarij. Cap. 61.

PLagiarius fulchis ſuſpendatur, ita quòd confeſtim moriatur.

Quòd non procedatur per Officium, nec ſuper accuſa lata, de derobatione, ſi docuerit, quòd fecerit ad executionem præcepti Iudicis. Cap. 62.

SI quis propter aliquam robationem factam fuerit accuſatus, & doceat quandocunque etiam ante litem conteſtatam, quòd ad executionem præcepti Iudicis fecerit, id cuius cauſa fuerit accuſatus, nõ procedatur ſuper accuſa, nec vlterius occaſione ipſius accuſæ moleſtetur accuſatus, & Proceſſus factus contra formam huius Statuti, non valeat: & idem ſi ſit accuſatus, dicat quandocunq; etiam ante litem conteſtatam, quod fecerit id cuius occaſione accuſatus ſit virtute, & ad executionem pactorum in aliquo inſtrumento compræhenſorum, in caſibus à iure noſtro municipali non prohibitis, & exceptio præcepti Iudicis, vel executionis pactorum in inſtrumento compręhenſorum, vt ſupra appoſita, & de qua doctum fuerit, vt ſupra contra talem accuſam, impediat detentionem perſonæ, & litis conteſtationem, & ante omnia talis exceptio terminetur, & præſumatur, quòd accuſa delata ſit præter ipſam robationem, ſi de eiſdem, ſeu talibus rebus ſit facta relatio in actis Iudicis, quòd illæ res debuerint eſſe robatæ de illo menſe illius anni, de quo in dicta accuſa continetur, & appareat præceptũ Iudicis, vel pactum per inſtrumentum publicum, cuius vigore dicta robatio facta fuerit vt ſupra, niſi probetur per accuſantem, quàm fuerit aliud factum, quàm id de quo facto relatio facta ſit, vel ad quod pactum ſe non extendat, vt ſupra.

IDem habeat locum, ſi in cauſa caſu prædicto, contra aliquem, vel aliquos per Officium procedatur.

Quòd Venefici incantatores capite puniantur. Cap. 63.

VEnefici capite puniantur, ita quòd moriantur.

MAleſici arbitrio Poteſtatis puniantur, in perſona, vel in auere, inſpecta qualitate facti, & perſonæ.

Quòd Fur famoſus Furchis ſuſpendatur. Cap. 64.

FVr famoſus Furchis ſuſpendatur, per gullam, ita quòd moriatur.

De pœna furis, non famoſi committentis furtum. Cap. 65.

SI quis fur non famoſus furtum fecerit pecuniæ, vel rei valentis à libris quinquaginta tertiolorum ſupra, ſuſpendatur per gullam, ita quòd moriatur. Si vero à dicto valore infra, quod ſit à ſoldis ſexaginta tertiolorum ſupra, quod non ſit ſchachum, uel robaria, utſupra dictum eſt in Statutis loquentibus de ſchaco & robaria, pro primo furto, cum ferro calido ei perforetur auriculæ, & fuſtigetur acriter per ciuitatem: pro ſecundo uero furto excedente ualorem ſoldorum ſexaginta tertiolorum, ſuſpendatur utſupra, niſi pacem habuerit ante pœnam impoſitam, & ſi pacem habuerit componat Communi Mediolani libras uigintiquinque tertiolorum, quas ſi infra menſem unum non ſoluerit pedem amittat: pro tertio uero furto cuiuſcunque quantitatis ſit ſuſpendatur, utſupra, nec ei proſit pax. Saluo, quòd ſi ipſa tria furta fuerint omnia ſimul coaceruata à ualore ſoldorum ſexaginta tertiolorum infra, puniatur arbitrio Poteſtatis. Et ſi ultra tria furta fecerit, ſuſpendatur utſupra. Saluo, quòd prædicta non habeant locum in impubere doli non capace. Si autem fuerit doli capax impubes tamen puniatur arbitrio iuſdicentis, inſpecta qualitate facti, & perſonæ.

Quòd furtum non excedens ſoldos decem tertiolorum, non intelligatur. Cap. 66.

IN coaceruatione, ſeu numero furtorum non appelletur furtum aliquod furto ſubtractum, quod non exceſſerit ualorem ſoldorum decem tertiolorum.

De Aſſaſsinis. Cap. 67.

SI quis Aſſaſsinauerit, uel aſſaſsinari fecerit aliquem, trahatur ad caudam equi uſque ad Furchas, & ibi ſuſpendatur per gullam, ita quòd moriatur.

ASſaſsinus ſit, & intelligatur, qui pretio, vel promiſsione accepta aliquem interfecerit, Similiter aſſaſsinus ſit, & intelligatur, qui pretio dato, vel promiſſo fecerit aliquem interfici.

De pœna facientis inſultum, & non percuſsionem. *Cap. 68.*

SI quis fecerit inſultum contra aliquem cum armis, & feritam non fecerit, ſoluat Communi Mediolani libras vigintiquinq; tertiolorum in pecunia numerata. Si verò ſine armis, ſoluat Communis Mediolani libras decem tertiolorum in pecunia numerata. Si verò in Broleto nouo, vel veteri Communis Mediolani infra confina Broleti noui, quod pœna duplicetur, & de prædictis pęnis, & bannis medietas perueniat in offenſum, vel eius hęredes, & alia medietas in Cõ mune Mediolani.

De eodem ad domum habitationis. *Cap. 69.*

SI quis inſultum fecerit ad domum alicuius, in qua habitat, ſiue ſit ſua propria, ſiue conducta, ſiue gratis conceſſa. Si cum armis fecerit, condemnetur in libris ducentis tertiolorum, & ſine armis in libris centum tertiolorum, & minus in vtroq; caſu arbitrio Poteſtatis, inſpecta qualitate facti, & perſonarum. Et de prædictis pęnis, & bannis medietas perueniat in offenſum, vel eius hęredẽ, & alia medietas in commune Mediolani. Saluo ſi fecerit inſultus, aut percuſsio ad domum, vel in domo habitationis alicuius inter perſonas habitantes in eodem hoſpitio, aut ſedimine, vel domo, quod pro tali inſultu, vel ferita non puniatur vltra, quàm alias puniri poſſet ſecũdum formam Statutorum Cõis Mediolani, ſi fieret inſultum, vel percuſsio alibi, quàm ad domũ habitationis inſultati, vel percuſsi.

De pœna facientis percuſsionem, cum gladio vetito, ſi non occiderit. *Cap. 70.*

QVicunque cum gladio vetito percuſſerit, & nõ occiderit, ſed membrum debilitauerit in totum, condemnetur in libris quingentis tertiolorum. Si verò non debilitauerit in totum, & debilitatio tamen fuerit atrox, condemnetur in libris centum tertiolorum: & an ſit atrox debilitatio, vel ne, ſtatur arbitrio Iudicis. & ſi membrũ non fuerit debilitatum, ſi ſanguis exiuerit, & cicatrix remanſerit, & in collo, & a collo ſupra, condemnetur in libris centum quinquaginta tertiolorum: a collo vero infra, condemnetur in libris centum viginti tertiolorum. & ſi ſicatrix non remanſerit, & percuſsio fuerit in collo, & acollo ſupra, condemnetur in libris centum viginti tertiolorum. & ſi acollo infra condemnetur in libris centum tertiolorum. Si verò ſanguis non exiuerit, condemnetur in libris quinquaginta tertiolorũ. Et ſi in circuitu Broleti noui, vel veteris in confinijs Broleti noui, quæ confinia intelligantur, vbi depincta ſunt arma in circuitu Broleti noui, vel de nocte percuſſerit, in quolibet caſuum prædictorum pęnæ duplicentur. Et ſi ex prædictis cauſis, vel aliqua earum in bãno præterierit, quòd pęnæ duplicentur. Et eo ſoluente dictas pœnas eximatur de banno. Et de

præ-

prædictis pęnis, & bannis medietas perueniat in offenſum, vel eius hęredes, & alia medietas perueniat in Commune Mediolani.

De Eodem. Cap. 71.

SI quis fecerit inſultum contra aliquem, & in ipſo inſultu per ipſum facta fuit ferita, puniatur pro ferita tantum ſecundum diſtinctionẽ caſuum poſitorum in Statuto incipiente, Si quis ſine gladio vetito, & cętera. Et in Statuto incipiente, Quicunq; cum gladio & cętera. niſi maior eſſet pœna quæ veniret imponenda, tam propter inſultum, quàm propter feritam, quo caſu puniatur pro delicto ex quo maior imponeretur pęna. Si verò homicidiũ fuerit ſecutũ puniatur tm̃ pro homicidio.

De eodem ſine gladio vetito. Cap. 72.

SI quis ſine gladio vetito percuſſerit, & non occiderit: ſed membrum debilitauerit in totum, condemnetur in libris quingẽtis tertiolorũ. Si verò non debilitauerit in totum, & debilitatio tamen fuerit atrox condemnetur in libris ducentis tertiolorũ. Si verò non fuerit atrox debilitatio, vel ne, ſtetur arbitrio iudicis. Et ſi membrum non fuerit debilitatum, ſi ſanguis exiuerit, & cicatrix remanſerit in collo, & a collo ſupra condemnetur in libr. quinquaginta tertiolorũ. a collo verò infra condemnetur in libris triginta tertiolorum. Et ſi cicatrix non remanſerit, & percuſſio fuerit in collo, vel a collo ſupra condemnetur in libris triginta tertiolorum, & ſi a collo infra condemnetur in libris vigintiquinq; tertiolorum. Et ſi ſanguis non exierit puniatur arbitrio Poteſtatis, dum condẽnatio non excedat quantitatem librarum vigintiquinq; tertiolorũ. Et ſi in Broleto nouo, vel veteri, vel confinijs Broleti noui; quę confinia intelligãtur vbi depincta ſunt arma in circuitu Broleti noui, vel de nocte percuſſerit, in quolibet caſuum prædictorũ pęnæ duplicetur. Et ſi ex p̃dictis cauſis, vel aliqua earũ in bãno pręterierit, ꝙ pęna duplicetur. Et eo ſoluente dictas pœnas exhimatur de banno. Et prædicta intelligãtur niſi percuſſerit ioculatorem, vel ioculatricem, aut pediſicham, vel ſoldatum, vel magnificum, vel arnaldum, vel ſcutifferum, vel mercenarium ſtantem ſechum. Et habeant locum prædicta tantum in maioribus annis tredecim: in minoribus vero annis quattuordecim, cõmittentibus contra prædicta, ſeu aliquod prædictorum contentorum in præſenti Statuto, nulla pœna imponatur. Et de prædictis pęnis, & bannis medietas perueniat in offenſum, vel eius hæredes, & alia medietas veniat in Commune Mediolani.

De mẽbri amputatione, oculi euulſione, et ſgaratatis. Cap. 74.

QVicunq; euulſerit alicui oculũ, vel oculos, vel naſum amputauerit, vel aliquem ſgaratauerit, vel alicui mẽbrum, vel mẽbra amputauerit, & citatus fuerit, vel aliter ad rationẽ venerit, ſeu cõparuerit, condẽnetur, & puniatur in libris quingẽtis tertiolorum pro quolibet ipſorũ delictorũ. Si verò ad rõnem nõ venerit, & in banno præterierit, prędicta pęna duplicetur niſi habuerit pacẽ cum offenſo, quo caſu puniatur tantũ in prædictis libris quingentis tertiolorum. Quarum pęnarum medietas perueniat in Commune Mediolani, & alia in offenſum, vel eius hęredes.

Quòd

Quòd pœna non augeatur pro feritis commiſsis in carceribus. Cap. 74.

ib. PRo feritis commiſsis in carceribus non augeatur pœna pro eo, quod fuerit facta ferita in Broleto, vel confinijs Broleti, vel de nocte.

De receptatoribus furtorum, robariarum, & latronum. Cap. 75.

31. REceptatores furtorum, vel robariarum, vel famoſorum latronnm ſcienter fulchis ſuſpendantur, ita quòd confeſtim moriantur.

Receptatores ſcienter banniti. Cap. 76.

31. REceptator ſcienter banniti, de rebellione, vel robaria, & ſchacco eadem pœna puniatur, qua puniri deberet ille bannitus, ſi in fortiam Communis Mediolani perueniſſet: Receptator ſcienter rebellis non banniti, arbitrio Poteſtatis puniatur in auere, vel perſona inſpecta qualitate perſonarum, & facti. Receptator ſcienter banniti de Maleficio, ex quo pœna ſanguinis ingeratur, præterquam in aliquo caſuum, de quibus fit mentio in Statuto incipiente, Receptator ſcienter banniti de rebellione, & cętera: Puniatur in auere, vel perſona arbitrio Poteſtatis, conſiderata qualitate facti, & perſonæ. Receptator ſcienter banniti de Maleficio ex quo pœna ſanguinis non ingeratur, puniatur arbitrio Poteſtatis in auere tantum, conſiderata qualitate facti, & perſonæ. Si quis receptauerit aliquem eius agnatum, vel cognatum, vel affinem vſq; ad quartum gradum ſecundum iura canonica computandum bannitum, vel non bannitum, nulla pœna corporali puniatur; ſed in auere tantum arbitrio Poteſtatis, conſiderata conditione perſonæ, & qualitate facti.

De moneta falſa, & tonſa. Cap. 77.

18. SI quis de cętero fecerit, vel fieri fecerit monetam falſam, vel tonſauerit, vel tonſari fecerit monetam, vel quouis modo falſificauerit, vel falſificari fecerit monetam, igne cremetur, ita quòd moriatur, ſi in fortiam Communis Mediolani peruenerit. Si vero ad rationem non venerit ponatur in banno Maleficij, in quo ſi præterierit nullo modo exhimi poſsit, & eius bona publicentur, tam mobilia, quàm immobilia. Saluo iure creditorum, & deſcendentium, vt in Statuto de homicidio continetur. Et ſi quo tempore peruenerit in fortiam Communis Mediolani, igne concremetur, ita quòd moriatur, vt ſupra, Domus in qua moneta falſificata fuerit, ſeu tonſata, ſeu quouis modo falſo fabricata Domino dictæ domus ſcienter publicetur.

De

De Eodem. *Cap. 78.*

QVicunque ſcienter portauerit, vel portari fecerit ſcienter, aliquam monetam falſam, vel mancham, vel tonſam in Ciuitate, vel diſtrictu Mediolani, à quantitate librarum decem tertiolorum ſupra, condemnetur in libris mille tertiolorum, & in amiſsione monetæ, quas libras mille tertiolorum, ſi non ſoluerit infra menſem vnum à die dictæ condemnationis, dicta pœna librarum mille tertiolorum duplicetur.

SI quis ſcienter portauerit, vel portari fecerit aliquam monetam falſam, vel mancham, vel tonſam in ciuitate, vel diſtrictu Mediolani a quantitate librarum decem tertiolorum infra, condemnetur in amiſsione monetæ, & in tantundem.

SI quis expendiderit, vel expendi fecerit ſcienter, aut receperit, vel recipi fecerit ſcienter in Ciuitate, vel diſtrictu Mediolani, aliquam monetam falſam a quantitate librarum decem tertiolorum ſupra, condemnetur in libris centum tertiolorum, & in amiſsione dictæ monetæ, quam quantitatem librarum centum tertiolorum, ſi infra menſem vnum à die dictæ condemnationis non ſoluerit, dicta pęna duplicetur. Si verò à quantitate librarum decem tertiolorum infra, condemnetur in amiſsione monetæ, & vltra in libris decem tertiolorum, & minus arbitrio Poteſtatis, conſiderata condictione delicti & qualitate facti.

QVicunque accuſauerit aliquem feciſſe, vel commiſiſſe contra prædicta ſtatuta, vel aliquod eorum, contenta ſub Rubrica de moneta falſa, & eius opere, ſeu per eius indicium accuſatus peruenerit in fortiam Communis Mediolani, & ob hoc condemnatus fuerit, dictus accuſator habeat medietatem dictæ condemnationis factæ, in pecunia de ipſo taliter condemnato. Saluo, quod ſi ille fuerit condemnatus ad mortem, ſecundum formam Sratuti incipientis, Si quis de cętero fecerit, vel fieri fecerit, vt cętera. Habeat de auere Communis Mediolani, libras centum tertiolorum.

De pœna falſificantis ſigillum, vel bullatinum Domini Mediolani. *Cap. 79.*

SI quis falſificauerit, vel falſificari fecerit, ſigillum, vel bullatinum Magnifici, & excelſi Domini Mediolani, capite puniatur; ita quòd moriatur. Si verò falſificauerit ſigillum, vel bullatinum alicuius alterius perſonæ, vel vniuerſitatis, vel Collegij, puniatur arbitrio iudicantis in auere, vel perſona, conſiderata qualitate delicti, & delinquentis.

De pœna falſificantis ſcripturas exiſtentes ad CanZellariam Domini Mediolani, vel ſcripturas Communis exiſtentes in Broleto, ad Cameram, vel ad banna. Cap. 80.

QVicunque falſificauerit, vel falſificari fecerit aliquã ex ſcripturis, exiſtentibus ad Canzellariam Domini Mediolani, vel aliquam ex ſcripturis Communis Mediolani, exiſtentibus in Broleto nouo Communis Mediolani, ad Cameram, vel in Camera, ſita ſuper Palatio nouo Cõmunis Mediolani, in qua ſunt banna vetera, vel in Pallatio veteri dominorum duodecim Prouiſionum, vbi morantur rationatores, vel gubernatores librorum Communis, capite puniatur, ita quòd ſtatim moriatur.

De pœna facientis, vel fieri facientis cartam, vel ſcripturam falſam. Cap. 81.

SI quis fecerit, vel fieri fecerit cartam falſam, vel acta publica falſa, vel alias ſcripturas publicas, falſas, vel falſificauerit, vel falſificari fecerit aliquam cartam, vel condemnationem, vel atteſtationes, vel dicta teſtium, vel cõfeſsionẽ, vel teſtes, vel acta publica ſcripta, vel ſcriptos, vel alias ſcripturas publicas in toto, vel pro aliqua parte, de, vel ſuper aliqua quantitate, re, vel iure non excedente quantitatem florenorum quinquaginta auri, condẽnetur pro prima vice in quatruplum, & vlterius mitrietur, & tribus diebus continuis ſic mitriatus producatur in publico: pro ſecunda vice in amiſsione manus, in qua ſit magis potens: pro tertia verò vice, pœna ignis imponatur. Et ſi, de, vel ſuper quantitate, re, vel iure excedente ſummam florenorũ quinquaginta, vſq; ad florenos quingentos auri, pro prima vice condemnetur in amiſsione manus, in qua ſit magis potens, pro ſecũda verò vice imponatur pęna ignis. Et ſi de re, vel ſuper quantitate, vel iure excedente ſummam florenorum quingentorum, pro prima vice arbitrio Poteſtatis in amiſsione manus, vel pœna ignis inſpecta qualitate facti, & perſonæ: pro ſecunda vero vice imponatur pęna ignis. Et in quolibet caſuum præmiſſorum teneatur conſeruare indemne paſſum damnum occaſione prædicta. Et ſi fuerit tabellio, vltra dictam pęnam ab omni Officio tabellionatus, ſit priuatus ipſo iure.

De pœna ſcienter producentis cartam, vel condemnationem falſam. Cap. 82.

SI quis ſcienter produxerit in iudicio cartam falſam, vel condemnationẽ, vel aliam ſcripturam falſam, vndecunq; ei euenerit, puniatur ea pœna, qua puniuntur faciẽtes inſtrumentũ falſum, & ſi ignoranter produxerit, & poſtquam interrogatus fuerit ab eo, qui dixerit, velle inſtrumentum condem-

demnationem, vel aliam ſcripturam arguere de falſo non abſtinuerit ab vſu. Sed reſponderit ſe velle vti, condemnetur ea pœna, qua punitur ſcienter producens vtſupra; & vltra teneatur conſeruare indemnem paſſum damnum occaſione prædicta.

De falſitate prædicta. *Cap. 83.*

SI quis ſcripſerit, vel ſcribi fecerit falſo aliquem in banno in Ciuili negotio, vel aliquem extraxerit, vel extrahi fecerit falſo de banno, in ciuili negotio, condemnetur in libris quingentis tertiolorum: & ſi fuerit bannũ de Maleficio maleficium amittat. Et vlterius, ſi fuerit tabellio ab Officio tabellionatus, ſit priuatus ipſo iure.

De pœna facientis Officium ſeruitoriæ, qui non ſit ſeruitor. *Cap. 84.*

SI quis Officium ſeruitorię fecerit, qui non ſit ſeruitor, puniatur tanquam falſarius inſtrumentorum.

De pœna ſeruitoris facientis ambaſiatam, vel relationem falſam. *Cap. 85.*

SI quis ſeruitor ambaſiatam, vel relationem falſam fecerit, condemnetur realiter, vel perſonaliter arbitrio Iuſdicentis, inſpecta qualitate facti, & conditione perſonæ. Et vltra non poſsit amplius vti Officio ſeruitorię. Et eodem modo puniatur in auere, vel perſona, arbitrio Poteſtatis, quicunque dictam ambaſſiatam falſam fieri fecerit, & Poteſtas, & quilibet eius iudex poſsit, & teneatur de prædictis inquirere, & condemnare ex Officio.

De pœna illius, qui falſum teſtimonium dixerit, & produxerit. *Cap. 86.*

SI quis falſum teſtimonium dixerit, vt aliquis condemnetur in cauſa Criminali, puniatur ea pœna, qua puniendus eſſet, ſi delictum eſſet probatum ille contra quem falſum teſtimonium dixerit, ſi corporaliter veniret condemnandus, & hoc vbi pœna corporalis non ſit minor, quàm inciſio linguę, quo caſu videlicet cum eſt minor lingua incidatur eidem. Si verò pecunialiter tunc amputetur ei lingua, & mitretur, & ſic mitriatus tribus diebus continuis producatur in publico.

Si verò falſum teſtimonium dixerit, vt aliquis in cauſa Criminali abſoluatur, ſimiliter puniatur ea pœna, qua puniendus eſſet ille, in cuius fauorem teſtimonium dixerit, ſi corporaliter veniet condemnandus, ſi delictum eſſet probatum, & hoc, vbi pœna corporalis non ſit minor, quàm inciſio linguę, quo caſu videlicet eum eſt minor, lingua incidatur eidem. Si verò pecuniariter, tunc amputetur ei lingua, & mitrietur, & in publico producatur vtſupra.

De Eodem. Cap. 87.

EAdem pœna puniatur ille, qui ſcienter, & doloſe produxerit, in cauſa Criminali, falſos teſtes, vel falſum teſtem, vel eis ſine quo ſcienter, & doloſe vſus fuerit, qua pœna puniretur, dicens falſum teſtimonium in cauſa criminali. Et vbi aliter non apparet, ſeu conſtet aliquem ſcienter, & doloſe produxiſſe falſos teſtes, vel falſum teſtem, vel ſcienter, & doloſe vſum fuiſſe intelligatur ſcienter, & doloſe produxiſſe falſos teſtes, vel falſum teſtē, vel ſcienter, & doloſe vſum fuiſſe, qui poſtpublicationem teſtium interrogatus, an velit vti dictis teſtiū, vel teſtis reſpondiderit, ſe velle vti. Et quilibet interrogatus teneatur reſpondere ad terminum, per Iudicem ſtatuēdum. Et ſi ad ipſum terminum non reſpondiderit, intelligatur non velle vti, & vltra ille qui falſum teſtimonium dixerit, vtſupra, & ille, qui produxerit, vel vſus fuerit, vtſupra, vel quilibet eorum inſolidum. Ita tamen, quòd vnica ſufficiat ſolutio, compellatur realiter, & perſonaliter ad emendationem faciendam, cuiuslibet damni diſpendij, & intereſſe illi, qui damnum, diſpendium, ſeu intereſſe ſubſtinuiſſet, ſeu ſupportaſſet occaſione dicti falſi teſtimonij.

De pœna illius, qui dixerit falſum teſtimonium, in cauſa ciuili, et producentis, & vtentis. Cap. 88.

QVicunque falſum teſtimonium dixerit, vt aliquis condemnetur in ciuili cauſa, amputetur ei lingua. Si verò falſum teſtimoniū dixerit, vt aliquis abſoluatur in cauſa ciuili, ſimiliter amputetur ei lingua.

De Eodem. Cap. 79.

EAdem pœna puniatur ille, qui ſcienter, & doloſe produxerit falſos teſtes, ſeu falſum teſtem in cauſa ciuili, vel eis, ſiue eo ſcienter, & doloſe vſus fuerit. Et intelligatur ſcienter, & doloſe produxiſſe modo, & forma, vt in prædicto Statuto continetur, & idem ſeruetur in emendatione damni, & in pręcedenti Statuto continetur. Et eadem pœna puniatur, quilibet qui ſolicitauerit, aut operam dederit, aut conſilium, quòd aliquis dicat falſum teſtimonium.

De imbreuiaturis Notarij infamati gubernandis. Cap. 80.

SI Poteſtas, vel alius iuſdicens infamauerit aliquem Notarium, vel eum ab Officio tabellionatus remouerit, teneatur eius imbreuiaturis, infra quindecim dies, poſt eius informationem, vel priuationẽ coram eo portari facere, & eas facere gubernari ad Cameram Communis Mediolani, penes gubernatorem librorum dicti Communis, ita quòd nulla falſitas poſsit in eis committi.

De Notario infamato. Cap. 81.

NVllus Notarius, vel tabellio poſsit, nec debeat Officium tabellionatus in ciuitate, vel comitatu exercere, ſi per Collegium, ſeu per abbates Collegij Notariorum Mediolani Infamatus fuerit ad arengheriam, & ſcalas Palatij, ſono tubæ præmiſſo fraudem, vel falſitatem in arte, vel Officio Notarię commiſiſſet, quicquid fecerit poſtea in dicta arte non valeat, & vltra ſi exercuerit poſtea artem, poſsit ipſum realiter, & perſonaliter offendi, & vltra teneatur reſtituere intereſſe paſſo damnum.

Quòd bannitus, vel condemnatus de falſo, non poſsit exercere Officium publicum ad vocationem, nec procurationem. Cap. 82.

NVllus condemnatus, vel bannitus de falſo poſsit habere, nec exercere Officium publicum in Ciuitate, nec comitatu Mediolani, nec etiam aduocationem, nec procurationem exercere.

De pœna cõmittentis falſum, aliter quàm à iure municipali ſit cautum. Cap. 83.

FAlſum committens arbitrio Poteſtatis, puniatur in auere, vel perſona tantum, præterquam in caſibus, in quibus lege municipali, pœna certa Statuta eſt, in quibus puniatur ſecundum ipſum ius municipale.

De incendio. Cap. 84.

SI quis incendium poſuerit, vel poni fecerit in Domo alterius habitata, vel ſacra, vel religioſa, capite puniatur, ita quòd moriatur, & vltra ad emendationem damni, in duplum damnum paſſo teneatur. qui verò aliter incendium poſuerit, vel poni fecerit, propter quod dederit damnum à libris centum tertiolorum ſupra, condemnetur,

&

& puniatur in libris quingentis tertiolorum Communis Mediolani, & ad reſtitutionem damni paſsi. Si verò incendium poſuerit, vel poni fecerit propter quòd damnum ſit ſecutum a libris vigintiquinque tertiolorum ſupra, vſq; ad libras centum tertiolorum, condemnetur in libris ducentum tertiolorum Cōmuni Mediolani, & ad reſtitutionem damni in duplum damnum paſſo. Si verò incendium poſuerit, vel poni fecerit, propter quod damnum ſit ſecutum a libris vigintiquinq; tertiolorum infra, & a libris decem tertiolorum ſupra, puniatur in libris quinquaginta tertiolorum Communi Mediolani, & ad reſtitutionem damni in duplum damnum paſſo. Si verò à decem libris tertiolorū infra, puniatur in libris vigintiquinq; tertiolorum, & ad reſtitutionem damni in duplum damnum paſſo: quas pęnas, quæ peruenire debent in Commune Mediolani, ſi infra triginta dies non ſoluerit Incendiarius, vel fieri faciens, amputetur ei pes vnus, in quo eſt magis potens, & nihilominus teneatur in carceribus, donec pro duplo damni ſatisfecerit damnum paſſo, vel cum eo compoſuerit.

De damno dato. *Cap. 95.*

36 SI quis dederit damnum, vel guaſtum aliter quàm per incendium, à decem libris tertiolorum ſupra, condemnetur in libris quinquaginta tertiolorum Communi Mediolani, & in duplum damni dati damnum paſſo. Si verò à libris decem tertiolorum infra, condemnetur arbitrio Iudicis, dum condēnatio non excedat libras vigintiquinq; tertiolorum, & ad reſtitutionem damni, in duplum damnum paſſo, & non relaxetur de carceribus, donec ſoluerit prędictam pęnam, & cū lęſo cōpoſuerit.

Qualiter communia teneantur ad reſtitutionem, pro damno dato. *Cap. 96.*

Stat. ciuile. 375. tit. 2. lare de hac ma. Caſtr. in l. oes populi circa fine. ff. de iuſt. et iure.

36 SI de cętero in aliquo Burgo, vel loco, caſsina vel molandino, ſiue territorio aliquod damnum, vel guaſtum, datum vel factum fuerit de die, vel de nocte per incendium, vel inciſionem, vel depopulationē, vel alio modo in Domibus, terris, pratis, vineis, buſchis, arboribus, vel aliquibus ſeminatis, brugarijs, vel caregijs commune, & homines nobiles, & vicini illius burgi, loci, caſsinę, molendini, ſiue territorij, teneantur, & debeant infra tertiam diem capere, & Communi Mediolani conſignare illum, vel illos, qui illud damnum, ſiue guaſtum dederint vel fecerint; alioquin commune, & homines, tàm nobiles, quàm vicini illius Burgi, vel loci teneantur, & debeant damnum reſtituere, & reſarcire damnum paſſo in duplum ſecundum extimationem, & examinationem, ſuper hoc faciendam per illos, qui ad illam extimationem, & examinationem fuerint electi per Dominum Poteſtatem, vel eius Iudicem, & ad ipſam reſtitutionem compellantur ſummarie, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & ſine libelli, vel declarationis datione ex Officio, & extra ordinem, & omni die: de datione cuius damni dati, vbi aliter non appareat, credatur damnum paſſo cum ſacramento, & vno teſte fide digno. Et ſi eſſet dubium de cuius territorio eſſet ille locus, in quo damnum

Clar. q. 82. ad pm stat. Alba cons. 205. Huiusmodi autē stat. odiosa cē tradit menoc. cons. 27. nº 55.

qui tū probari conueñ. Ritiq. de testam. ff. 4. glos. pa.

num datũ fuerit, intelligatur quo ad contenta in pręſenti Statuto, eſſe de Territorio illius Terrę, loci, vel Burgi, cui proximior fuerit Ille locus, in quo damnum datum fuerit. Saluo, quòd cõmune, & homines prædicti, qui ad ipſam reſtitutionem compulſi fuerint, Regreſſum habeant liberum, & efficacẽ, & ſummarium vſq; ad quantitatem, quam reſtituerint, & de damnis, & expenſis contra illos, & eorum bona, & quemlibet eorum inſolidum, qui illud damnum, vel guaſtum dederint, vel fecerint, &, Saluo, ꝙ ſi prædicta communia conſignauerint malefactorem, vel malefactores infra menſem vnum poſt damnum datum, & factum in fortiam Communis Mediolani: quod non teneãtur ad dictam reſtitutionem. Et ſaluo, quòd viduæ, & orphani, & miſerabiles perſonæ non teneantur ad dictam reſtitutionem.

Quòd nulla domus, vel ſedimen deuaſtetur, niſi in certis caſibus. Cap. 97.

NVlla Domus, vel ſedimen deuaſtetur in ciuitate, nec ſuburbijs, nec diſtrictu Mediolani, aliqua occaſione, niſi fuerit ex forma conſtitutionum factarum contra hęreticos, vel præſentium Statutorum, & ſi aliquis iuſdicens, vel Officialis contrafecerit, condemnetur in libris quingentis tertiolorum, & nullus iuſdicens, vel alius Officialis poſſit petere licentiam de dicto Statuto, ſub pœna prædicta in conſilio, vel arengo. Et pœna ſit arenganti librarum ducentarum tertiolorum, & cuilibet alij Officiali librarum ducentarum tertiolorum, & nihilominus Iuſdicens, & ipſe Officialis, qui domum, vel ſedimen deuaſtauerit, vel deuaſtari fecerit, teneatur ad reſtitutionem damni in duplum damno paſſo, & quilibet poſſit quemlibet cõtrafacientem offendere in perſona, & rebus impune, & hoc Statutum ſit preciſum, & contra non poſſit ordinari, vel reformari, & ordinatum, vel reformatum non teneat.

De pœna iniuriantis Dominum Poteſtatem, vel eius iudices, vel Collaterales. Cap. 98.

INiuriantes Dominum Poteſtatem, vel eius Iudices; vel Collaterales, vel aliquem eorum, arbitrio Poteſtatis, puniatur in auere tantum, dummodo non poſſit punire, vltra duplum eius, quod puniretur iniurians aliquam aliam perſonam.

De pœna aufferentis bannitum, vel malefactorem, qui conſignari voluerit. Cap. 99.

AVfferentes, ſeu conantes aufferre aliquem bannitũ, vel malefactorẽ, qui conſignari voluerit in fortiam Communis Mediolani, puniatur arbitrio Poteſtatis in auere, vel perſona, cõſiderata qualitate perſonarũ, & facti, & ſi quis abſtulerit, ſeu conatus fuerit aufferre aliquẽ aliũ captum, qui conſignari voluerit in fortiam Cõis Mediolani, arbitrio Poteſtatis, puniatur eodem modo puniatur impediẽs aliquem capi per familiam Domini Poteſtatis Mediolani, vel alicuius Iuſdicentis.

De

De pœna defferentis hominem occiſum intra muros ciuitatis. Cap. 90.

NVllus hominem occiſum, vel fęminam occiſam, intra muros Ciuitatis deſferre præſumant, vel deferri faciat, & ſi contrafactum fuerit, perueniatur quilibet contrafaciens, & dans operam, vt contrafiat, in libris centum tertiolorum, in quam pœnam incurrat ipſo iure, & exigatur abſque aliquo proceſſu.

Quòd minor annis quattuordecim committens Maleficium non puniatur corporaliter. Cap. 91.

NVllus committens delictum, ſeu Maleficium in minori ætate annorũ quatuordecim completorum, puniatur ad mortem, nec ad membri incicionem, nec membri priuationem. Sed in caſibus in quibus aliqua ex prædictis pœnis inferetur maiori quatuordecim annorum, ipſe minor arbitrio Poteſtatis in auere, vel perſona citra pęnas prędictas puniri poſsit, inſpecta qualitate facti.

Quòd ius creditorum, & deſcendentium ſit ſaluum, in caſibus, in quibus ſit publicatio bonorum. Cap. 92.

IN omnibus caſibus, in quibus ſit publicatio bonorũ, ſemper intelligatur, & eſſe debeat ſaluum ius credirorum, & deſcendentium, & illęſum, ſicut in Statuto de homicidio continetur.

De Eodem. Cap. 93.

IN caſu quo fiat condemnatio de aliquo, per quam aliquid veniat applicandum Communi, ſaluum ſit ius creditorum, & deſcendentium, ita ꝙ quilibet deſcendens habeat ſuam legitimam portionem, debitam iure naturæ pro numero liberorum æqualibus portionibus, vt in Statuto de homicidio continetur.

In quem peruenire debet pœna propter pacem ruptã. Cap. 94.

SI pax rupta fuerit pęnæ appoſitæ in inſtrumento pacis, perueniant medietas in Commune Mediolani, & alia medietas in offenſum. Et Dominus Poteſtas, & eius Iudices ex Officio, & extra ordinem teneantur exigere ipſam pœnam ad vtilitatem Communis Mediolani, & illius, vel illorum, cui, vel quibus pax rupta fuerit ſine libelli datione, & ſtrepitu, & figura iudicij, & quòd Poteſtas, teneatur hoc facere ſeruari, & executioni mandate infra menſem vnum, ſub pœna libris centum tertiolorum ſui ſallarij.

De

De eodem. Cap. 105.

SI Poteſtas fecerit, vel præceperit pacem, vel treuguam inter habentes diſcordiam, ſeu in iudicio aliqua cautio fuerit expoſita, & ſi aliqua pœna fuerit adiecta, & pax, vel treugua rupta fuerit, vel iudici non fuerit obtemperatum, medietas pœnæ perueniat in Commune Mediolani, & alia in illum, vel illos, vel ſuos hæredes, quibus pax, vel treugua rupta fuerit.

IDem ſeruetur, ſi pœna debeatur ex prouiſio propter pacem ruptam.

De pœna communis terræ, in qua banniti Maleficij conuerſari inuenti fuerint. Cap. 106.

SI quis bannitus de crimine lęſæ maieſtatis, ſodomiæ, vel proditionis patriæ, vel de homicidio, ſchaco, vel incendio, vel guaſto, vel robaria, vel furto in Burgo, vel in Villa conuerſari inuentus fuerit poſtquam notum fuerit, vel denuntiatum, condemnetur Burgus, ſi fuerit bannitus de Crimine lęſæ maieſtatis, ſodomiæ, ſchaco, vel robaria, vel furto in libris ducentis tertiolorum, & locus in libris centum tertiolorum. Et ſi fuerit bannitus de homicidio, vel incendio, cōdemnetur Burgus in libris centum tertiolorum, & locus in libris quinquaginta tertiolorum. Et ſi fuerit bannitus de guaſto, condemnetur Burgus in libris quinquaginta tertiolorum, & locus in libris vigintiquinq; tertiolorum, & plus, & minus arbitrio Poteſtatis, inſpecta qualitate facti, & perſonarum, ad quam condemnationem nobiles, & vicini ipſorum Burgorum, & locorum teneantur, ſaluis viduis, & minoribus annis quattuordecim, & miſerabilibus perſonis, ſaluo, ꝙ ſi prædicta communia denunciauerint Poteſtati, quòd tales banniti habitant in ſuis terris, & quòd propter eorum, vel tenentiũ potentiam eos expellere non poſſunt, quod ad prædictas pœnas minimè teneantur; & idem ſit, ſi bannitum conſignauerit.

De pœna arbitrio Poteſtatis, contra impedientes volentes capere malefactores. Cap. 107.

DOminus Poteſtas habeat arbitrium inquirendi, procedendi, puniendi, & condemnandi quemlibet illorum, qui darent impedimentum Poteſtati, vel eius familiæ miſsis per Poteſtatem, vel alios volentes capere ex præcepto ipſius Poteſtatis, vel captos dare aliquos malefactores vbicunq; communia Burgorum, locorum, Caſsinarũ, & molandinorum, vel aliarum vniuerſitatum paterentur aliquam condemnationẽ, vel damnum occaſione aliquorum habitantium in terris ſuis, tam nobiles, quàm vicini, habeant regreſſum contra illos, quorum occaſione damnum paterentur.

De pœna Datiarij, & Officialis petentis, vel exigentis ultra, quàm ſit conceſſum. *Cap. 108.*

SI quis Incãtator, vel Datiarius, vel ſuus Officialis vel alius, prætextu, ſeu ſub colore Datij, vel gabellę, incantus, vel Officij, vel bulletę, vel alicuius exactionis petierit, exigerit, vel receperit per ſe, vel ſubmiſſa perſona, aliquid, quod non ſit conceſſum, vel vltra, quam ſit cõceſſum, condemnetur in quatruplum, & ad intereſſe de quibus credatur vſq; in ſoldis decem tertiolorum referenti cum ſacramento, & vſq; in ſoldis viginti tertiolorum, cum vno teſte idoneo, & abinde ſupra, vt iura deſiderant, cuius pęnæ medietas ſit Communis Mediolani, & alia referentis.

De *pœna Officialis communis committentis fraudem, furtum vel baratariam.* *Cap. 109.*

QVicunque Officialis Communis Mediolani fraudem, vel furtum de rebus Communis Mediolani, vel ab aliqua ſingulari perſona, vel vniuerſitate aliquid indebite extorſerit, vel damnum alicui ſingulari perſonę, vel vniuerſitati indebite dederit, ſeu intulerit occaſione, ſeu prætextu ipſius Officij, condemnetur in quatruplum, dandum Communi Mediolani, ſi de rebus Communis Mediolani fraudem, vel furtum fecerit, vel ſingulari perſonæ, vel vniuerſitati, à quo prædicta extorſerit, ſeu cui damnum dederit, quando de rebus ſingularis, vel vniuerſitatis extorſerit, uel eis, ſeu alicui eorum damnum dederit. Et inſuper condemnetur Communi Mediolani in libris quinquaginta tertiolorum, & ab Officio remoueatur, & de prædictis Poteſtas poſsit, teneatur, & debeat inquirere, procedere, & punire ex Officio ſuo, & prædicta locũ non habeant, vbi aliter de iure municipali ſpecialiter eſt prouiſum.

De arbitrio procedendi contra Datiarios, et eorum Nuncios, et Officiales defferentes falſas accuſas, uel calumnioſas. *110.*

DOminus Poteſtas Mediolani, & eius Iudices ad Maleficia, & Vicarius Domini Mediolani, & iudex Datiorum, & quilibet eorum, qui ſunt, & pro temporibus erunt, habeant arbitrium inquirendi, procedendi, condẽnandi, & puniendi, & teneantur & debeant inquirere, procedere, & condemnare, & punire ex Officio contra vnumquemque incantatorem Datiorum habentem datum, vel cauſam ab eo, & eius Officiales, & nuntios, qui coram aliquo eorum aliquam denunciationem, accuſam,

vel

vel quærimoniam dixerit, portauerit, vel fecerit calumnioſam, vel falſam de aliquo communi, vel ſingulari perſona, etiam qui aliquo modo communi, vel ſingulari perſona indebite aliquam pecuniam extorſerit, vel indebite acceperit in illis pecuniæ, vel pecuniarum quantitatibus, vt ſibi videbitur, in quibus alias non aliter ſit de pœna prouiſum, de quibus, vel in quibus omnibus, & ſingulis breuiter, & ſummarie poſsit, debeat, & teneatur cognoſcere ſe diffinire, pronuntiare, & executioni mandare, nō obſtante aliquo Statuto, prouiſione, vel reformatione, dato vel pacto conſilio, vel arengo, vel aliquo alio impedimento facto, vel faciendo, uel quod in futurum fieri poſsit contra præſens Statutum, vel aliquid de prædictis.

De pœna attemptātis corrumpere D. Poteſtatem, uel Officiales. Cap. 111.

NVlla perſona cuiuſcunq; condictionis exiſtat, audeat, vel præſumat appellare, ſeu temptare Poteſtatem, vel aliquem Vicarium Iudicem, vel Officialem, vel familiarem Domini aut Communis Mediolani cauſa corrumpendi, nec eum corrumpere precio precibus, vel amore, volendo eum facere declinare à recto tramite Iuſtitię, per quām declinationem Commune Mediolani, vel aliqua priuata perſona lędatur, nec aliquid permittere offerre, nec dare per ſe, nec alium neq; depoſitum, aut pactum, ſub aliqua conditione facere, quominus dicti Poteſtas, & Vicarius, Iudices, Officiales, aut familia dicti Domini, & Communis Mediolani, Iuſtitiam faciant In iudicijs ſui cauſis, petitionibus, & examinationibus, & alijs quibuslibet negotijs, tam Communi Mediolani, quām alicui priuatę perſonæ ſpectantibus explicandis, & exequendis ſub pęna librarum quingentarum tertiolorum, & plus, & minus ad voluntatem pręfati Domini, ſeu Iudicantis, inſpecta qualitate facti & perſonæ.

Quòd uniuerſitates Seprij, Marteſana, Bulgaria, et Baziana, non habeant Rectorem, nec Præſidem. Cap. 112.

VNiuerſitas Seprij, Marteſanę, Bulgarię, nec Bazianę, nec aliqua eorum, nec aliqua pars Ciuitatis, nec Communitatis Mediolani, præterquam bonam dominationem Mediolani, non poſsit habere Poteſtatem, vel Capitaneum, vel Rectorem, nec aliquem Præſidentem, nec aliquid aliud in fraudem, nec ei parere debeant.

Quòd caſtrum Seprium deſtruatur. Cap 113.

CAſtrum Seprium deſtruatur, & deſtructum perpetuo teneatur, & nullus audeat, vel præſumat in ipſo Monte habitare.

De pœna facientis pignorationem ſine licentia Iuſdicentis. Cap. 114.

Q Vicunque pignorationem vel conteſtationem ſine licentia Iuſdicentis fecerit, niſi in caſibus permiſſis, omne damnum quod paſſus fuerit qui pignorationem, vel conteſtationem ſubſtinuerit, ea reſtituere teneatur is qui pignorationem, & conteſtationem fecerit: & Inſuper expenſas quas proinde fecerit reſtituat damnum paſſo arbitrio Iuſdicentis, abſque Iuramento, priuſquam ius ſuum conſequatur. Et inſuper Communi Mediolani componat libras vigintiquinque tertiolorum, & qlibet poſſit accuſare, & medietas ſit Cõis Mediolani, & alia accuſatoris.

De pœna tenentis ludum biſclatiæ. Cap. 115.

S I quis in domo, curia, horto, brolio, vel aliqua alia parte Comitatus Mediolani tennerit ludũ alcæ, biſclatiæ, vel reginetæ, vel pręſtauerit ad aliquem ipſorum ludorum, condemnetur in libr. ducentum tertiolorum, & ponatur in confinibus longe a Ciuitate Mediolani per milliaria centum, & ibi debeat ſaltem ſtare per quinquennium, de quibus non poſſit abſolui per Dominum Poteſtatem vel aliquem iudiſcentem in Ciuitate Mediolani. Et ſi dicta confinia non obſeruauerit, & repertus fuerit in Ciuitate, vel Comitatu Mediolani, ponatur in turre de Trezio, & ibi ſtet per quinquenium, & poſſit Impune offendi in perſona, & rebus, & quòd ei non fiat ratio in Ciuili, nec criminali ullo tempore, & intelligatur tenere, & mutuare ad biſclatia, ſi inde fuerit vox, & fama.

De pœna ludentis ad biſclatiam. Cap. 116.

N Vllus audeat, vel præſumat ludere ad zarrum, nec ad aliquem ludũ taxillorum, vel biſclatiæ, nec ad reginetam in Ciuitate vel ſuburbijs vel Comitatu Mediolani, & ſi contrafecerit ſi fuerit de die condemnetur in libras vigintiquinque tertiolorum: ſi vero fuerit de nocte in libras quinquaginta tertiolorum. Et intelligatur ludere ſi inuentus fuerit habere ante, vel iuxta ſe tabulerios, vel diſchos pulitos, vel taxillos, aut aliud præparatorium ad ludendum. & quòd in prædictis, & quolibet prædictorum Dominus Poteſtas, & eius Iudices, & Milites poſſint coniecturare & condemnare per fugam, vel per abſconſionem, vel per pręſumptionem, & per quælibet indicia. & quilibet poſſit accuſare, & habeat medietatem condemnationis, & alia medietas ſit Cõmunis Mediolani, & ſuper prædictis, & quolibet prædictorum Dominus Poteſtas habeat Arbitrium inquirendi, puniendi, & condemnandi, & confinandi vt ſupra. Saluo, quòd quilibet poſſit impune ludere ad tabulas, & ad ſcachos de die, & publice, & portæ, ſeu Hoſtia domus illius, in qua reperta fuerit biſclatia, debeant comburi, & per totum illum annum illa domus remaneat inhabitata, ſi illa domus fuerit illius,

qui

qui tenuerit prædictum ludum taxillorum, ſeu qui præſtanerit ad dictum ludum taxillorum: & ſi illa domus non fuerit prædictorum, & domino ſciente quòd prædictus ludus teneatur in prædicta domo vendicet ſibi locum prædicta pena, quòd portæ comburantur, & quòd domus remaneat inhabitata, vt ſupra, & aliter non: & ſuper prædictis, & quolibet prædictorum Dominus Poteſtas teneatur, & debeat ſingulis duobus menſibus inquirere, & Inquiſitionem facere, & habeat arbitrium inquirendi, & puniendi vt ſupra. Et quòd Dominus Poteſtas, & quilibet exercens iuriſdictionem in Ciuitate Mediolani Ad petitionem cuiuſlibet Communis Burgi, vel loci, caſsinæ, molandini, teneatur, & debeat cogere omnes Tabernarios ſatisdare, quod ipſi Tabernarij non tenebunt ludos, nec permittent in domibus ſuis ludere, ſub pœna librarũ vigintiquinq; tertiolorum. Et ꝙ Cõmunia, Burgorum, & locorum, & Conſules, & Officiales, & quilibet eorum poſsint notificare, & denunciare Domino Poteſtari vel eius Vicario omnes, & ſingulos tenentes biſclatiam, ſeu ludentes ad ludum taxillorum in eorum Burgis, & locis vel Territorijs, contra quos ſic notificatos teneatur ipſe Vicarius inquirere, & procedere ſecundum formam Statutorum Communis Mediolani.

De pœna ludentis in nundinis, & mercatis. Cap. 117.

NOn ludatur ad biſclatias in nundinis nec mercatis, & ſi quis contrafecerit, quòd pœna duplicetur tam ludentibus, quàm tenentibus biſclatiam, & mutuantibus ad biſclatiam:

Quòd obligationes, contractus, & diſtractus facti occaſione biſclatiæ non valeant. Cap. 118.

OMnes obligationes, & pignorationes, alienationes, contractus, & diſtractus facti, & factæ occaſione biſclatiæ, ipſo iure ſint inanes & ſine effectu, & præſumantur etiam eſſe factę, & facti occaſione biſclatiæ. Si famoſus præſtator biſclatię eas receperit per ſe, vel ſubmiſſam perſonam, & ille qui eam fecerit famoſus luxor fuerit.

Quòd non teneãtur betora niſi in certis partibus. Cap. 119.

AD hoc vt biſclatijs reſiſtatur, ſtatuitur, ꝙ nulla Betora, ſeu Taberna ſit nec permittatur extra aliquem locum, niſi in aliqua parte, in qua ſit de neceſsitate, pro eo quod frequenter ibi iter, & non ſit proximius aliquis locus, vbi poſsit teneri taberna, & tunc fiat ſi per Offitium prouiſionum ſimul cum Iudice Turriſcredentiæ concedatur, & recepta ſatiſdatione per Offitium prouiſionum librarum quingentarum tertiolorum de non tenendo, nec teneri permittẽdo biſclatiam, nec ludendo nec ludi permittendo ad ludum taxillorũ, reginetę, oſsilorum, borelarum, vel alterius biſclatiæ ſeu ad aliam biſclatiam. Et ſi qua betora vel taberna reperietur contra prædicta eſſe, teneatur Dominus Poteſtas, & quilibet Iuſdicens ipſas & ipſa facere derupari, & deſtrui, & procedere contra eos tenentes prædicta.

Quòd Anziani teneantur denuntiare ludentes, et tenentes ludum. Cap. 120.

Anziani Parochiarum Ciuitatis Mediolani, & ſuburbiorum teneãtur, & debeant notificare ipſo die, vel ſequenti, poſtquam fuerit præconizatum Domino Poteſtati, vel eius Iudici ad Maleficia deputato ludentes, & ludum tenentes, & mutuantes ad ludum, & bannitos de Maleficio, & latrones, & homines malę famę habitantes in eorum Parochijs, & Domos, in quibus prædicta fuerint, in pœna, & banno pro quolibet anziano, & qualibet vice libris decem tertiolorũ. Et quòd Poteſtas, quibuſlibet duobus mẽſibus teneatur prædicta facere pręconizari per Ciuitatem, & quòd Poteſtas, & eius Vicarius, & eius Iudices ad Maleficia, poſsint & debeant inquirere, & procedere, & condemnare anzianos negligentes in prædictis.

De *Aueritatoribus. Cap. 121.*

Si quis aueritator repertus fuerit ludere ad corezolam vel pulueretam condemnetur in ſoldis ſexaginta tertiolorum.

De procedendo contra infamatos de biſclatia. Cap. 122.

Poteſtas, & eius Iudices poſsint ex offitio ſuo inquirere prout melius videbitur eis conuenire contra infamatos de biſclatia, & illos qui ludunt, & mutuant ad ludum biſclatiarum, & illos qui tenent ludum, & illos qui faciunt furta, & recipiunt, & rapinas committunt, & eos compellere modis omnibus, tam cautiones extorquendo ab eis, quàm etiam expellendo eos de ciuitate Mediolani, quàm etiam eos in confinibus ponendo, prout eis videbitur expedire vt prædicta ceſſent, & quòd de prædictis Poteſtas teneatur inquirere, & condemnare vt ſupra.

De Eodem. Cap. 123.

Poteſtas, & eius Iudices teneantur, & debeant infra quindecim dies poſt inchoatum Offitium biſclatiarum abſoluere vel condemnare ſub pœna qualibet vice Domino Poteſtati libris centum tertiolorum, & cuilibet Iudici libris vigintiquinque tertiolorum.

De pœna euntis de nocte ſine lumine, & cum armis. Cap. 124.

Nullus vadat cum armis cum lumine, vel ſine armis ſine lumine, nec etiam cum armis cum lumine poſt tertium ſonum campanæ vſque ad campanam diei, & qui contrafecerit, ſi habuerit arma, amittat arma, & condemnetur in ſoldis quadraginta tertiolorum, & ſi non habue-

habuerit arma, condemnetur in ſoldis viginti tertiolorum. Et ſi fugerit, & non permiſerit ſe circari, & ſcribi, comdemnetur in libris quinque tertiolorum. Quas pœnas, ſi contingerit aliquam per miſerabilem perſonam, vel pauperrimam in prędictis, vel aliquorum prædictorum incurrere, poſsit Poteſtas vel eius Vicarius minorare, & etiam ſi ei videbitur aliquid modicū in zeppo poni facere, & vlterius non procedere. Eodem modo poſsit ipſe Dominus Poteſtas, ſeu eius Vicarius minorare pœnas, vel facere aliquid poni in zeppo, vt ſupra, in miſerabilibus, ſeu pauperibus perſonis incidentibus in Statuto de biſclatijs, & in alijs perſonis de modico ludentibus, vel ſuper ludo ſtantibus.

Quòd nullus vadat ad ſonandum de nocte cum uiola, uel lauto. Cap. 125.

NVllus vadat poſt tertium ſonum Campanę, uſq; ad Campanam diei, cum lumine, vel ſine lumine, cum aliqua viola, vel lauto, vel alio inſtrumento ad ſonandum, & qui repertus fuerit contrafeciſſe, condemnetur in ſoldis centum tertiolorum.

Quòd requiſitus dicat nomen, & cognomen ſuum. Cap. 126.

QVilibet requiſitus à Domino Poteſtate, vel ab aliquo eius Iudice, vel Collaterali, vel ab aliquo Magiſtratu, ſuum nomen, & cognomen dicere teneatur, & debeat dicere ſtatim nomen ſuum, cum ſuo cognomine, & qui contrafecerit, vel nomen, vel cognomen ſibi mutauerit condemnetur in libris decem tertiolorum, & minus arbitrio Poteſtatis.

De pœna portantis arma uetita per Ciuitatem. Cap. 127.

NVllus debeat portare arma offenſibilia, nec deffenſibilia in Broleto nouo Communis Mediolani, nec infra confinia Broleti noui Communis Mediolani, nec per Ciuitatem, nec ſuburbia Mediolani. & qui contrafecerit, Si inuentus fuerit in Broleto, vel in confinibus Broleti condemnetur in libris vigintiquinq; tertiolorum, & ſi alibi per Ciuitatem, vel ſuburbia inuentus fuerit condemnetur in ſoldis viginti tertiolorum, & amittat arma. Saluo, quòd prædicta non habeant locum in illis, qui uenerint de foris ad Ciuitatem, uſq; quo fuerint ad hoſpitia ſua, uel exierint domum ſuam, uel hoſpitium in cauſa eundi foris, & hoſpites teneantur denunciare hoſpitibus ſuis, ut arma deponant, alioquin ipſi hoſpites ſubſtineant illam pęnam, & condemnationem, & conſeruent foraſterios indemnes, & quòd Poteſtas non poſsit dare licentiam alicui contra prædicta.

De

De pœna portantis ferrum fraudoloſum. Cap. 128.

ALiquis Ciuitatis Mediolani, vel comitatus, vel aliunde, non audeat nec debeat portare in Ciuitate Mediolani, ſuburbijs, nec in comitatu ferrum fraudoloſum, ſcilicet ſtochum, ſeu miſericordiam, ſeu aliud ferrum ſtrictum, & acutum ſimile ſtocho, & miſericordiæ, & qui contrafecerit, perdat ſtochum & aliud ferrum fraudoloſum, & condemnetur in libris decem tertiolorum qualibet vice, nulla deffenſione admiſſa, & ſi fuerit in Domo Poteſtatis, vel in Broleto, duplicetur pœna, Saluis alijs pœnis impoſitis contra portantes arma vetita.

De pœna ſtipendiarii mutantis nomen, vel cognomen. Cap. 129.

QVilibet Stipendiarius pedeſter exiſtens, vel qui de cętero erit ad ſtipendium Domini, vel Communis Mediolani, qui reſpõdebit ſub alieno nomine, quàm ſuo proprio nomine & cognomine, & nomine Patris in moſtris fiendis per Officialem præfatę Dominationis, vel Communis Mediolani, de facto, & ſine aliqua condemnatione cõponat qualibet vice Communis Mediolani libris decem tertiolorum, & plus, & minus inſpecta qualitate facti, & perſonarum.

De pœna facientis ſocietatem, iuramentum, riſſam, vel ligam improbam. Cap. 130.

NVlla perſona, vel vniuerſitas cuiuſcunq; condictionis exiſtat præſumat facere ſocietatem, nec iuramentum rei improbę, riſſam, vel ligã improbam, vel arma imponere in Ciuitate, vel comitatu Mediolani, niſi pro taxando contratas comitatus Mediolani, & reſiſtendo inimicis Communis Mediolani, & malefactoribus, & ſi quis contrafecerit, condemnetur, ſi fuerit actor in libris quingentis tertiolorum. Si verò non fuerit actor in libris centum tertiolorum, pro quolibet eorum, & minus arbitrio Domini Poteſtatis inſpecta qualitate facti, & perſonarum, & de prędictis teneatur inquirere, & condemnare ex Officio.

De pœna attemptantis, vel procurantis contra iuriſdictiones, honores, & iura Communis Mediolani. Cap. 131.

NVlla perſona, nullaq; communitas, nec vniuerſitas, ſeu terra cuiuſcunq; ſtatus, dignitatis, vel condictionis exiſtat, audeat, nec præſumat directè, nec per indirectum, publicè nec priuatim, nec aliquo modo attemptare, nec procurare, quòd aliqua communitas, vel vniuerſitas comitatus, d. ſtrictus, diocœſis, vel iuriſdictionis Mediolani, aut in cuius poſſeſsionem, ſeu quaſi iuriſdictionis, vel honoris ſit, vel

fuerit

fuerit Cómune Mediolani exeat, nec eximatur, nec ſubtrahatur à ſubiectione iuriſdictione Dominio, nec honore Domini, nec Cómunis Mediolani, nec quòd ſibi, aut alij ſubpónatur ipſa communitas, vniuerſitas, ſeu Terra, quàm Domino, vel Communi Mediolani, nec conſiterere, nec pronunciare eam eſſe exemptam à ſubiectione iuriſdictione Dominio, nec honore Domini, nec Cómunis Mediolani, nec alij quàm Domino, & Communi Mediolani eſſe ſuppoſitam, nec ſe ſupponere iuriſdictioni męri, & miſti Imperij, alicuius Ducis, Principis, Baronis, Communitatis, nec vniuerſitatis nec alterius perſonę cuiuſcunq; ſtatus, condictionis, vel dignitatis exiſtat, quàm Domino, vel Communi Mediolani, nec ab aliquo ex prædictis impetrare, nec recognoſcere iuriſdictionem, vel cohertionem hominum, niſi à præfato Domino, vel Cómune Mediolani, nec eis impetratis vti, poſtquam per citationem, vel cridam facta fuerit monitio. quod eis iuriſdictionibus, & cohertionibus non vtatur per ſe, nec per interpoſitam perſonam. & ſi quis contrafecerit attentando, vel procurando, ſupponendo, impetrando, vel ex quo fuerit prohibitum vtendo, non valeat, nec teneat. Sed quidquid fuerit contrafactum nullius ſit valoris, & momenti, & vlterius bona contrafacientis Communi Mediolani, publicentur, & publicata eſſe intelligantur ipſo facto, tanquam patriæ ſuę proditoris, nec alicui ſuccedere poſsit. Sed omnes ſucceſsiones, quæ interim poſt commiſſum crimen ad ipſum peruenire deberent, perueniant in Commune Mediolani, & tam ipſi, quàm eorum deſcendentes hęredes, ſint perpetuo extra protectionem, & deffenſionem Domini, & Communis Mediolani, nec audiantur in Ciuilibus, nec Criminalibus vllo tempore, & conſulentes, vel pronunciantes contra prædicta, vel aliquod prędictorũ condemnentur in libris quingentis tertiolorum.

De pœna damnati de hæreſi. *Cap. 132.*

Damnati de hęreſi poſsint corporaliter puniri pęnis, tam Legibus, quàm Canonibus compręhenſis.

De inuitamentis. *Cap. 133.*

Aliqua perſona cuiuſcunq; cõdictionis exiſtat, non audeat, nec præſumat facere aliquod inuitamentum gentium, ſeu hominum armatorum in Ciuitate, vel comitatu Mediolani, nec gentes, ſeu homines armatos congregare in aliqua parte Ciuitatis, vel Comitatus Mediolani, pro aliqua diſcordia, guerra, contentione, vel lite, quam haberent, vel habere ſperarenr, cum aliqua perſona, Collegio, vel vniuerſitate Ciuitatis, vel Comitatus Mediolani, neq; aliũde, nec aliqna alia de cauſa, vel occaſione, & quod aliqua perſona Collegium, vel vniuerſitas non debeat ire, nec ſtare, nec eſſe ad aliquod inuitamentum, cum armis, nec ſine armis, ad poſtulationem, vel requiſitionem alicuius, nec proprio motu ſuo, pro aliqua contentione, quæſtione, lite, vel controuerſia, ſeu guerra, vel diſcordia, quæ eſſet, vel eſſe poſſet, ſeu ſperaretur eſſe inter aliquos

ſingulares, ſeu cõmunia, vel vniuerſitates, Ciuitatis, vel Comitatus Mediolani, vel aliunde, in aliqua parte Ciuitatis, vel Comitatus Mediolani, nec in aliqua alia parte extra Comititum Mediolani, ſine expreſſo mandato, & voluntate, ſeu publica, & manifeſta præconizatione facta per præcones Communis Mediolani ex parte Domini Poteſtatis Mediolani, & quòd aliqua perſona, Collegium, Vicinantia, Burgus, locus, Villa, vel caſsina, nec aliqua alia vniuerſitas non debeat currere, nec ire cum armis, ſeu aliquo genere armorum ad aliquam riſſam, miſculantiam, vel rumorem, quæ fierent, vel ſperarentur poſſe fieri in aliqua parte, Ciuitatis, vel Comitatus Mediolani, aliqua ex prædictis de cauſis, & qui contra prædicta, vel aliquod prædictorum fecerit, puniatur & condemnetur arbitrio Poteſtatis, inſpecta qualitate facti, & perſonarum, & quòd intelligatur, præſumatur, & habeatur pro plena, & integra probatione quantum ad prædictas pœnas Imponendas, & exigendas, ſi probetur per duos teſtes, vel vocem, & famam cum vno teſte, aliquem vel aliquos feciſſe contra prædicta, vel aliquod prædictorum, & quòd in prædictis, & pro prædictis, & eorum occaſione, Dominus Poteſtas, & eius Iudices, & quilibet eorum habeant merum, & liberum arbitrium inquirendi cognoſcendi, & puniendi quemlibet cõtrafacientem ſummarie, & extra ordinem, & ſine datione libelli, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & quolibet die feriato, & non feriato, cauſis collocatis, vel non, ad eorum & cuiuſlibet eorum liberam voluntatem, nullo Statuto, conſilio vel reformatione in contrarium facto non obſtante. Et quicunque fuerit condemnatus pro prædictis, vel ab aliquo prædictorum, teneatur & debeat ſoluere condemnationem de eo factam in pecunia numerata, & ſine aliqua ſpe alicuius compenſationis, vel remiſsionis, & quòd non fiat aliqua ratio, in Ciuilibus, nec Criminalibus, nec eius petitio, vel deffenſio admittatur alicuius qui fuerit condemnatus pro prædictis, vel eorum occaſione, donec integraliter ſoluerit in pecunia numerata, condemnationem de eo factam, & quòd ſi aliquis condemnatus pro prædictis, vel eorum occaſione, peruenerit in Fortiam Communis Mediolani, de carceribus non debeat relaxari donec ſoluerit in pecunia numerata, vt ſupra dictum eſt, & quòd quilibet poſsit pro quamlibet perſonam, contra prædicta facientem accuſare, & denunciare, & quòd eius accuſationi, & denuntiationi plena fides adhibeatur, ſi probabitur per duos teſtes, vel per vocem, & famam, cum vno teſte fidedigno aliquem vel aliquos contra predicta, vel aliquod prædictorum feciſſe.

De eodem. *Cap. 134.*

SI de cætero in aliqua Vicinantia, Ciuitatis Mediolani, vel Burgorũ coniunctorum Ciuitati Mediolani, ſeu in aliquo Burgo, caſtro, villa, loco, caſsina, vel Molandino, Comitatus Mediolani, fieret aliquod exemblamentum, ſeu congregatio hominum armatorum pro aliqua contẽtione, diſcordia, vel guerra, ſeu riſſa, vel miſclantia quæ eſſet, vel ſperaretur in aliqua parte Ciuitatis, vel Comitatus Mediolani aliqua de cauſa, vel occaſione, ſine præcepto, & licentia Domini Poteſtatis Mediolani, quòd Conſules, Anziani, & Offitiales ipſius Vicinantiæ, Burgi, caſtri, loci, caſsinæ, vel Mollandini, teneantur, & debeant dicere, & notificare Do-

re Domino Poteſtati, ſeu Iudici ſuo prima die vel ſequenti ſi fuerit in Ciuitate, vel infra milliaria decem prope Ciuitatem, & tertia die ſi fuerit a uiginti milliaribus ſupra quarta die, de quo ipſa congregatio fuerit facta, in qua notificatione contineatur, vbi, & in qua parte facta fuerit ipſa congregatio, & qui ſeu de quibus locis ſunt illi, qui exeunt ad ipſam congregationem, & etiam quilibet Conſules, & antiani, & Offitiales, cuiuſlibet Burgi, loci, caſtri, caſſinæ, & Molandini, de quo iuerint de vicinis ſuis armatis ad ipſam congregationem, ſeu exemblamentum, teneantur denuntiare, & manifeſtare infra primam, ſecundam, vel tertiam, aut quartam diem, ex quo iuerint ad ipſam cõgregationem, coram Domino Poteſtate, vel ſuo Vicario, aut Iudice Maleficiorum. Et ſi contrafactum fuerit, condemnentur contrafacientes, arbitrio Poteſtatis, inſpecta qualitate perſonarum, & facti.

De non currendo, tempore rumoris, ad domum alicuius potentis. *Cap. 135.*

NVllus præſumat ire, ſeu currere cum armis, vel ſine armis ad domũ alicuius potentis, nec ad locum in quo eſt ille potens, tempore, vel occaſione alicuius rumoris, & ſi quis ſuppoſitus contrafecerit, ſiue iuerit equeſter, ſiue pedeſter, condemnetur arbitrio Poteſtatis, inſpecta qualitate perſonæ & facti: ſi vero aliquis foraſterius curreret ſeu iuerit tempore rumoris, vel tumultus ad domum alicuius potentis, amputetur ei pes. & dominus poteſtas teneatur, & debeat de prædictis inquirere, punire, & condemnare ex officio.

Quòd foraſterij, non intrent in Domos hominum. *Cap. 136.*

NVllus Stipendiarius Communis Mediolani, nec aliquis alius foraſterius audeat, & præſumat intrare, nec ſi intraſſet, permanere in domum aliquam alicuius Ciuis Mediolani, nec alicuius Monaſterij, Hoſpitalis, nec Eccleſiæ, contra voluntatem illius, vel illorum, cuius eſſet illa domus, & ſi quis contrafecerit, puniatur & condemnetur in libris quinquaginta tertiolorum, & quilibet qui intraſſet aliquam domum, vel teneret contra voluntatem cuius eſſet domus, vel contra voluntatem illius, qui regeret Hoſpitale, Monaſterium, vel eccleſiam, teneatur eam ſpatiare infra tertiam diem, ſubprædicta pęna, & vltra perdant arma, & equos, quos & quæ habent, & poſſint offendi in auere, & perſona impune, & debeant caſſari a ſtipendio Communis Mediolani, & pro caſſo, & caſsis habeantur.

De violentijs præteritis. *Cap. 137.*

OMnes, & ſinguli, cuiuſcunque conditionis, dignitatis, vel ſtatus exiſtant, & quęcunque Collegia, & Vniuerſitates, qui vel quæ occupaſſent, vel turbaſſent, vel inuaſiſſent, & occupatas, & turbatas, vel inuaſas

uaſas detinuerint, ab anno curſo milleſimo trecenteſimo vigeſimoſecundo, vſq; ad menſem Iunij, anni curſi milleſimo trecenteſimo quinquageſimoprimo, poſſeſsionem, vel quaſi alicuius rei, vel iuris, vel violentiam commiſiſſent qualitercunq; in aliqua re, vel iure alicuius ſecularis, vel eccleſiaſticæ perſonę Collegij Communis, vel vniuerſitatis, teneantur, & debeant infra decem dies à die requiſitionis, de eo fiendę pro parte, vel ex parte Domini Poteſtatis, vel alicuius iuſdicentis, qui per tempora fuerit, poſſeſsionem, vel quaſi illius rei, vel iuris, & ipſas res, & iura libere, dimittere, & relaxare, in manibus Domini Poteſtatis, ſeu iuſdicentis, dimittentes, & reſtituentes poſſeſsionẽ, vel quaſi dictarum rerum, & iurium, vtſupra, ſint immunes ab omni pœna: ipſeq; Poteſtas, ſeu Iudices, infra tertiam diem teneatur, & debeat poſſeſsionem, vel quaſi dictarum rerum, & iurium tradere, vel quaſi tradere, dimittere, & reſtituere ſpoliato, vel vim paſſo. Saluo iure ꝓprietatis occupatori, vel inuaſori dictæ rei vel iuris, omni appellatione, & querela, de prædictis omiſſa, & reiecta.

De pœna committentis, vel committi facientis ſpoliationem in re mobili. Cap. 138.

SI qua perſona, Collegium, vel vniuerſitas cuiuſcunq; ſtatus, dignitatis, vel conditionis exiſtat amodo ſpoliauerit, vel ſpoliari fecerit aliquem, vel aliquam ſingularem perſonam, eccleſiaſticham, vel ſecularem, Commune, Collegium, vel vniuerſitatem, de aliqua eius poſſeſsione, vel quaſi rei immobilis, vel iuris inhærentis alicui rei immobili, vel de fructibus decimæ, vel de iure decimationis, vel de alia quacunq; re immobili, puniatur & condemnetur in libris quingentis tertiolorum, pro quolibet eorum, & minus, arbitrio Iuſdicentis ſecundum qualitatem delicti, & perſonæ delinquentis. Et nihilominus teneatur, ſeu teneantur reſtituere poſſeſsionem, ſeu quaſi cum fructibus ſpoliato. Et inſuper condemnetur, quòd in futurũ non debeat ipſum ſpoliare, compellatur ſuper hoc præſtare ſatiſdationem per omnia iuris remedia, & vltra prædicta relegetur, ſi videbitur Iuſdicenti, inſpecta qualitate perſonarum, & facti, & eo caſu quo videbitur Iuſdicenti ipſum ſpoliantem, ſeu ſpoliari facientem eſſe relegandum, tunc relegetur longe à Ciuitate Mediolani, per milliaria centum, vel minus, arbitrio Iuſdicentis, vbi ſtet per quinquennium, vel minus arbitrio Iuſdicentis, Inſpecta qualitate perſonarum, & facti, vtſupra, dum in caſu relegationis, relegetur extra Comitatum Mediolani, & cogatur ſatiſdare, de libris mille tertiolorum, cum bonis fideiuſſoribus Mediolani de parendo mandatis dicti Iuſdicentis, & ſeruandis confinibus.

De vi moleſtatiua, turbatiua, vel inquietatiua poſſeſsionis. Cap. 139.

SI aliqua vniuerſitas, Collegium, vel perſona cuiuſcunq; ſtatus, dignitatis, vel conditionis exiſtat ammodo moleſtauerit, vel turbauerit, vel inquietauerit, uel moleſtari, uel turbari, ſeu inquietari fecerit aliquem, uel aliquam

quam perſonam eccleſiaſticã, ſeu ſecularem, Collegium, uel uniuerſitatem in aliqua eius poſſeſsione, uel quaſi rei immobilis, nec iuris inhęrentis alicui rei immobili, vel fructibus decimæ, vel iure decimationis, vel in quacunq; re im mobili puniatur, & cõdemnetur in libris trecentis tertiolorum, pro quolibet eorum, & minus arbitrio Iuſdicentis ſecundum qualitatem delicti, & perſonæ delinquentis, & nihilominus teneatur, & debeat dimittere moleſtatum, inquietatum, vel turbatum in pacifica eius poſſeſsione, vel quaſi, & inſuper condemnetur, quòd in futurum non debeat ipſum moleſtare, inquietare, nec turbare, ſuper hoc compellatur præſtare ſatiſdationẽ, per omnia iuris remedia, & vltra prædicta relegetur, ſi videbitur Iuſdicenti, inſpecta qualitate perſonarum, & facti, & eo caſu quo videbitur Iuſdicenti ipſum moleſtantem, inquietantem, vel turbantem, vel fieri facientem eſſe relegandum, tunc relegetur longe à Ciuitate Mediolani, per milliaria quinquaginta, vel minus arbitrio Iuſdicentis, vbi ſtet per Triennium vel minus arbitrio Iuſdicentis, inſpecta qualitate, vtſupra, & cogatur ſatiſdare de libris quingentis tertiolorum. Cum bonis fideiuſſoribus Mediolani, de parendis mandatis Iuſdicentis, & ſeruandis confinibus.

De contractibus ſuper rebus inuaſis. *Cap. 140.*

OMnes contractus, vel quaſi cuiuſcunq; maneriei exiſtant facti ſuper rebus in quibus ſit violentia, vel inuaſio commiſſa, vel earum occaſione ab anno M C C C X X I I. citra vſq; ad kalendas menſis Iulij, anni curſi M C C C L I. Ipſo iure ſint nulli, & pro nullis, & caſsis habeãtur, & teneantur, quantum eſt in præiudicium ſpoliati, quo ad recuperandũ poſſeſsionem, ſeu quaſi eo, qui datum haberent, vel cauſam nihilominus regreſſum habentem contra datorem ſuum.

Quòd in uiolentiis agnati teneantur, pro agnatis non ſuppoſitis. *Cap. 141.*

SI contingerit aliquem non ſuppoſitum Iuriſdictioni Cõmunis Mediolani, vel qui ipſam iuriſdictionem declinaret in futurum committere, inquietationem, moleſtationem, inuaſionem, occupationem, turbationem, vel violentiam, in aliqua re immobili, vel iure, quod Fratres, Nepotes, Patrem, vel alij agnati vſq; ad ſeptimum gradum ſecundum Iura Ciuilia computandum, teneantur ad prædictam reſtitutionem, & diuiſiones poſſeſsionis cum fructibus. Si ſpoliatio interceſſerit, & ſiue interceſſerit, ſiue non, ad ipſum moleſtandum, in futurum, & à qnalibet moleſtatione per eum fienda releuaudnm. Et nihilominus prædicti nõ ſubiecti, vel qui declinant ipſam iuriſdictionem, qui committerent prædicta, vel aliquid prædictorum, ſint exempti ab omni protectione, deffenſione, beneficio, auxilio, & à Statutis prouiſionibus, &

refor-

reformationibus, & conſuetudinibus Communis Mediolani, & nihilominus ſpoliati reſtituantur, & reducantur in poſſeſsione omnium rerum ſpoliatarũ, & qui turbati, vel moleſtati, ſeu inquietati fuerint, pacifice manuteneantur in poſſeſsione rerum, in quarum poſſeſsione fuerint turbati, inquietati, vel moleſtati.

De violentijs notificandis, per Antianos, Parochiarum, Rectores, Conſules, Officiales, et communia terrarum. Cap. 142.

ANziani Parochiarum Mediolani, Rectores, Conſules, Officiales, & Communia Burgorum, Locorum, Caſtrorum, Caſsinarum, Molandinorum, Cõmunitatum Mediolani, teneantur & debeant infra octo dies, à die violentiæ commiſſæ, notificare dicto Domino Poteſtati, vel eius Iudici ad Maleficia, omnes violentias, occupationes, inuaſiones, moleſtationes, & turbationes factas, & quæ amodo fierent in ipſis Parochijs, Burgis, Locis, Caſsinis, & Caſtris, & Molandinis, ſub pœna, & banno, pro quolibet Antiano librarum quinquaginta tertiolorum, & quilibet Conſuli, Rectori, & Officiali, cuiuſlibet Burgi librarũ quinquaginta tertiolorum, & Loci Caſtri, & Caſsinę, & Molendini, librarum viginti quinque tertiolorum, qualibet vice de ſuo proprio auere. & Communi Burgi, librarum centum tertiolorum, & Loci, Caſtri, & Molandini, librarũ quinquaginta tertiolorum, qualibet vice. Et ſi in prædictis fuerint negligentes dicti Antiani, Conſules, & Officiales, & Communia, quòd dictus Dominus Poteſtas, & eius Iudices ad Maleficia, & quiſq; eorum, poſsint, teneantur, & debeant ſuo Officio, contra eos, & ea inquirere, & condemnare, & punire, vt ſupra, & Dominus Poteſtas Mediolani præſens, & futurus, teneatur facere fieri cridam de prædictis in Broleto nouo Communis Mediolani, & per ciuitatem in locis conſuetis, videlicet, præſens infra octo dies à publicatione præſentium, & futuri Statutorum, infra octo dies ab introitu ſui regiminis.

Quòd calumniatus de violentia, detineatur quouſque ſatiſdederit. Cap. 143.

INquiſitione formata, ſeu accuſa, vel notificatione data, de prædictis, vel aliquo prædictorum, Dominus Poteſtas & eius Iudices ad Maleficia, & quicunque eorum teneantur Calumniatos de violentia, capere, & perſonaliter retinere quouſque præſtiterint bonam, & idoneam ſatiſdationem, cum bonis fideiuſſoribus, qui non ſint de magnatibus Mediolani, vel parendo mandatis dicti Domini Poteſtatis, & eius Iudicis, & de reſtituendo, & ſaluando res in quibus commiſerit violentiam, & totum id in quo condemnarentur ſuper ipſa Inquiſitione, accuſa, vel notificatione.

De

Quòd in Crimine ſpoliationis, poſſeſsionis, inquietationis, vel turbationis procedatur ſummarie. Cap. 144.

IN Crimine ſpoliationis, poſſeſsionis, vel quaſi, vel moleſtationis, inquietationis, vel turbationis, & in Crimine eius, qui fecit, vel fieri fecerit prædicta, vel aliquid prædictorum, Dominus Poteſtas & eius Iudices Maleficiorum, & quilibet eorum, omni exceptione, niſi de bannito Maleficij remota. Dum tamen inquiſitio habeat debitam formam, per reſpectum ad locum, & tempus, & declarationem res in qua dicitur commiſſum eſſe delictum, poſsit, teneatur, & debeat ex Officio ſuo ſummarie, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, omni iuris, & Statutorum ſolemnitate omiſſa, de prædictis & quolibet prædictorum, poſtquam eis vel alicui eorum notificatum fuerit, inquirere & inquiſitionem facere, & ſuper ea procedere, condemnare, & pronuntiare, infra menſes duos poſt publicationem Proceſſus, ſub pęna librarum quinquaginta tertiolorum Poteſtati, & libras centum iuſdicenti, & totiens quotiens prædicta nō ſeruauerit, & executioni non man dauerit. Et de prædicta ſpoliatione, moleſtatione, inquietatione, & turbatione, & quolibet prædictorum credatur ſacramento ſpoliati, vel moleſtati, inquietati, vel turbati, cum vno teſte idoneo, & fide digno, vel cum probatione, de voce, & fama.

IDem in omnibus, & per omnia locum habeant, ſi data fuerit Accuſa.

Quòd communia teneantur ſoluere fictum, pro ſediminibus, & terris, quæ propter potentiam alicuius non laborentur, vel non habitarentur. Cap. 145.

SI propter expreſſam, vel tacitam conuentionem alicuius Burgi, vel loci, vel propter nimiam potentiam, aut malitiam alicuius, terra, ſeu ſedimen alicuius ſingularis perſonæ eccleſiaſticæ, vel ſęcularis, Collegij, conuentus, vel vniuerſitatis irent guaſta, vel non permitterentur laborari, vel habitari, ſeu non laborentur, vel non habitarentur, quòd Communia Burgorum, & Locorum, Caſsinarum, & Molandinorum, nobilium, & vicinorum, in quorum Burgis locis, & eorum Territorijs fuerint ſedimiam, ſeu terræ, quæ irent guaſta, ſeu guaſtæ, vel non permitterentur laborari, vel habitari, vtſupra, teneantur ad ſoluendum fictum illorum ſediminū, & terrarum tantum quantū illa terra, & ſedimina conſueuerant, ſeu poterant affictari, & de prædictis ſtetur, & ſtari debeat ſacramēto illius, cuius illa ſedimina, & terræ eſſent. cum vno teſte idoneo & fidedigno, vel cum probatione, de voce, & fama, & de prædictis Dominus Poteſtas, & eius Iudices ad Maleficia, & quiſq; eorum teneantur, & debeant ex Officio ſuo inquirere, punire, & condemnare, ſummarie, & ſine ſtrepitu, & figura Iudicij, & datione libelli, nō obſtantibus cauſis collocatis, nec collocandis, vel q̄ ille, cuius erit illa terra, vel illud ſedimen guaſtum, ſeu non permitterentur laborari, ſeu habitari non fuerit ad exercitus, vel quòd frodra, ſeu taleas non ſoluerit.

De

De Aduocato, & Procuratore dando deponenti quærimoniam in violentiis. Cap. 146.

SI quis depoſuerit quærimoniam, de aliqua occupatione, vel inuaſione, vel turbatione, vel quaſi alicuius rei ſibi factę, & dixerit ſe non poſſe habere Aduocatum, vel Procuratorem, quòd Dominus Poteſtas, & eius Iudices teneantur, & debeant eidem dare vnum, vel plures Aduocatum, ſeu Aduocatos, & Procuratores vnum, vel plures,& modis omnibus eos compellere. Cum competenti ſalario ad prędictam Aduocationem,& Procurationem faciendam, præſtito ſacramento, per ipſum Aduocatum, ſeu Aduocatos, & Procuratores de ipſa Aduocatione, & Procuratione bona fide, & fideliter faciendis.

De pœna facientis iniuriam, dicto, facto, vel ſcripto. Cap. 147.

QVicunque alicui perſonę iniuriam fecerit,dicto, facto,vel ſcripto, puniatur arbitrio Iuſdicentis, ſecundum qualitatem iniuriæ, & perſonę iniuriantis, ac iniuriatæ, & loci, & temporis,in quibus illata eſſet iniuria, & de prædictis Poteſtas, & Iudices eius ad Maleficia deputati,& quilibet alius iuſdicens in Ciuitate Mediolani, habeant arbitrium puniendi, & condemnandi ſummarie, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & de prædictis ſtetur ſacramento iniuriati, cum vno teſte idoneo, & fidedigno.

Quòd Statuta edita, ſuper violentijs executioni mandentur. Cap. 148.

PRædicta, & quodlibet prædictorũ ędita,ſuper violentijs executioni mandentur, vtſupra, non obſtantibus allegationibus, ſeu exceptionibus fodiorum, vel tallearum, vel exercitus, vel bãni, ſeu contumacię Ciuilis.

In quos debeat peruenire condemnatio, de violentia. Cap. 149.

MEdietas omnium pœnarum imponendarum, occaſione prædictarũ violentiarum perueniat, & peruenire debeat in offenſum, ſeu eius hęredis, & alia in Communi Mediolani.

De

De confirmatione Prouiſionum factarum, ſub Buletis, et Stipendiariis fugientibus. *Cap. 150.*

PRouiſiones factæ ſuper Bulletis, & ſuper Stipendiarijs fugientibus ad voluntatem Domini, in ſuo ſtatu permaneant.

De ratificatione Prouiſionum factarum, contra tractantes, contra Statum Domini. *Cap. 151.*

PRouiſiones, & Statuta Communis Mediolani, facta MCCCXXX. & ab inde citra, contra tractantes, vel procurantes contra Statum præſentem, vel mittentes, vel recipientes litteras à rebellibus, vel ad rebelles in ſuo Statu, ad voluntatem Magnifici Domini noſtri permaneant.

RVBRICA GENERALIS
Statutorum Extraordinariorum Maleficiorum.

Quando initium regiminis Poteſtatis, & cuiuſlibet exercentis iuriſdictionem intelligatur incipere. *Cap. 152.*

INitium regiminis Poteſtatis, intelligatur de ſex menſibus, in ſex menſes, Si contingat vltra ſex menſes regimen prorogari.
Idem ſit in quocunque exercente Iuriſdictionem.

De non perſequentibus accuſam, ſeu denunciationem. *Cap. 153.*

SI in vna accuſa, ſeu denunciatione fuerint plures accuſati, ſeu denunciati cenſeatur quo ad Statutum de remiſsione accuſæ, ſeu denunciationis tantum vna accuſa, ſeu denunciatio.

IDem ſit ſi in vna accuſa, ſeu denunciatione fuerint plures accuſatores, ſeu denunciatores, quòd cenſeatur eſſe tantum vna accuſa, ſeu denunciatio, quo ad remiſsionem, vt ſupra.

IN illis Maleficijs, in quibus non poteſt fieri condemnatio, vltra libras quinquaginta tertiolorum Communi Mediolani applicanda, non poſsit vlterius per Officium procedi, ſi facta fuerit pax, vel remiſsio.

SI accuſa, ſeu denuntiatio in aliquo caſu fuerit remiſſa poſt dies decem a die requiſitionis factæ ſuper illa accuſa, ſeu denuntiatione abſque voluntate acuſati ſeu denuntiati, teneatur ipſe accuſans ſeu denuntians ſoluere expenſas ipſi accuſato ſeu denunciato, ad quam reſtitutionem compellatur ipſe accuſans ſeu denuntians, ac ſi ad eas expenſas ſententialiter foret condemnatus.

ACcuſatio ſeu denuntiatio facta de aliquo, coram aliquo Iuſdicente de crimine homicidij vel ſeachi, vel perditionis Ciuitatis vel Burgi, vel loci, vel caſtri, vel ſingularis perſonæ factæ cum Inimicis Communis Mediolani, nullo modo remitti poſsit.

De remuneratione pedis amputati, et Manus amputata. Cap. 154.

PRo remuneratione, & medicatura pedis, & manus amputati, vel amputatæ per Commune Mediolani, non ſoluatur de auere Communis Mediolani, niſi tantum tempore amputationis, & tunc demum libras tres tertiolorum, per medicatura pedis, vel manus ſoluetur, & non vltra.

De remuneratione Officialis, ſeu iugularis hominum. Cap. 155.

MEnegoldus, ſeu iugulator hominum, pro Iuſtitia habeat ſalarium à Communi Mediolani, omni anno libras centum viginti tertiolorum, pro mercede eius, quī habet facere pro Iuſtitijs, & tormentis, & caſſotis, manerijs, ſugetis, omnibus expenſis, proinde fiendis. Et quòd fiat ſolutio, de menſe, in menſem, per Caneuarium Communis Mediolani.

Quòd damnum, & iniuria commiſſum in perſona, & rebus banniti de Maleficio remaneat impunitum, & impunita. Cap. 156.

OMne damnum, iniuria, & Maleficium datum, & factum in perſona, vel rebus banniti de Maleficio, ex quo pęna mortis ingeratur, perpetuo remaneat impunitum, & impunita, & Proceſſus qui fieret, per quemcunq; rectorem, ſit ipſo iure nullus, eo excepto quòd ſi offenſio fieret illi bannito, per illum, vel illos, qui in pace, vel tregua, Sechum forent proinde Maleficiū puniatur, ac ſi in banno Maleficij offenſus non eſſet. Si verò quis fuerit bannitus de Maleficio, ex quo pęna ſanguinis citra mortem ingeratur, poſsit in rebus, & perſona citra mortem impune offendi. Si verò quis fuerit de Maleficio, ex quo pœna ſanguinis non ingeratur, poſsit in rebus, ſed non in perſona impune offendi, & prædicta non habeant locum in bannito de Maleficio, & fideiuſſoria.

De remuneratione conſignantis bannitum, vel malefactorem. Cap. 157.

(32. QVilibet bannitus de Maleficio Communis Mediolani, conſignauerit, vel cõſignari fecerit aliquem bannitum Maleficij in fortiam Communis Mediolani, de bãno exhimatur, ſi ipſe eſt bannitus ex ſimili banno, vel minori, vt erat ille, quem conſignauerit, vel conſignari fecerit. & ſi ille qui dictum bannitum conſignauerit, vel conſignari fecerit non eſſet bannitus, liceat ipſi facere exhimi vnum alium bannitum de ſimili banno, vel minori. Et ꝙ Poteſtas, vel Iudices prouiſionum teneantur tales bannitos facere exhimi de banno, & ipſo iure pro exemptis habeantur. Eodem modo exhimantur, & ipſo iure per exẽptis habeantur, de condemnatione, ſi qua condemnatio ſecuta fuerit, ob id bannum, ſeu occaſione dicti banni. Et ꝙ conſignationes, quæ fient de aliquo bannito ſcribantur, & regiſtrantur ad Officium dominorum duodecim Prouiſionum, vel ad Gubernatores Statutorum Communis Mediolani. & ſi qua remuneratio, & exemptio alicuius banniti fuerit ſubſecuta ratione dictarum conſignationum, ſimili modo ſcribatur penes dictam conſignationem, ad hoc vt appareat, ꝙ conſignans fuerit aſſecutus pręmium ex eadem conſignatione: alioquin exemptio banni, & condemnationis quæ fieret occaſione dictæ conſignationis non teneat, nec ob hoc aliquod præmium conſequatur. Quod Statutum non habeat locum in illis de la turre, nec in eorum fauorem.

De remuneratione conſignantis bannitum, vel malefactorem, qui puniatur. Cap. 158.

(32. QVilibet, ſiue ſit Ciuis, ſiue Contadinus, ſiue Foraſterius, ſiue habeat, ſiue non, ſiue ſit communitas, qui vel quæ cęperit, & conſignauerit in fortiam Cõmunis Mediolani, aliquem malefactorem, qui veniat puniendus ad mortem, habeat à Communi Mediolani, libras quinquaginta tertiolorum, & ſi non veniat puniẽdus ad mortem, Sed ad aliam pœnam ex quo amittat mẽbrum, habeat libras vigintiquinq; tertiolorũ hoc intellecto, ꝙ ſi ille, qui eum cęperit, & conſignauerit, vt ſupra, velit prædictam pecuniam, non habeat beneficium præcedentis Statuti.

De Maleficiis notificandis. Cap. 159.

(3. ANtiani cuiuſlibet Parochiæ, ea die, qua homicidium, vel ferita ſanguinolenta facta fuerit, in eorum Parochijs, vel ſequenti die, teneantur notificare ipſam feritam, ſeu homicidium coram Domino Poteſtate, vel Iudice ſuo ad Maleficia. Et hoc ſub pœna librarum quinq; tertiolorum, de ſuo proprio auere, pro ſola ferita ſanguinolenta, & libras decem tertiolorum pro ferita, ex qua moriatur homo. Item Conſules, & Officiales, cuiuſlibet Burgi, vel loci teneantur modo ſimili notificare feri-

tas ſanguinolentas, & homicidia quæ in eorum Burgis, & locis fuerint perpetrata, & hoc infra quintam diem, ſub pœna Communi Burgi, librarum decem tertiolorum, ſi fuerit commiſſum homicidium, & librarum quinque tertiolorum, ſi ferita ſanguinolenta, & communi loci librarum quinque tertiolorum, ſi fuerit commiſſum homicidium, & librarum trium tertiolorũ ſi ferita ſanguinolenta facta fuerit, ex qua non moriatur homo, & prædicta habeãt locum, Si fuerit ab ortu ſolis, vſq; ad occaſum. Et ſi prædicti Antiani, & Conſules fuerint negligentes in notificando, vtſupra, quòd Poteſtas, & eius Iudices deputati ad Maleficia, poſsint inquirere, de ipſa negligentia, contra ipſos Antianos, & Conſules, & ipſos punire, & condemnare, vtſupra. Et prædicta omnia, & ſingula in prædictis capitulis ſuperius deſcripta non habeant locũ, Si miſclantia, ferita, vel homicidium fieret inter Foraſterios.

De robarijs, & captionibus, et earum reſtitutionibus. Cap. 160.

SI qua robaria facta fuerit, vel aliquis captus, qui ſe redimerit de die, ab ortu ſolis vſq; ad occaſum, ſcilicet in comitatu Mediolani. Si quidem in valle Ticini, facta fuerit dicta robaria, vel captio Communia, Burgorum, Locorum, Caſsinarum & Molandinorum, quæ ſunt propinqua loco robarię, vel captionis, circunquaque per tria milliaria, tam nobilium, quàm vicinorum tempore dictæ robariæ, vel captionis ibi habitantium, teneantur ad reſtitutionẽ dictæ robariæ, & redemptionis tantum de robato, vel capto, vel eius habere, vel religionis perſonis, cum expenſis. Si verò alibi, quam in Valle Ticini, facta fuerit aliqua robaria, vel aliquis captus, qui ſe redimerit, teneantur Communia Burgorum, Locorum, Caſsinarum, & Molandinorum, tam Nobilium, quàm vicinorum propinqua per duo milliaria, vtſupra, ad reſtitutionẽ dictæ robariæ, & redemptionis tantum, & faciendam dictis derobatis, vel captis, ſeu hæredibus eorum. Et quòd credatur ſacramento dicti derobati, & illius, qui ſe redimerit de loco robariæ, & captionis, & de quantitate, ſeu extimatione rerum derobatarum, & redemptionis, Inſpecta qualitate rerum derobatarũ, indicijs præcedentibus arbitrio tamen Poteſtatis. Et quòd fideiuſſores conſtituti in ſatiſdationibus, quæ fient ad Cameram, teneantur ad reſtitutionem prædictam faciendam, & ſi prædicta Communia Burgorum, Locorum, Caſſinarum, & Molandinorum, nobilium, & vicinorum, vtſupra, conſignauerint malefactorem, vel malefactores infra dies triginta, poſt robariam, vel captionem factam, quòd ipſi nõ teneantur ad reſtitutionem prædictorum. Et quòd illa reſtitutio compartiatur inter Communia Burgorum, & Locorum, Caſsinarum, & Molandinorum, tam nobilium, quàm vicinorum, vtſupra, videlicet duæ partes, pro auere, & tertia pars per perſonis, ad quam reſtitutionem non teneantur Viduæ, nec Orphani, nec Miſerabiles perſonæ, nec Minores annis decem ſeptem, & inſuper Dominus Poteſtas, & eius Iudices, & quilibet eorum habeant plenum arbitrium, & omni die poſsint cognoſcere, & ſi contingerit dicta communia, vel aliquod eorum bannum recipere, occaſione prędicta

dicta banno præterito, poſsit, & debeat iudex teſtes recipere, & in cauſa procedere, & ſententiare, & condemnare, proinde, ac ſi lex foret conteſtata, non obſtante abſentia ipſorum communium, vel alicuius eorum prædictis communibus nobilium, & vicinorum, habentibus regreſſum contra robatores, & captores, & eorum receptores, & eorum rerum, & bona. Et quòd iudex Maleficiorum teneatur procedere contra malefactores, & robatores, eos banniendo, & bona ſua confiſcando, ita quòd ipſa bona perueniant in vtilitatem ipſorum communium, & ſingularum perſonarum, quæ compellerentur ad reſtitutionem robariæ, & redemptionis. & ſi Poteſtas, & eius Iudices fuerint in prædictis negligentes, condemnetur Poteſtas in libris quingentis tertiolorũ, & eius Iudices in libris tercentis tertiolorum. prædictum Statutum non vendicet ſibi locum in robarijs, nec caprionibus, quæ fierent per rebelles Communis Mediolani, congregatos in multitudine ad banderam, quibus non poſſit reſiſti per illa communia, hoc autem ſit in cognitione, & arbitrio Domini Poteſtatis, vel Iudicis, coram quo quæſtio verteretur,

De menſuratura Milliarij. Cap. 161.

BRachia tria millia ad paſſum veterem, de lignamine non maiorem, nec minorem ſed mezanum, ſignarum in lapide, qui eſt in Broleto nouo Communis Mediolani, faciunt Milliarium vnum, & debet incipi ad menſurandum in capite Burgi, vel loci, vſq; ad locum robariæ, vel captionis, & debet menſurari per illas partes, per quas poſſunt ire bones, & æqui, ſiue ſtrata, ſiue via, ſiue ſenterium ſit. Saluo, quòd per hoc Statutum non derogetur Statuto, de iure reddendo foraſterijs, in hominibus Lombardiæ. Sed in alijs perſonis extra Lombardiam ſeruetur hoc Statutum, prout iacet, & ſi quis ſcienter receptauerit illos malefactores, vel robatores, vel aliquem eorum, condemnetur in libris ducentis tertiolorum. Et nihilominus teneatur, & conueniri poſsit ad reſtitutionem rerum derobatarum, & redemptionem, quemadmodum poſſent illi robatores.

Qualiter communia teneantur, pro captis in terra ſua. Cap. 162.

CVm aliquando contingat, quòd aliqui in Burgis, locis, terris, vel Caſtellantijs Comitatus Mediolani, de nocte capiuntur, & per malefactores abducuntur, quibus poſſet aliquando reſiſti, per commune illius terræ, ſi ſuccurrerent, Statuitur, quòd Communia Burgorum, locorum, & terrarum dicti Comitatus, tam nobilium, quàm vicinorum, in quibus de nocte factę fuerunt tales captiones, teneantur, & cogi poſſunt ad reſtitutionem earũ robariarum, captionum, & redemptionum, ſi rumor taliter factus fuerit per captum, vel alium,

quod

ꝙ poſsit ipſi ſentire, & ſuccurrere, niſi malefactores fuerint in tanta quantitate, quod eis reſiſti non poſsit per illud commune, & niſi ipſi de dicta terra fecerint poſſe ſuum per volendo defendere Statutis, & ordinamentis alijs hodie ſuper his celebratis, in ſua virtute nihilominus manentibus.

De ſandalis, manutenentibus in Ticino. Cap. 163.

PEr Commune Mediolani manuteneantur, ſi expedierit, continue in Ticino, quattuor Sandili forniti, prout Domino Mediolani videbitur, pro perſecutione pizigonorum, & malefactorum, & pro tutela totius Comitatus Mediolani, Poteſtatis, & Dominorum, ſeu Cameræ.

De ſatisdatione praſtanda, & non offendendo. Cap. 164.

POteſtas, & eius Iudices ad Maleficia, & quilibet eorum omnibus iuris remedijs teneantur ad petitionem cuiuſlibet petentis, timentis, de aliquo, ne eũ offendat cogere ipſum, & ipſos, de quo vel de quibus timeret ſatiſdare. Cum bonis fideiuſſoribus, de libris quingentis tertiolorum, & plus, & minus arbitrio Iudicis, inſpecta qualitate perſonarum, & facti de non offendendo ipſum in perſona, vel rebus. Cy Alba av. 676. q.3 Clau q. ... 47 ubi plura

Quòd Statuta facta contra Mercatores fugitiuos ſeruentur, et executioni mandentur. Cap. 165.

STatuta Mercatorum Mediolani, facta contra Mercatores fugitiuos ſeruentur, & executioni mandentur, per Dominum Poteſtatem Mediolani, & eius Iudices, ac ſi in eorum perſonam eſſent condita. 32.

Quòd ſuſpenſio banni, & condemnationis habeatur, pro abolitione, & canzellatione durante tempore in contento. Cap. 166.

SVſpenſio banniti, vel condemnati, ſeu banni, vel condemnationis, tam hactenus facta, quàm in futurum facienda, habeatur pro abolitione, & canzellatione banni, & condemnationis, quo ad omnem effectum iuris, durante tempore in ſuſpenſione contento, non obſtantibus aliquibus cridis, Statutis, prouiſionibus, vel reformationibus in contrarium hactenus factis, vel in futurum fiendis. 52.

De

De bonis bannitorum Communis Mediolani, de rebellione publicandis. Cap. 167.

SI quis bannitum de rebellione Communis Mediolani, receperit & in eo præterierit, Bona eius publicentur, & in Commune Mediolani perueniant, & ipſo Iure publicata, in Commune Mediolani perueniſſe Intelligantur, Saluo iure creditorum, & deſcendentium, prout in ſtatuto de homicidio continetur: & ſi in fortiam Communis Mediolani peruenerit, capite puniatur. Rebellis vero Communis Mediolani, non bannitus, puni poſsit, & condemnari in auere, vel perſona, arbitrio Poteſtatis, inſpecta qualitate facti, & perſonæ. & ſi quis tractauerit cum talibus inobedientibus rebellibus Communis Mediolani, vel quocunque alio ſingulari Collegio, vel Vniuerſitate, Ex quo ſtatus Domini noſtri, vel Communis Mediolani turbaretur, vel turbari poſſet, vel litteras, vel nuntios, ſiue ſpidas receperit, vel mandauerit in detrimentum præfati ſtatus, puniatur in auere, vel perſona, Arbitrio Poteſtatis, inſpecta qualitate perſonarum, & facti. & in prædictis caſibus, & qualibet eorum, Dominus Poteſtas, & eius Iudices, & quilibet eorum ſuo Officio, debeant, & teneantur inquirere, & procedere per indicia, argumenta, & tormenta, & omnibus alijs modis quibus melius videbitur, & punire, & condemnare.

De ijs qui intelliguntur eſſe rebelles. Cap. 168.

REbelles Communis Mediolani, Intelligantur, Iure noſtro, illi qui aduerſantur pacifico ſtatui Domini, & Communis Mediolani.

Quòd tenentes bona bannitorum, vel rebellium reſtituant ea Communi Mediolani, cum fructibus. Cap. 169.

ILli qui tenent bona Bannitorum, vel rebellium Communis Mediolani ſine Iuſta cauſa, teneantur illa bona reſtituere Communi Mediolani, cum fructibus perceptis, & percipiendis vſque ad tempus reſtitutionis, & Relaxationis fiendæ Communi Mediolani, de ipſis bonis.

De pœna tractantes contra pacificum ſtatum Communis Mediolani. Cap. 170.

SI qua perſona Ciuitatis Mediolani & Comitatus vel aliunde, fecerit tractauerit vel procurauerit per ſe, vel per alium, cum inimicis Cōmunis Mediolani, contra pacificum, & bonum ſtatum Domini, & Communis Mediolani, Si venerit in fortiam Communis Mediolani, capite puniatur & ſi non peruenerit in fortiam Communis Mediolani, ꝙ banniatur de Maleficio, & proditione patriæ, & eius bona publicentur.

Quòd bona bannitorum perueniant in commune, Saluo iure creditorum, & deſcendentium, et cætera. Cap. 171.

Dominus Poteſtas Mediolani teneatur, & debeat dare operam cum effectu, Quòd bona omnium bannitorum Communis Mediolani, de Maleficio, quorum bona publicata ſunt per ſtatuta, vel per ſententiam in Commune Mediolani perueniant, Saluo iure creditorum, & aliorum habentium ius in ipſis bonis, & deſcendẽtium, & prout in Statuto de homicidio continetur. ſq.

De Criminibus commiſsis tempore guerræ de Modoetia Criminaliter non poſsit cognoſci. Cap. 172.

De Criminibus commiſsis à Kalendis menſis Nouembris, anni MCCCXXII. vſque ad diem vndecimam Decembris, anni MCCCXXXIIII. in quo tempore fuit guerra de Modoetia, aliquo tempore Criminaliter non cognoſcatur, nec ſuper eis procedatur, & ſi pro delicto, vel delictis illo tempore commiſsis facta foret aliqua condemnatio, bannum, vel Proceſſus habeantur pro infectis, & debeãt aboleri, & canzellari de libris, & actis Communis Mediolani, abſque aliqua pręſtatione pecuniæ, & occaſione prædictis banniti, vel condemnati habeantur pro reſtitutis in integrum ipſo iure. ſq.

De reductione multarum condemnationum, & bannorum. Cap. 173.

Quin alias ſuper reductione cõdemnationum diuerſimode prouiſum foret, ſtatuitur, ꝙ omnes condemnationes pecuniariæ nondum exactæ, quæ deberent in Commune Mediolani peruenire, in totum, vel pro parte factę, ante diem decimamſeptimam menſis Auguſti cur. MCCCXXXVIII. ſint caſſæ, & habeantur pro canzellatis, & caſsis, niſi condemnatio facta fuerit, occaſione rebellionis, furti, robariæ, homicidij, vel incendij, vel alterius Criminis, ex quo aliqua pœna ſanguinis ingeratur. ſſ.

Idem habeat locum in bannis Maleficij datis, ex cauſis quibus non ingeratur pœna ſanguinis ante prædictum tempus, exceptis bannis datis de Maleficio, & fideiuſſoria, vel de Maleficio, & fuga.

De pœna quarti appoſita, in condemnatione non exigenda. Cap. 174. ſſ.

Nulla pœna quarti appoſita, in aliqua condemnatione facta, vel quæ fieret exigi poſsit. ſſ.

Quòd condemnationes pœnales, & onera non fiant nec Imponantur niſi ad monetam paruam tertiolorum. *Cap. 175.*

ſſ NVlla condemnatio pœnalis quæ fiat ad pecuniam, nec aliud onus, fiat nec Imponatur niſi ad monetam paruam tertiolorum, & ſi contrafieret non valeat.

RVBRICA GENERALIS.

De Officio Iudicis ad bona bannitorum de rebellione, & maleficio.

Qualiter bona bannitorum debeant publicari in totum, vel in parte. *Cap. 176.*

ſſ OMnia bona bannitorum, vel qui de cetero bannientur de rebellione Communis Mediolani, vel alio Maleficio, ex quo bona banniti ſecundum formam ſtatutorum communis Mediolani publicari debeant, in toto vel in parte, perueniant in Commune Mediolani, & ipſo Iure in commune Mediolani publicata ſint, & pro publicatis habeantur videlicet in totum, ſi in totum debeant eſſe publicata ſecundum formam ipſorum ſtatutorum, & pro parte, ſi pro parte debeant eſſe publicata.

De bonis bannitorum Inquirendis, & faciendis peruenire in Commune Mediolani. *Cap. 177.*

ſſ IVdex, qui deputatus fuerit ad bona talium bannitorum, teneatur, & debeat modis omnibus, quibus melius poterit, Inquirere, & Inquiri facere bona quæ per tales bannitos tenebantur, & poſsidebantur tempore maleficij perpetrati, & facere ea bona prout publicata fuerint peruenire in Commune Mediolani.

De bonis bannitorum Manifeſtandis per Anzianos, & conſules. *Cap. 178.*

ſſ PRæterito banno, & facta condemnatione ſuper aliquo maleficio, ex quo bona in totum, vel pro parte veniunt publicanda, teneatur ipſe Iudex infra menſes duos mittere anzianos, conſulibus, & rectoribus & communibus terrarum, in quorum Parochijs, vel terris fuerint bona ipſorum bannitorum, & eos compellere ad manifeſtandum, & ad dandum in ſcriptis bona ipſorum bannitorum, & ea facere peruenire in ipſum

ipſum commune, niſi quatenus ab alio, vel ab alijs debito iure, vel modo defendantur, ſeu defendi velint. & poſsint, ita tamen, quòd facta ſemel inquiſitione prædicta in aliquo Burgo, terra, loco, & vniuerſitate, non poſsit nec debeat ipſe iudex vlterius moleſtare, agrauare, nec inquietare Antianos, Cōſules, Rectores, vel vniuerſitates prædictis ad conſignandum, nec ad dandum ipſa in ſcriptis, cum ſufficiat ſemel eſſe data in ſcriptis. Et ſi iudex prędictus reperierit, quòd aliquis prædictorum malicioſe defecerit, in dando in ſcriptis, & manifeſtando ipſa bona, poſsit & debeat condemnare, & punire conſules, Antianos, & Officiales, Qui in hoc deffecerit, vt ſupra, in libris vigintiquinq; tertiolorum, pro quolibet ipſorum.

Quòd communia, & vniuerſitatis, Antiani, Conſules, & Officiales, non grauentur expenſis, occaſione Officij dicti Iudicis. Cap. 179.

Communia Burgorum, locorum, & aliarum vniuerſitatum, Antiani, Couſules, Rectores, ſeu Officiales, & homines eorundem, non grauentur, nec grauari poſsint, nec debeant aliquibus expenſis, per Notarios, ſeu Officiales, vel ſeruitores, vel aliquos alios occaſione bonorum ſupraſcriptorũ bannitorum, vltra formam Ordinamentorum Cōis Mediolani, & ſi quis ab eis, vel ab aliquo eorũ aliquid vltra prędictam formam petierit, exegerit, vel receperit, per ſe, vel ſubmiſſa perſona directè, vel per indirectum, puniatur & condemnetur, vt trabutator ſecundum formam Statutorum, & ordinamentorum Communis Mediolani. //

De remuneratione, quæ fieri debet Notario ſeruitori occaſione Officij dicti Iudicis. Cap. 180.

Solutiones fiant, ſeu fieri poſsint, videlicet, Seruitori dicti Officij, qui iuerit occaſione dicti Officij, dicti Iudicis, ſecundum taſſationẽ ordinatam in debitis priuatorum, Notarijs verò dicti Officij, pro datione in ſcriptis, videlicet, pro qualibet Impagina eius, quod dabitur in ſcriptis ſoldos duos tertiolorum. Et pro illo pretio, ſeu ſolutione teneantur ſcribere comparitionem, & præſentationem, & de ipſa copiam dare ſupraſcriptam, ipſi comparenti, vel alij pro eo ipſo die, vel ſequenti proxima, ſi fuerit poſtulatum, ſub pęna librarum decem tertiolorum. //

De bonis bannitorum regiſtrandis in Libro maſtro, et ponendis ad Cameram. Cap. 181.

AD hoc ne fraus poſsit committi in bonis talium bannitorum, teneantur, & debeant Notarij dicti Iudicis ipſa bona ponere in vno Libro maſtro, & exemplum ipſius libri mittere ſupraſcriptum Officio Dominorum //.

H 2 ſex

ſex ad Cameram Communis Mediolani, ad hoc, vt ratio eorum videri poſsit, ſub pœna librarum decem tertiolorum, qualibet vice, & conſeruandi indemne Commune Mediolani, ipſa occaſione, & quòd in eius libro, ſeu libris non ſcribant, & ſcripta viua, non permittant aliqua bona, alias deffenſa, ſeu licentia, ſub pœna librarum vigintiquinque tertiolorum, & refectionis damni, & intereſſe, qui ea occaſione paterentur per aliquam perſonam, Commune, Collegium, vel vniuerſitatis, & quilibet accuſare poſsit, & notificare, & habeat medietatem dictarum librarum vigintiquinque tertiolorum, & alia medietas perueniat in Commune Mediolani, & quilibet iudex poſsit de hoc facere executionem.

Quòd dictus iudex debeat procedere ſummarie, dum in diffiniendo ſeruet ius, et Statuta. Cap. 182.

IVdex, qui deputatus fuerit ad bona talium bannitorum, poſsit, & debeat in ſuo officio procedere, & cognoſcere ſummariè, extra ordinem, & de plano, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij, dum tamen in diffiniendo ſeruet ius, & Statuta Communis Mediolani.

De bonis bannitorum locandis, ſeu inueſtiendis. Cap. 183.

EX quo bona talium bannitorum peruenerint in Commune Mediolani, teneatur & debeat ipſe iudex facere, quòd per Syndicum Cõmunis Mediolani Locentur ipſa bona, cui, ſeu quibus melius poterint, vt conditio Communis Mediolani, fiat melior, & ipſe inueſtituræ tradantur, & in libris maſtris ſcribantur per Notarios Dominorum ſex Cameræ ibi perpetuo permanſuræ, vt ratio eorum videri poſsit, & fraus inde committi non poſsit.

De pœna communium fraudantium Commune Mediolani, in conſignatione bonorum bannitorum. Cap. 184.

QVodcunq; commune, tam nobilium, quàm vicinorum, Burgi, loci, Caſsinæ, vel Molandini, defraudans Commune Mediolani in conſignationibus, conſignando aliter, quam ſit rei veritas, puta conſignando zerbum pro campo, vel vinea, vel campum pro vinea, vel conſimilia faciendo, vel aliter conſignando, quam conſignare debeat, condemnetur in ſoldis quinq; tertiolorum, pro qualibet perticha, & ad reſtitutionem Communi Mediolani, damnum inde paſſum.

De

Quòd Iudex faciat exigi fructus bonorum bannitorum. Cap. 185.

DIctus Iudex teneatur toto ſuo poſſe exigere fructus perceptos ex bonis talium bãnitorum, & quicquid debetur Communi Mediolani, occaſione bãnitorum ad his qui in ipſis bonis nullum Ius habere reperiantur, & ea facere peruenire in Commune Mediolani.

De remuneratione notificantis Bona bannitorum. Cap. 186.

LIceat cuilibet notificare, & ad noticiam deducere Iudici dicti Officij domos, terras, & poſseſsiones, ficta, bona, & Iura quæ fuiſſent alicuius prædictorum bãnitorum, & habeat tertiam partem eius quòd faceret peruenire, vel pronunciatum fuerit per eius notificationem, vel denuntiationem debere peruenire in Commune Mediolani, & Commune Mediolani habeat alias duas partes, & quòd dictus Iudex teneatur, & debeat compellere ex ſuo Officio poſſeſſorem Ipſarum rerum qui ſine Iuſta cauſa gauiſus eſt ad ſoluendum, & ad dandum, Communi Mediolani ficta, & redditus illarum rerum quæ in eum peruenerit pro illo tempore quo poſsedit poſt bannum datum, & ſi eſſet aliquis qui notificaret aliquid quòd de Iure peruenire non deberet in Commune Mediolani, quòd puniatur, & condemnetur in libras xxv. tertiolorum qualibet vice, cuius pœnæ medietas ſit paſsi damnum, & alia Communis Mediolani.

Quòd de bonis bannitorum fiant libri conſignandi ad Officium ſuum, & ad Cameram Communis. Cap. 187.

IVdex teneatur, & debeat eius ſacramento facere poni infra octo dies ad minus, in libris Communis Mediolani, ad Officium ſuum, & ad Cameram communis, omnes terras, & poſſeſsiones, res, & bona, & iura, quæ conſignabuntur Communi Mediolani, poſtquam executio facta fuerit, ſub pœna librarum decem tertiolorum qualibet vice, cõputanda in ſalario eius, & conſeruandi Communi Mediolani indemne, & ſi ſcriptis ipſis bonis aliqua deffenſio legitima fiat per aliquem, Quòd catenus, quatenus defenſio talis facta fuerit, debeat ipſe iudex, modo ſimili, & ſub eadem pœna, infra tantundem temporis ſpatium, ſi requiſitum fuerit, ea facere canzellari, de libris. quòd ſi non fecerit, teneatur vltra prędicta conſeruare indemnem damnum paſſum.

Quòd

Quòd dictus iudex faciat peruenire in Caneuarios Communis Mediolani, quicquid exigit pro fictis bonorum bannitorum, & faciat fieri duobus libros de exacto. Cap. 188.

IVdex prędictus teneatur ſuo ſacramento facere peruenire in Caneuarios Communis Mediolani, quicquid exigerit pro fictis dictorum bonorum, vel eorum occaſione, & ſimiliter teneatur habere exemplum exacti, continens à quo, & quantitate, & cauſam. Et quòd Dominus iudex habeat duos libros, In quibus prædicta ſcribantur, quorum vnus ſtet penes Iudicem, & alius penes Caneuarios Communis Mediolani, ſub pœna librarum xxv. tertiolorum, qualibet vice, computanda in ſalario eius, ſine alia condemnatione, & conſeruandi indemne Cõmune Mediolani, & quamlibet perſonam, quæ proinde lęderetur.

Quòd fiant duo exempla, de condemnationibus dicti Iudicis. Cap. 189.

DIctus Iudex omnes condemnationes, quas fecerit, faciat duplicari, ſeu ſcribi in duabus partibus, antequam legantur, & teneatur petere, & ſecum habeat vnum ex Caneuarijs, quando eas legi faciet, & tunc ſtatim dare teneatur dicto Caneuario, exemplum condemnationum antequam legantur, & hoc ſub pœna librarum xxv. tertiolorum, qualibet vice, computanda in ſalario eius, ſine alia condemnatione, & conſeruandi indemne Communi Mediolani.

Quòd debentes talibus bannitis, ſi ſoluerint Communi, ſint liberati à bannito. Cap. 190.

DEbentes aliquid, aliqua de cauſa alicui ex talibus bannitis, Si ſoluerint cõmuni Mediolani, de eo, quod Commune Mediolani debuerit habere, ipſo iure ſint liberati à dicto bannito creditore ſuo, nec amplius poſsint moleſtari ab aliqua perſona, de eo, quod ſoluerint Communi Mediolani, vt ſupra.

Quòd aliquis non poſsit eſſe iudex, vel Notarius dicto Officio, niſi elapſis tribus annis. Cap. 191.

ALiquis, qui fuerit Iudex, vel Notarius dicto Officio, non poſsit eſſe ad dictum Officium, vltra annum vnum, & elapſo ipſo anno, non poſsit eſſe per ſe, nec per ſubmiſſam perſonam, niſi elapſis tribus annis.

Quòd

Quòd nullus alius iuſdicens ſe intromittat de dicto Officio bonorum rebellium, & bannitorum. Cap. 192.

NVllus Ciuitatis, vel Comitatus Mediolani, vel etiã aliunde, nec commune, nec vniuerſitas audeat, nec præſumat reſpondere, occaſione bonorum rebellium Communis Mediolani, vel bannitorum, quorum bona publicata ſunt, vel publicari debeant, coram aliquo Iudice, quàm coram eo, qui deputatus fuerit pro Communi Mediolani, ad dictum Officium rebellium, & bannitorum Communis Mediolani, vtſupra. & quòd omnis proceſſus, qui fuerit ipſorum bonorum contra aliquam perſonam, commune, vel vniuerſitatem Ciuitatis Comitatus Mediolani, vel aliunde per alium Iudicem, quàm per illum, qui deputatus fuerit per Commune Mediolani, vt ſupra, ipſo iure nullius ſit momenti, nec poſsit per aliquem Iudicem mandari executioni. Per prædicta tamen non derogetur, nec derogatum eſſe intelligatur in aliquo Officio Poteſtatis, nec exactoris aueris Communis Mediolani.

Quòd prædicta Statuta non vendicent ſibi locum in eis, qui venerunt, vel venient ad mandata Communis. Cap. 193.

PRædicta Statuta, nec aliquod eorum non vendicent ſibi locum in illis bannitis, qui venerunt, vel venient ad mandata Communis Mediolani, nec in hæredibus eorum, nec alicuius eorum bannitorum, qui ſunt aut erunt ad mandata Communis Mediolani.

FINIS.

949656